Incipit liber septim9 de sanctorꝫ festiuitatibꝫ

Postquam de diuinis officijs in genere atqꝫ dñicis et de festiuitatibꝫ ad dñm ꝑtinentibus in specie ꝑmisimus vtile est vt et de officijs festiuitatum sanctorꝫ aliqua ī hac septima parte subiciamus.

¶ Sane ecclesia sanctorꝫ festa multis de causis celebrat. Primo vt eius vicem rependamus. quia ipsi iam celebrāt festum de nobis. quia gaudiū est in celo angelis dei et animabꝫ sanctis sup vno peccatore pmitenciaꝫ agente. Sedo quia eos honorādo rem nostram agimus. nam eorꝫ festiuitas nostra est. Vñ apostolus. Omnia nr̃a sunt. nos aūt xp̃i. caritas em̃ omnia omnia facit. Tercō vt habeam9 eos intercessores ꝓ nobis. Vnde legit̃ in. iij. re. j. c. q̃ versabee qd interp̃tatur puteus sacietatis. i. ecclesia triumphās. impetrauit filio suo regnum Quarto vt eos imitemur. per eorꝫ em̃ exempla ad eorum imitacōnem ꝓuocam̃. Quinto ꝓpter augmentuꝫ nostre securitatis et ad spei sublevacionem. Si homines mortales nobis similes potuerunt ita per sua merita sublimari. et nos fieri poterimus quomā manus dñi non est abbreuiata. Sexto ꝓpter honorem diuine maiestatis. q̃niam illos honorando. in eis honoram9 ꝯ mirabilem p̃dicamus qui ipos sanctificauit. Septimo vt visa eorꝫ pulchritudine et mūdicia. confundatur hō de peccatis suis. ꝯ terrena ꝯtemnat sicut et ipsi fecerūt. Octauo et p̃cipalis cā est. quia sanctorꝫ dies anniuersaria in eorꝫ honore nobis ad memoriā reducit̃ ꝓpter nostram vtilitatem quomā m eis honoram9 deum. Ipsi nanqꝫ cum sint ꝑfecti beati. oōmbus nostris ñ indigent quia omia eis ad votū succedūt. ꝑmo iniuriā facit martiri qui ꝓ martire orat. ¶ Joh. eciam dañ. m li. iij. c. vij. ponit alias rōnes quare sancti et pariter eorꝫ corpa siue reliquie debeant honorari. quaꝫ quedā sumunt̃ quantum ad eorꝫ dignitatē. et quedā quantum ad corporū ipsorꝫ p̃ciositatē. Dignitas quadruplex est. quomā sunt amici dei. filij dei. heredes dei. ꝯ duces nostri. De ꝑmo Joh. xiij. Jam non dico vos seruos sed̃. De sedo. Joh. j. Dedit eis potestatē filios dei fieri. De tercō. Roma. viij. Si aūt filij ꝯ heredes. De q̃rto ita dicit. Si quisqꝫ multū laborat ducem inuenire. qui eum alicui regi mortali adducat et ꝓ eo ad ipm verbū faciat. quantomagis duces gñis humam qui ꝓ nobis ad deum interpellacōnes faciūt honorandi sūt tēpla illis erigendo et eorum memoriam venerando. Quantum ad corporꝫ ipsorꝫ vero p̃ciositatē manifestandā ponit eciā idem quatuor rōnes. Naꝫ ipsa sanctorꝫ corpora fuerūt ꝓmptuaria dei tēplum xp̃i alabastrum spūalis vngenti. fōtes diuini. Et aug9 addit quintū seꝫ organum spiritussancti. ¶ Circa primum dicit. Hij enim sunt ꝓmptuaria dei. cenacula spūssancti. De secundo dicit quoniam per intellectuꝫ in corpibus eorꝫ habitauit deus. Vnde apostolus. nescitis quoniam corpora vestra sunt̃. Deus aūt spūs est. Honoranda ergo sunt animata dei templa. homo quidem delectatur in edificacōne murorꝫ. deꝫ vero in euersione sanctorꝫ. vñ ps. Dñe dilexi decorem domus tue decorem seꝫ quē ꝑstat diuersitas non marmorꝫ sed graciarꝫ. Circa terciuꝫ dicit. Si enim exrupe aqua manauit in heremo. et ex maxilla asini samsoni sitienti nequaq̃m incredibile est. ex martirum reliquijs. vngentuꝫ bñ olens emanare sicientibꝫ. dei et sanctorꝫ virtutes. Circa quartū dicit. Isti em̃ viuentes in veritate cum libera p̃ncia deo assistunt. et fontes nobis salutares. dñator xp̃s sanctorꝫ suorꝫ ꝑbuit reliquias multiformia beneficia irrigantes. Circa quintum dicit aug9. in libro de ciui. dei. non sunt ꝯtemnenda. sed plurimū reuerēda sanctorum corpa. quibus dum adhuc viuerent spiritussanctus quasi quibusdā organis ad omne bonum vsus est. Vnde apoc̃. An expimentum queritis eius qui in me loquit̃ xp̃us. Item ambro. in examerō. Hoc est p̃ciosissimū q̃ homo diuīe vocis fit organum et corpalibus labijs celeste expmit oraculum. ¶ Est aūt quadruplex differencia sanctorum noui testa. quos per anni circulū colimus. Sunt enim apostoli. martires. ofessores et virgines. Et hij sedm rabanuꝫ per q̃tuor mundi partes significant̃ per orientē apostoli. per meridiem martires. per aquilonē ofessores. per occidentē virgines. Licet aūt festiuitates sanctorum celebrāde sint et in eorum memoriaꝫ altaria ostruenda. nulli tamē eorum vel eciam angel̃ sed soli deo sacrificare debem9. Nemo em̃ antistum in locis sanctorꝫ corporum. assistēs altari aliq̃n dixit offerimus tibi petre. aut paule. aut cipriane. sed qd offertur deo qui sanctos coronauit. offertur apud eorum memorias q̃s coronauit. vt ex ipsorꝫ locorum amore maior affectus assurgat ad augendam caritatē in illis. qd imitari possimus ꝯ m illum quo adiuuāte possumus. nec enim ipsi sancti vel angeli exhiberi sibi volunt. quod vm deo per latriā exhiberi nolunt. Vnde paulus et barnabas cū quidā miraculis per eos factis ꝯmoti ipsi tanq̃m dijs īmolare voluissent ocissis vestibus ofitentes se hoīes mortales. et non deos esse hoc fieri vetuerūt. et sicut in apoc̃. legitur. angelus iohannē ipm in visione adorare volentē ꝓhibuit dicens. Vide ne feceris. Frater enim tuus et oseruus fratrū tuorum sancti deum adorant. Jam enim xp̃s erat super angelos exaltat9. Antea vero legunt̃ angeli adorari. vt dictum est in quarta ꝑte sub q̃rta ꝑticula canonis sup verbo seruitutis. Et mardocheus noluit amon adorare. quomā ille diuinam sibi voluit adoracōnem impendi. Honorādi sunt q̃ sancti ꝓpter imitacōnem. nō adorandi ꝓpter religionem. Honorādi sunt caritate non seruitute. vt dictū est sup dō vbo seruitutis.

¶ Tribus aūt de causis sanctos rogamus ꝓut

dictuz est in precedenti parte sub ti. de rogacionibus. Et nota q̃ stando sanctos rogare debemus vt dictũ est in ꝓlemio quinte ptis vbi de responsorio agitur. Porro dierum alij sunt profesti alij festiui siue solemnes. Profesti sunt qui nulla spēali celebritate insignīti fūt quasi ꝓcul a festo. Et nota q̃ hebrei aliter denomīant dies septimane. et aliter gentiles et eorꝫ ꝓspiteri a aliē xpiam. Idcirco denomīāt alios dies a sabbato qui apud omnes ꝓcipuus habētur. Vñ diem sequentem post sabbatũ. vocant ꝑmam sabbati aliam sēdam sabbati. et sic de reliquis. Septimam vero diem vocant simplicīt sabbatum. et qñq̃z sabbatũ sabbatorũ. sextam feriam vocant pasceue. a para quod est pre. a sceuen quod est structio quasi prestructō seu preparacō quia tunc iudei ꝓparant cibaria ad opus sabbati iuxꝫ quod eis ꝓceptum fuerat de māna scz sexta die colligatis ex eo duplũ. quomā in sabbato nō licebat eis cibos ꝓparare sic nec māna colligēs. Nos vero hoc nomen qd̃ est omune cuilibet sexte ferie appropriamus illi sexte ferie que est ꝓxime añ pasca ꝓ eo q̃ tunc ꝓparatus est cibus siue māna quo a ecclesia militans nō. et triumphās in futura requie pfruet̄. Et nota q̃ pasceue ē nomen greciũ. sed iudei ꝓpter varias captiuitates inter grecos dispersi quedam vocabula a grecis sumpserūt vt pasceue et sinagoga et alia q̃dam. Gentiles aūt tam vulgus q̃ pharisei denominant dies a planetis. Vnde sēdm eos prima dies dicit̄ dies solis. sēda dies lune a. que noīa sacra scriptura non recepit. licet hodie vulgari vsu teneant̄. d̃ hoc dicet̄ in pte octaua vbi agetur de septimana. Nempe vulgus ideo eos sic d̃ noīabat. quia solem lunam martem et alios planetas a quibus dies denomīabant deos esse credebant. Pharisei vero ideo quia hec sunt nomīa planetarum ex quorũ motibus et naturis omīa fiūt vegetacōnem sm illos trahunt. Xpiani vero duos dies tanquā ꝓprijs designāt nomīb9 Nam sabbatũ simplicīt sabbatum vocāt ꝓpter autoritatē hebraici sermonis. et sequētem diez dñicam vocant ꝓpter sui ꝑmatum. de quo iaz dicetur. vel quia sic in apc̄. vocatur vbi dicitur Iohes dñica die post missarum solennia descendit in defossum sepulture siue locum. Possēt eciam dies dñica ꝑma feria appellari. diez vero p9 dñicam sequentē appellabāt sēdam feriā. aliaz terciam feriaz. et sic de alijs diebz vsqz in sabbatum. Interp̄tatur enim feria quasi dies solennis a feriando dicta. Vnde ꝑma dies septimane solennis est. Vocant̄ g̃ ferie a feriando. quia toto tempe a vicijs feriare. i. vacare debemus. nō q̃ fit a necessarijs vite opibus feriandu. vel dicit̄ a fando. i. loquēdo. quomā sicut legitur in g̃ē. Dñs dixit et facta sunt. Idcirco beatus filius ester nolēs imitari iudeos. qui dicūt ꝑma sabbati a. nec gentiles qui dicunt dies solis. dies lune a. admuemt hoc nomē feria in fine tamē septimane seruauit sabbatuz ꝓpt̄ ꝑmissaz rōnē vel ꝓpter figuram quia sabbatum interpretat̄ requies. quia tunc dñs requieuit ab omni opere quod patrarat. Vnde a nos per totam ebdomadam. i. per totum tempus vite nostre. quod pcurritur per spacium septem dierũ debemus labore et miti sūmo conamīe. vt ad requiē et beatitudinem puenīamus. Dies g̃ triplicit̄ denominantur. Primo sm se vt dies lune dies martis a. Secundo iuxta vsum ecclie vt ꝑma feria sēda feria a. Tercō sēdm menses. Et hoc eciaz triplicīter. Primo mō die kalen. ꝑdie kalen. iij. kalen. Secundo modo idus. ꝑdie idus. iij. idus. Tercio mō non. ꝑdie non. iij. non. Dñica vero dies ꝑmatum obtinet a maior est inter alios dies. quia in illa xp̄s annunciatus fuit et resurrexit. et in apl̄os spīsanctũ misit. et deus mundũ idest celũ a terrā i illa fecit. et in eodez q̃ die vt dicitur mundus dissoluet̄. Dicit̄ g̃ dñica ꝓpter gaudium dñice resurrectōnis quod in ea celebramus. Licet aūt quedā dñice omnibz alijs sint superiores videlicet pasca et pentēs. et ꝓpt̄ resurrectōnem et spūsanctī missionē. tamen et quinq̃z alie pīcipales dicunt̄ et solennes in quibus officia mutāt̄ scz dñica ꝑma de aduētu dñi dñica in octauis pasce. dñica in octauis pentēs. dñica qua cantat̄ letare ihrusalem. et dñica in ramis palmarum. Addunt eciam quidā sextam scz qua cantat̄. Inuocauit me. Quedā eciam alie dñice dicuntur ꝑuilegiate quibus videlicet hystorie sunt appropriate. Et nota q̃ sunt q̃daz dies ꝑuilegiati in tempe quadragesime videlicet quatuor quatte ferie scz quarta feria in capite ieiunorũ. et quarta feria sequētis ebdomade. et quarta feria que est post letare ihrusalē et quarta feria ante cenā dñi. Item quatuor sabbata videlicet sabbatum prioris ebdomade. qñ ordies celebrāt̄. a sabbatũ q̃te a sabbatũ q̃nte et sabbatum in vigilia pasce. Item tres dies dominice scz Inuocauit me. et letare ihrusalez. et dominica in ramis palmarũ. Item vna quinta feria scz cene dñi. Item vna sexta feria scz in parasceue. Item tota vna septimana. scz vltima q̃ maior dicitur ꝓt sub dominica de ramis palmarꝫ dictum est. De quibus ꝑuilegijs in locis suis dictum est. Et nota q̃ pasca et pentēs. sunt ebdomadarie festiuitates. vt dcm est in sexta pte sub ti. de septem diebus post pasca et sub pent̄. Incipit aūt dies naturalis sēdm egipcios ab occasu solis. siue in pīcipio noctis. a durat vsqz ad vesperam sequentis diei. iuxta illud. Et factũ est vespere et mane dies vnus. Sēdm persas et grecos. et sēdm omunē vulgi vsum. incipit mane ab ortu solis. Sēdm romanos a media nocte Sēdm athenienses et sēdm arabes. et astronomicos a sexta diei hora. quos omnes varie imitamur. quomā quo ad celebracōnem diuinorũ officiorum incipit dies in vesperis. iuxta illud. A vespera in vesperam celebrabitis sabbata vra. Quo ad treuge obseruacōnez in ortu solis. quo ad ortract9 incipit dies. et finit in media nocte

quo ad esum carnium · post cenam vsqz ad diluculum · quo ad iudiciuz incipit mane et terminat̃ sero · in fine diei ante noctis tenebras. Computacio autē egiptōrz vera videtur cum ortineat ortum et occasum signorz. Potest tamē dici · q̃ sēm ecclesiam incipit in media nocte quia tunc verus sol scz xp̃s ortus est · iuxta illud · Dum medium silencium nat̃ · vel verius in vesperis vt p̃missum est · quia nox p̃cessit dies aūt appropinquabit · licet aūt naturaliť dies p̃cedant noctes tamē in nocte pascali fit ecōuerso · vt dictū est in sexta pte sub ti · de sabbato sancto. ¶ Solennes vero seu festiui dies sunt · in quibus a quolibet opere seruili in honorē dei et sanctorz abstinenduz est · et diuinis laudibus insistendū. ¶ Et ē notandū q̃ solennitas est omuniter instituta celebritas p aliqua p̃rogatiua. Et dicit̃ a solon q̃ est cōmune · vel a soluto · i · firmo atqz solido · quia ob religionē mutari nō debet · Vel dicit̃ solennitas ex eo q̃ fieri solet in anno. Celebritas vero vocatur quia ibi non terrena sed solum celestia aguntur. ¶ Solennitas aūt alia est festiuitatum · alia stacōnum · alia letaniarz · alia ieuniorum · de quarum singulis videamus. Solēnitas festiuitatū que est mors sanctorz pluribus nominibz designat̃. Vocatur enim festiuitas festum celebritas natiuitas natalis vel natale siue natalicium · transitus seu exitus obitus · passio · assumpcio · depoficō · a obdormicō. Festiuitas dicta est a festis diebus quasi festiditas · eo q̃ in eis sola diuina res agitur · quibz otrarij sunt fasti in quibus ius fatur · Dicit̃ qz festiuitas quasi sancti natiuitas. Natiuitas ꝓprie dicit̃ festum ilius natiuitatis que est in carne a in mūdo · a secundum hoc dicit̃ tantū xp̃i natiuitas · et beate marie · et beati iohis bap · quorz tantum natiuitates in ecclesia celebrant̃. Nuare sancti dicant̃ in morte nasci iam sequit̃ a dicetur vbi de octaua agetur. De celebritate iam dictū est. Natal' vero vel natale vel natalicium dicit̃ migracio sanctorz ab hoc seculo · q̃ tunc nascunt̃ deo · et celo ad gloriam ea natiuitate que tendit ad vitam eternā · indifferent̃ tamen ista accipiūtur. Transitus dicit̃ festū de morte sanctorz quoniam anime iliorz a corporibz exeunt es · p ignota sibi et diuersa loca trāseunt · vt per celū aereuz et ethereū et cristallinū vt tandem puenīt ad empirreum. Et nota q̃ maius est festum transitus alicuius sancti · quā aliquod aliud de illo vt dicetur sub festo assumpcōnis. Obitus dicitur quia tunc angeli veniunt obuiā anime vt legitur de beato martino. Passio dicit̃ quia tūc maxime corpus patitur · et ecia anima q̃n per violēciam ab inuicē separantur · a obitus vniuscuiusqz potest passio noiari q̃ sine amaritudine et sine violencia quadā · nulla anima de corpe tollet̃. Assumpcō ꝓprie dicit̃ transitus beate marie. Deposicio ꝓprie dicit̃ depoficō beati iohis euangeliste · qui vt p̃missum est locum sepulture viuus intrauit · et ita seip̃m deposuit. Obdormicō vero dicitur mors sanctorum · quasi quies. Nam sicut quis post somnum integer et validior fit sic sāti sine difficultate resurgunt in corpibz glificatis quasi a somno euigilantes. Vnde dns de lazaro mortuo dixit · Lazarus amicus noster dormit. Vnde apostolus · nolumus vos ignorare de dormentibus nat̃. ¶ Sequit̃ de stacōnibz videre Stacio aūt sm ysi · est obseruacō statutorz dierum vel temporz · dierz vt quarte et sexte ferie ieiunium ex veteri lege p̃ceptum · de qua stacione in euangelio · ieiuno bis in sabbato · i · in q̃rta et sexta sabbati. Temporz scz que legalibus ac ꝓphyticis institucōnibz determinatis temporibus statuta sunt · vt ieiunium mensis quarti · q̃nti · septimi · et decimi · vel sicut in euangelio dr · Dies illi in quibus oblatus est sponsus. Stacio quoqz vocatur p̃cessio ad aliquā ecclesiā ad exsoluenduz ibi grās deo factas · et dicit̃ stacō qr tunc stantes orare · a grās deo p solucre · nō flexis genubus debemus nec ieiunamus · tunc nec in eis supplicacōnis voces fiunt que omnia cuz festibus humiliatis in letaniis fiunt. Videntur autē stacōnes a veteri lege inicīū habuisse · q̃ nam tūc populus iudeorz et ecia multi gētiles ouenebant in magnis solennitatibz scz in pasca et pentēs · vt ibi orarent in templo · et deo g̃cias persoluerēt et offerebant · qd̃ adhuc obseruat ecclesia p̃sertim ytalie · vbi in ebdomadibz pasce et pentēs · populus de opidis a villis adiacentibus ciuitatibz ouenit ad ecclesiā epalem. Alie stacōnes rōanis hūerūt inicīū q̃ eas maxime frequentāt · qui cū intercessionibz sanctorum quorz suffragia implorabāt p̃icula euasissent · cum p̃cessione veniebāt ad ecclesiaz illius sancti cuius p̃ocimo fuerūt liberati laudes deo cum g̃ciarz actiōibz p soluentes. Isi · dic̃ in · vj · ethimo · q̃ stacō ex militari exemplo nomē accepit · p eo q̃ nulla leticia castris obuenīte stacionē otristacō militum resendit. Sunt aūt due species stacionū · alie nanqz sunt gnales · alie pticulares. Generales sunt que in p̃dictis duabus septimanis ad matricē ecclesiā fiunt. Particlares sunt que in diuersis ecclesijs fiunt p p̃dicta causa. Fiunt qz qnz obseruacōnis causa · nulla alia causa intercedente · vt cum in festo alicuius sancti · ad eius ecclesiā vadit p̃cessio a maiori ecclesia. Fiunt eciam cum in festis diebus ad diuersa altaria cum p̃cessione ob sanctorz veneracōnem venimus. Institucō g̃ stacōnum ex p̃dictis liquet · hoc tamē addito · quoniā sicut romani p vitandis suis p̃iculis statuerūt suas stacionēs i vrbe · sic et alij in suis ciuitatibz ob causas similes stacōnes instituerūt. In diebz aūt stacōnuz voces seu cantica letice cantant̃ · videlicet rn̄sōria vel antiphone vel aliqd hmōi. Qnqz eciā tūc missa celebrat̃ in ecclesia ad quam vadunt · a qn̄qz non sed post stacōnem · a rone finita redeunt. Et nota q̃ populus p̃mouent in aliqua ecclesia vicina illi in qua debet esse stacio · vt dictum est in quarta pte sub ti · de orone. Nempe beatus

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Gregorius · qui stationes in ordine ordinauit
xx·omelias euangelij ·diuerso tẽpe in illis dicen
das dedicauit· alias vero stomacho latescẽte· alijs
pnunciandas omisit· De solemnitate letaniarũ
in· vj· p te sub ti· de rogacõnibus dictũ est· Nota
tamẽ q stacõnes fiunt ꝓpter ꝑterita picula
Letanie vero que rogacõnes vel supplicacõnes
interp̃tantur· fiunt ꝓ piculis euitandis vt pte
missum est· De solemnitate ieiunior· et de vi
gilijs sanctor· dictum est in sexta pte sub q̃r=
ta feria quarte dñice de aduentu· Hoc etiam
nota q natale dñi festum est patris· qz per euz
filio mnotuit mũdo· in hoc em̃ apparuit caritas
dei q nobis dedit filiuz suum· sicut dicit beatus
Johes Festuz tamẽ patris· filij est et spũssancti·
in hoc em̃ q dicit̃ verbũ· intelligit̃ pater verbi
et etiã alia rõe· qz sez filio patrem manifestauit
mundo· Pasca vero est festũ filij· qz tunc xp̃s a
mortuis resurrexit· et verus deus apparuit· Et
nota q solemnitas pasce antonomastice dicit̃ so
lemnitas solemnitatũ· sicut dicit̃ sancta sanctor
et cantica canticor· eo q alia sancta et alia can
tica excedũt· inde est q omnes dies dñicos reci
procamus· i· omnes dies dñice sunt octaue ho
festi· Dicit̃ etiã festiuitas festiuitatũ· tum qz p
ma est omniũ festiuitatũ tuz quia omnes hac do
minica omunicare debent· In quibusdã tñ locis
quodlibet magnũ festũ pasca vocat̃ quasi trãsi
tus quia de vicijs ad virtutes transire debemus
Pentecostes est festum spũssancti· et quelibet
istarum solemnitatũ est solẽnitas tocius trinita
tis· quomã indiuisa sunt opa trinitatis· licet vt
p̃missum est· quelibet istar magis vni quã al=
teri appropriet̃· Nõ est etiã ignorandũ q po
pulus israheliticus tres pnc̃ipaliter celebrat so
lẽnitates· Primuz erat phase siue dies azimor·
q est pasca· quia tunc deus eos liberauit a pha
te pharaonis· de seruitute egipti· et a percussio=
ne angeli limitis postib9 de sanguine agni im=
molati· Non em̃ fuit domus alicuius egipcij vbi
mortui non iacerent nisi domus iudeor vbi nul
lus mortu9 est· Secundũ erat pentecoste· quia tũc
susceperunt legẽ vt dictum est in sexta pte sub
ipso festo· Tertium cenophegia in septembri·
quod ex greco interp̃tatur dedicacõ siue firio
tabernaculor· populus em̃ israheliticus· xl· an=
nis in tabernaculis habitauit· in cuius rei mẽo
riam iudei hoc festum celebrãt quasi in taberna
culis degentes· ceno em̃ grece tabernaculum Et
Hec festa que septem diebz pcelabant̃· pcipua dicebant̃· et sabbatũ qd interueniebat di
cebatur sabbatuz sabbator· i· sabbatũ sancto
rum· Verum supaddiderũt et alia festa ob euẽ
tus varios· vt encenia qd celebrabãt hebrei in
reme sez in octobri et vocabant encenia nouam
dedicacõnem templi· Cenon em̃ grece dicit̃ no
uum latine· vnde quandocũq aliquod nouũ fu
erit dedicatum encenia vocatur· nam et si quis
noua tunica induit̃ encenare dicit̃· nos at̃ duo
illor seruamus sez pasca et pentecoste· ꝓ alia rõne
quam illi· ipsi em̃z celebrabant pasca· qz tũc ab
egipciaca seruitute liberati sunt· nos vero qz tẽ
per xp̃m redempti sumus· Illi celebrabant pent̃·
quia tunc susceperũt legem· nos vero quia tũc
spũsanctum accepimus· Item illi susceperũt legẽ
in tabulis lapideis ad duriciam cordis notandũ
extrinsecus scriptam· quomã vsqz ad spiritualẽ
littere intellectum non pteingebãt· sed spũssan
ctus datus est· lxxij· discipulis in corde digito
dei spũalem intelligẽciam eis dictante· Ceno=
phegiam etiã qdammõ celebramus in ascensio=
ne dñi· quia per tabernaculum intelligimus cor
pus dñi in quo sub humanitate diuitas latuit·
iuxta illud p̃s· In sole posuit tabernaculum suuz
hoc itaqz tabernaculũ xp̃s in mortali carne non
fiebat· quomã exultauit vt gygas ad currẽdã
viam· discurrens de loco in locum vt susceptum
misterium adimpleret· sed tunc finit et stabili
uit tabernaculũ· i· corpus suũ cum assumpt9 est
in celum· sedens ibi ad dexterã dei patris et re=
quiescens in p̃rimo maliby patris homs· donec
ponat inimicos suos scabellum pedũ s· Hoc itaqz
tria festa recte in euãgelio spũaliter celebram9
Nam iuxta p̃s· Xp̃s captiuam duxit captiuitatẽ
quando in pasca resurgens vinctos suos edux=
it de lacu in quo non erat aqua· ascendit in al=
tum· cum in ascensione exaltatus est sup celos
celorum ad orientẽ· dedit dona hominibz cuz in
pentecoste· effudit de spũsancto sup omnẽ carnem·
Quarta vero feria post dñicam de passione· est
de encenijs put ibi dictum est in sexta pte Erãt
quoqz alie quatuor solemnitates· nõ tamẽ ita
solemnes sicut p̃cedentes· videlicet sabbatuz fe
stum clangoris· festum ꝓpiciacõnis· et neome=
nia· Siquidem apud hebreos neomenia dicta ẽ
quia sdm lunarem cursum menses supputabantur· Mene grece luna vocat̃· inde neomenia· i·
noua luna· Aput nos vero neomenie sunt kalẽ
de· erant em̃ aput hebreos ipsi dies kalendarũ
ex legali institucõne solennes· Hane obstanti=
mus impator partes transmarinas petens· mue
nit eusebium cesarien· ep̃m virum sanctissimum
cui dixit· Pete a me vnde ecclesia tua diteẽ· Ille
vero respondit· Ecclesia mea satis habundat in
diuicijs· sed rogo te vt mittas per ptes mundi
et nomina sanctor et tempa passionũ et sub q̃
bus et qualiter· et in quibus locis passi sunt re
scribas· quod factum est· Et refert eusebius q
quolibet anni die plusquaz qñqz miliũ sanctor
festa occurrunt· excepta die kalende ianuarij· q̃
intendebant gentiles epulis et solemnitatibus
nõ ad martirizandũ sanctos· Et hiero· dicit idẽ
in epl̃a que suo kalẽ· ꝓponitur· Vnde grego·
dicit· totus mundus est plen9 sanctis· et similit̃
haymo dixit de angelis· q si quis creaturas spi
rituales videre posset· videret eas ebulire in ae
re· sic̃ minimas at homos in solis splendore· Et
nota q nullus ascribendus seu anumerand9 est
cat hologo siue numero sanctor nisi per roma=
num pontificem· et nisi facta prius clara fide de

illius vita et miraculis. Dicitur autem catholo
gus vniuersalis sermo a catha. qd est vniuersa
le et logus quod est sermo. Et letania siue calē
darium. in quibus enumerantur sancti p roma
nam ecclesiā approbati. dicit vniuersalis sermo
¶ Ceterum sēdm decretum oecij affricani. nlla
memoria martirū pbabiliter siue solenniter ac
cipiatur nisi aut vbi corpus martiris. aut certe
reliquie sunt aut vbi fuit origo habitacōis vel
possessionis illius. Nam altaria que per somnia a
manes quasi reuelacōnes quorūlibet hominum
vbicunq; ostituunt omnino reprobant. Itē sta
tutum est in oecilio aureliamen. q eps si in in
firmitate nō fuerit impeditus ecclesie cui fuerit
primus puta epali. die dnica deesse non debet.
¶ Due aut festiuitates celebrande sunt. patz ex
concilio lugdunen. in quo sic statutū est. Dies
dnici feriandi sunt a vespera in vesperā. Item fe
stum natalis dni. Sancti stephani. Sancti Jo.
euan. Innocētū. Sancti siluestri. Circumcisionis
Theophanie siue epphie. Pasca cuz tota pcedē
ti et sequenti ebdomadibz. Rogacōnes cum tri
bus diebus. Ascensio dni. Penthecoc. cuz duobz
diebus sequentibz. Sancti ioh. bap. Duodecim
apostolorum. Sancti laurencij. Festiuitas beate
marie. Omnes dies dominici. Dedicacio sancti
michahelis. Dedicacio cuiuslibet oratorij. Festū
omnium sanctorum. Sancti martini. Ille festiui
tates scz sanctorum canonizatorz quas singuli
epi in suis ecclesijs cum clero et populo decreue
rint celebrandas. Reliquis vero festiuitatibus
que per annum sunt. nō sunt populi cogendi ad
celebrandum siue feriandū. nec phibendi. Quot
psalmos. quot responsoria. et quot lectōnes. a
quare in festis dicant dictum est in sexta parte
sub ti. de nocturnis ¶ Quedam aūt festa dicun
tur in totum duplicia. quedam simpliciter du
plicia. et quedam semi duplicia. Dicunt quidē
duplicia in quibusdam ecclesijs. p eo q respon
soria tam maiora quam breuia et versus a duo
bus cantantur. et quia omnia incipienda a duo
bus incipiunt. et quia antiphone in matutinis
et vesperis duplant. Dicuntur enim oplete. et
ante psalmū et post. Sicut et festum natal dni
Sancti stephani pthomartiris. Sancti io. euā.
Circumcisionis dni. Epiphanie. Purificacōnis
Annunciacōnis. Resurrectōnis. Ascensionis.
Penth. Sancti Jo. bap. ¶ Apostolorum petri et
pauli. Sancti laurencij. Assumpcōnis beate ma
rie virginis. Natiuitatis eiusdem. et dedicacō
ns basilice ¶ Premissa quidem sunt maiora du
plicia festa. Minora aūt duplicia festa. sunt se
cunda et tercia feria infra octauas resurrectio
nis. Item secunda et tercia feria infra octauas
penth. Cōmemoracio sancti pauli apli. Octaue
apostolorum petri et pauli a assumpcōnis. a qd
libet festum vna queq; ecclesia duplex ordina
uerit celebrari. Semi duplicia aūt festa sunt in
quibus pmissa omnino non obseruant. sed tan
tum tercium sextum et vltimū. Respon soria can
tantur a duobus nec incipitur a duob9. nec du
plantur antiphone. licet versus et breuia rnso
ria a duobus dicant. a sunt hec semi duplicia fe
sta sanctorum. Andree. Nicolai. Lucie. Thome
apostoli. Innocentū. Octaua epiphanie. Agne
tis. Cōuersionis sancti pauli. Agathe Mathie
Cathedra sancti petri. Gregorij. Augustini.
Ambrosij. Jeronimi. Philippi et Jacobi. Marci
euan. Inuencōnis sancte crucis. Releuacōis san
cti michahelis. Octaua ascensionis. Johannis añ
portam latinaz. Barnabe apli. Octaua sancti Jo
hannis bap. Marie magdalene. Jacobi apostoli
Petri ad vincula. Octaua sancti laurencij. Bar
tholomei. Decollacio sancti iohannis baptiste.
Octaua natitatis bte marie. Exaltacōis scē cru
cis. Mathei. Luce. Simonis a iude. Martini. Ce
cilie. Katherine. et alia sm consuetudinem ecc
iuscunq; ecclesie. ¶ Sane ideo hec varietas cir
ca festa seruat. quoniā sicut sm apostolū stella
differt in claritate a stella. sic eciam erit resur
rectio mortuorz. Cum g secundū beatū dyoni
sium ecclīastica ierarchia repntz aliqualiter in
suis actōnibus seu ordinacōnibus celestem ie
rarchiam in qua sancti sēdm diuersitatē merito
rum suorum disponunt. ideo ad hoc repntandū
varietas diuersorz officiorūz in nostra ecclesia
repitur. Que igitur festa in totum duplicia. q
simpliciter duplicia. a que semi duplicia dici de
beant. liquido patet sēdm misticum intellectum
Nam secundū sanctos. visio dei erit premiū oim
beatorum. que quidem visio erit maior vel mi
nor in omnibus sēdm q hic positi magis vel mi
nus in caritate. que est radix omniū meritorum
perfecerūt. Verum tamē sunt quedā spēalia me
rita. sēdm que aliqua spēalia pmia. habentibus
alia merita. in futura gloria conferent. Vnde
spēale pmium supra essencialia redetur marti
ribus doctoribus et virginibz. quod premium
aureola dicit ita q quantū ad hoc aliqui sancti
duplex habebunt premiū. scz essenciale. qd dici
tur dei visio. et accidentale scz aureolam. et sm
hoc festa sanctorz possunt dici maiora vel mino
ra. scz in quibus premiorz racōnes magis vl mi
nus reperiri possunt. Quia igitur beata virgo i
ter omnes sanctos sublimiori premio potit qn
tum ad premiū essenciale. et rōnes ecia acciden
talium premiorz sibi optunt. ideo eius festum
totum duplex dicit esse. Sic est eciam in festiui
tatibus ad honorem xpi statutis. Quia vero p9
eos angeli sēdm optiment locum. Et post illos a
postoli et martires et post ipsos alij. Ideo secun
dum eorz plura vel pauciora essencialia et acci
dentalia pmia ipsorum Festū vel totum duplex
vel semi duplex vel simplex. debet ab ecclia mi
litante. que vestigia triumphātis imitatur cō
formiter celebrari. Quādoq; vero alia oideracio
ne dicunt Festa duplicia. qn videlicet eadem
die duo festa concurrūt. et tunc min9 cedit ma
iori. Nam die illa de festo excellenciori officium
celebrat. a de minori fit solūmodo omemoracō

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

et illius officium in diem sequentem reseruat.
sicut fit de beatis petro et paulo Si g eadez die
plura festa ocurrant. et omnes sunt martires il
lius qui inter eos maioris erit nominis officium
celebretur. Si vero alter ofessor. et alius mar=
tir. vel martires si ofessor maioris sit nomis qm
martir. vel priuilegiatus vt beatus martinus. et
cuius generaliter officium instituit ecclesia. di
cendo officiū de ofessore. et omēoracō faciēda
est de martire. sinaūt celebrandū est de martire
Item si festum andree venerit in pma dnica de
aduentu. fiet in secunda feria. Idem eciā dicimus
de quolibet festo apostolorum martirū. si occur
rit in pmissis dnicis priuilegiatis. Item si festuz
hns vigiliā ptingit in seda feria. celebrat offici
um de vigilia. et ieunat in sabbato antecedēti.
Si aūt in quacūqz alia dnica a priuilegiatis. i. q
bus hystorie appropriate inuenūtur euenerit
festum apostoli. vel alicuius pcipui martiris vl
alterius sancti qui prium habeat officium. at=
tendendum est vtrum sequēs ebdomada siue sin
guli dies ipsius. prium habeāt officiū. quod si
habent fiet officiū de dominica. et festū sancti fi
et in seda feria. Si vero non habet. fiet officiuz
de festo in dnica. et officiū domice fiet in seda fe
ria. et sic dnica qnqz cedit festo qnz econuerso.
¶ Circa vigilias sanctorum quare sic vocant. et
vnde ortum habuerūt. dictū est in sexta parte
sub quarta feria tercie ebdomade aduentus.
¶ Porro circa festa que in septuagesima seu in
tempe passionis siue ante illud occurrūt. sic est
festum sancte agathe. Cathedra sancti petri. sā
cti mathie. Annunciacōnis dni. festum sancti
gregorij festum eciam patroni cuiuslibet eccle
si acciderit vel anniuersariū illius. vel pasca ali
cuius annotiuū. gnaliter dicimus q cātica lau
dis sez Te deum laudamus. Gloria in excelsis et
Ite missa est. In illis debent cantari. et omnia q
cantarent in illis. si in alijs tempibus ptinge=
rent pter alleluia. quoma festa hmōi ad tēpus
pasce ptinere noscunt. Sed quare nō dicit tūc
alleluia sicut alia cantica letitie. Rndeo. quia il=
lud est magis canticū letitie qm alia que fūt ma
gis obsecracōnes. seu grarum actōnes qm can
tica letitie. Licet et in illis sit aliqua letitia. pre
sertim in cantu. Si vero opponatur q gloria in
excelsis. q est prium natalis dni. et ite missa e
quod est laus seu canticum resurrectōnis. et te
deum laudamus. qd significat letitiam p drag
ma mutata. non debeant in festo annunciacōnis
dni cantari. p eo q pmissa in aduentu dni non
dum sua tempa habebant. quia dns nondū ea i
rebus humanis fuerat psecutus Respondent q
solenizare contendūt. q hoc festum est omnū
festorū xpi quasi fons et origo seu inicium. qm
et si natale dni. vel passio. vel inuencō dragme
nondum erant in re vel in tempe. habebant tn
in spe quoma in spe eorum pdigia pcedebāt. An
notiuum pasca vocat. quando aliquis diem quo
baptizatus est celebrat annuatim. qd forte su=
mitur a gentilibus. qui diem in quo ad miseriaz
nasebantur natalicū obseruabāt in qua cele=
bracione officium pasce debet cantari pter alla
si in tempe quadragesime ocurrat. ¶ Et nota
q hec tria sez. Te deum laudamus. Gloria in ex
celsis. et Ite missa est. sese ocomitant. et est rō.
Nam gloria in excelsis significat illud ineffabi=
le gaudiū. qd angelus pastoribz nūciauit dicēs
Annūcio vobis gaudiū magnū. q natus est no
bis hodie saluator. Ite missa est. qd dictum. Ite
ad ppria. missa est cōsumata. designat accessum
pastorum ad locum natiuitatis xpi. dicenciū ad
inuicem post angelicā ānunciacōnez. Transea
mus vsqz bethleē. et videamus hoc verbū qd fa
ctum est. Quia g post annūciacionē angeli. se=
cutus est pastorum accessus. ideo merito quādo
sacerdos dicit. Gloria in excelsis. in quo predi=
ctum angelum repūtat. debet eciam dici. Ite mis
sa est. Similit a qndo hec duo dicunt vel omit
tuntur. Te deum laudamus. ad nocturnos dicit
vel omittitur. qm ibi gaudiū et laudes celi et
terre creatoris et creature. capitis et ministro
rum designantur. Sicut et in gloria in excelsis
celum et terra. creator et creatura. caput a mē
bra cum laude et gaudio nominant. ymo fere
omnia que ibi implicite ptinentur. hic explici=
te ponunt. merito igit quādo illud dicit. Is non
debet omitti. Veruntamen non semp pmissa se
concomitant. Nam in festo cathedre beati petri
eciam si occurrat in quadragesima quedā eccle
dicunt. Te deum laudamus. ceteris laudibus ta
citis. quia hoc canticoyti solemus ad introizā
dos in sedes suas. a beatus petrus ea die fuit in
cathedra anthiocena introizatus. Itez in cena
dni dicitur. Gloria in excelsis. et Ite missa est.
si eps assit. a crismatis celebret officium. Et in
sabbato sancto dicit. Gloria in excelsis. sed nō
Ite missa est. In ipsis tamē diebus non dicit Te
deum laudamus. Item in die natiuitatis dni dr.
Gloria in excelsis. in pma missa. sed Ite missa est
non dicitur ne populus licenciatū se credens. ñ
audito matutino discedat. Et ppter hoc eciaz q
dam tunc reseruant finalem collectā pme misse.
donec matutine expleantur ocludentes postea
missam. sub benedicam. Sed alia racō pontur
in quarta parte sub ti. de oōne nouissima. Se=
cundam eciā missam eodem mō finiunt. In q bus
dam tamen ecclesijs dicitur tunc. Ecce cōpleta
sunt omnia nec datur populo licencia recedēdi
vt sciat se debere terciam missam audire. in q de
mum dicitur. Ite missa est. In ecclesijs aūt in qui
bus fit officium ambrosianū in tempe quadra=
gesime nullius sancti festiuitas celebratur. ssta
tum omemoracō fit. Et idipsum antiqua decre
ta in alijs ecclesijs seruari iubebant. et antiqui=
tus omniter sic fiebat. In illis qz ecclesijs p9 sa
crificatur quam euangeliū cantetur. ¶ De offi
cio festorum que tempe aduentus occurrunt di
ctum est in sexta pte in ti. de tempore aduent.
De festis vero a resurrectione vsqz ad octauam

pentē. hec regula generaliter in quibusdaz ec
clesijs seruatur. q̃ in ommbz sanctoz festis ca
mtur hystoria. Beatus vir hic in aplis. marti=
tribus cōfessoribz. virginibus. hec in vno et in
pluribz frequentanē. Vir em̄ iste beatus. xp̄us
est. sc̄dm regulam ciconij caput ⁊ mēbra. Hic ē
enim martir. de quo dicit̄ in antiphona. Filie ihe
rusalem. q̃m sedz caput coronauit dn̄s. stola im
mortalitatis. in hoc tēpe solennitatis et leticie.
et sc̄dm mēbra. Postea coronauit in illo tempe
q̃ per istud significatur. qd̄ erit eternitatis et
glorie. Hic est enim qui loquit̄ in officō. qd̄ ꝗ
tempe frequentat̄ scz. Protexisti me deus. Hic
est vitis vera. et sancti sunt palmites. sicut dici
tur in euāgelio. Ego sum vitis vera. Joh. xv. c.
quod fit̄ hoc tempe frequentat̄. Et s̄m p̄missa
patz. q̃ ecia in festo duoz vel plurium sancto
rum. debet dici in p̄dicta antiphona. Filie ihe ru
salem venite et videte martirez scz xp̄m. ⁊ non
martires et alia in pl̄i sicut faciunt quidā. Fre
quentamus autem ꝗ tempe in festiuitatibz san
ctorum. ydemptitatē officioz. eo q̃ in suo sig=
nificato idem erit denarius ommiū. et quia tunc
glorificati erimus vnum cum xp̄o hoc tpe glori
ficato. Sed queritē quare in tempe pascali nō
celebramus festa sanctoz qui cum xp̄o surrexe
runt. vel cum eo celos ascenderūt. Debemus em̄
de illorum glorificacōne gaudere et solēnizare
sicut et de alijs sanctis. cum certi simus eos ce=
los ascendisse. Respōdeo. ideo non solennizam9
quomā ad infernos descenderūt. solennizamus
em̄ sanctorum natalicia q̃n videlicet celo nati sūt
vt p̄missum est non q̃n inferno. de quo dictum
est in sexta pte sub pasceue. Potest ecia dici q̃
de glificacōne sanctorum in anima in pasca vel
saltez in ascensione festare debēm9 sed nō possu
mus ꝓpter autoritatē officōrum illorum dierū
Obumbrareē enim solennitas illoz autoritate
maioris solennitatis quia aduemēte p̄ncipe ces=
sat magistratus. et ideo statutū fuit vt p alia
tempa anni diebus quibus eis dedicate fuerint
ecclesie festa illorum celebrenē. Vel sc̄dm bedaz
in dedicacōne ecclesie in qua nouez lectōnes di
cuntur fit festum de illis. sicut et festum iohan
nis bap. fit ad finez augusti. qui tamē circa pa
sca mortuꝰ fuit. et festū b̄ti Jacobi apostelle in
iulio. qui tamen fuit tempe pascali occisus. Be
atus q̃z petrus apostolus fuit incarceratus hoc
tempe. Facta est enim p̄dictorum festoz muta
cio quia tanta erat festiuitas p̄ncipis ommiū q̃
non poterāt tunc celebrare solennitates satelli
tum. Juxta illud. Cede maiori. Veruntamē fe=
sta sanctoz veteris testa. vt abraham. ysaac.
dauid. daniel. et alioz p̄ greciam et aput vene
cias coli. et ibi habere ecclesias. De machabeis
dicitur ꝓut sub ipso festo dicetur. Circa octa
uas notandū est. q̃ octauaz diem leuiticus liber
insinuat dicēs Dies octauꝰ erit celeberrimꝰ at
q̃z sanctissimus. Sane octaue sanctoz ideo ce
lebrant̄. quia sicut p̄mus dies significat natiui
tatem eorum scz qualiter nascuntur celo. ⁊ in so
cietatem angeloz et sanctoz patrum. quando
anime eorum a corpibus sep̄antur. ita in octa=
uis recolentes resurrectōnem corpoz. ogratu
lamur resurrectōm eoz. Et attende q̃ quo=
rundam sanctoz celebrant̄ octaue. ne ꝗ miste=
rium lateat. non aūt ommiū ne vilescat. Si emz
non valemus omnia festa celebrare sanctorum
quantomin9 octauas eoz. Si igitur alioz san
ctorum octaue solennes sunt. quātomagis san=
cti sanctorum scz domini natiuitatis octaua sole
nis erit. Videtur aūt q̃ natiuitas dn̄i non hēt
octauam. quia illa tendebat ad mortem. Obit9
enim sanctorum ideo habent octauas. quia tūc
ipsi nascunt̄ ea natiuitate que est ad vitaz eter
nam. Post illam enim natiuitatē que est in mor
te. sperāda est gloria resurrectōnis que datur
in octaua. non post natiuitatē. que est ad mor=
tem. Sc̄dm hoc ecia videt̄. q̃ natiuitas beate
marie. natiuitas beati Jo. bap. non habent octa=
uam nec ecia resurrectō dn̄i in qua dn̄s recepit
stolam corporis que gn̄aliter omnibz fidelibus
dabitur in octaua. iam emz ipa dn̄i resurrectio
facta erat in re. Quia igitur diuerse ecclesie
in diuersis festiuitatibz octauas celebrāt. iō ne
illas reprehendere videamur dicimus q̃ duplex ē
octaua. scz reuerencie siue veneracōnis. siue de=
uocionis. et institucōnis. Octaua reuerencie est
festiuitatum. pasce. pentē. natiuitatis beate v̄
ginis. ⁊ beati Joh. Celebrantur enim octaue eo
rum ꝓ sola deuocione non ꝓ alio misterio. Octa
ua ecia deuocōnis est in sanctis patronis ec=
clesiarum. et in sancto nicolao. et in maria mag
dalena. et similibus qui octauas non habent.
Sed quedam ecclesie ob deuocionē eas faciunt.
Octaua vero institucōnis quadriptita est. quia
est octaua significacōnis. supplecōnis. alterius
negocij significacōnis. et future glorificacōis
Octaua significacōnis est. vt octaue sanctorum
vigilias habenciū. et festa dedicacōnis ecclesie
quod fit in signum. q̃ dedicabit̄ ecclesia. i. ex=
trema et plenissima dedicacōne dicabitur tunc
idest copulabit̄ xp̄o. Dicari enim est copulari.
Et octaue martirum. quia ipsi ꝓ ea que passi sūt
et ex eo q̃ hanc vitam ꝓ nichilo habuerūt. on̄
derunt q̃ erat vita immortalis Vnde octaue in
nocentum dici p̄nt octaue significacōnis. qz per
eas resurrectio nostra significatur ꝓut sub fe=
sto illo dicetur. Et ecia octaue beatoz petri ⁊
pauli. et quorundā scōrum que significant sto=
lam secundam scz glorificacōnem. q̃m in octaua
etate habituri sunt. Sed quare ob similez ecia m
causam non celebratur octaua passionis domini
Sicut enim xp̄s qui est sol iusticie natus est. nō
ꝓpter se. sed vt lex nostris mentibz qui eramus
in tenebris appareret Sicut ecia baptizatꝰ est
non ꝓpter se. sed vt nostra peccata lauaret. sic
mortuus est. non ꝓpter se. sed vt nos moreremur
peccato per qd̄ nos liberaret a morte. Respon=
deo. ideo qz supueniens festum leticie obūbrat

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

et abolet omemoracionem tristicie · preterea licet reddatur racō quare p̄misse octaue fiant · ñ tamē vsquequaq; in similib; exigitur q̄ octaue fiant · ſ̄Nam xp̄s fuit circumcisus carnalit̄ vt circumcidamur spīualiter · ieiunauit vt ieiunemus · pedes lauit vt lauemus · ſ̄Nec tamē octauam isto rum aūt similiū celebramus sed vt octaue scōr̄ ob causam dissimilē celebrant̄ vt p̄missum est ·

¶ Rursus dissimilem habet causam octaua pascalis · solennitatis · cui non fit octaue ministerium · Octaua tamen additur ꝓter octo beatitudines que in illa solenni octaua pcipiūtur · put dēm est ibi · et eciam octaua penth̄ · que et iō celebratur · vt operum sancti spūs ostimacō declaretur · Est enim omnium octauar̄ racō gn̄alis · quia sc̄z octaua redit ad caput · qd̄ a de beatitudinibus in libro de doct̄na xp̄iana asserit aug · Idemq; dies p̄mus est · et octauus sc̄z dñicus · et ideo resurrectō dñi dicitur facta in octaua · i · in die dñica · Idcirco igitur obseruat̄ celebritas octauarum vt reuertamur ad p̄mum innocēcie statum · in cuius innocencie recordacōne in octauo die circumcisio agebat̄ · vt mens circumcisa fieret ab omni carnali ostagione · Octaua supplecōnis est octaua natiuitatis dñi · quia in ea supplemus quod minus factum est in festo natiuitatis quia enim in natiuitate multū actum est de ptu et parum de pturiente · ideo in octaua plenius agitur de pturiēte qd̄ apparet in responsorijs · et in antiphonis laudum · et in diurno officō ipsius octaue · et ob similem eciā causam celebrat̄ octaua epīhie · Octaua alterius rei significacionis · est similiter octaua natiuitatis put ibi dēm est et octaua agnetis · In ea em̄ repn̄tatur q̄ beata agnes octaua die visa est gloriosa a quibusdam fidelib9 put sub illo festo dicetur Octaua Future glificacōnis est · vt octaua obitus cuiuslibet sancti · ¶ Item nota q̄ tantū beat9 stephanus et laurenci9 habēt inter martires octauas institucōis · solus vero beatus martinus inter confessores · ¶ De octauis pasce et ascensionis et natalis · dictum est in vj · parte subti · de pascā · ¶ Licet autem regularit̄ in octauis festiuitatū fiat in missa officium sic in ipsis festiuitatibus · pro eo quia octaua eadez dies cum ipso festo cēsetur · hoc tñ fallit in octauis apostolorū petri et pauli in quibus dicit̄ officiuz de martiribus · Licet enim vna a eadem die ambo passi fuerint non tamen eadez die de vtroq; i ecclesia solennisatur · put sub eorum festo dicet̄ · ideoq; vtriusq; officium nequit in octaua fieri · cum vnaz die dumtaxat ambo habeant pro octaua · oportuit ergo q̄ in eorum octaua aliquod cōmune officium inueniret̄ a ideo q: eorum martiruz maximi fuit meriti officium dicitur de martiribus quamuis et de vtriusq; precipuis actib9 mencō in ipso officio habeatur · Fallit eciaz hoc in octauis beati laurencij · in quo tria precipue valde commendabilia fuerūt · videlicet pietas in elimosinis firma stabilitas in fidei confessione · et martirum speciale · De p̄mo agitur in vigilia · de secundo i festo · et ideo de tercio agi oportuit in octaua ¶ Veruz licet eccīastica officia · ab aduētu domini quod est tēpus renouacōis mchoarum ꝓhemio vj · ptis diximus · in hac tñ parte simplicius incedentes · calendarium pseqmur a mense ianuarij · mchoando · De aliquibus annifestiuitatibus seriatim aliqua specialia apponentes videlicet ¶ De sanctis · fabiano a sebastiāo ¶ De sancta agnete · ¶ De cōuersiōe sancti pauli · ¶ De sancto iuliano · ¶ De sancta agata ¶ De purificacione beate marie · ¶ De catedra sancti petri · ¶ De annuncōe beate marie ¶ De sanctis philippo et iacobo · ¶ De inuencione sancte crucis · De reuelacione sancti michahel̄ ¶ De sāctis gernasio a ꝓthasio ¶ De sancto iohe baptista ¶ De sanctis petro et paulo · ¶ De festo septez fratruz · ¶ De sancto iacobo apostolo · ¶ De septem dormientibus · ¶ De vincula sancti petri · ¶ De machabeis · ¶ De inuecōne sancti stephani · ¶ De transfiguracōne domini ¶ De sancto laurencio · ¶ De assumpcōne beate marie · ¶ De sancto bartholomeo De decollaciō e sancti ioh̄ · ¶ De sanctis felice a audacto · ¶ De natiuitate beate marie ¶ De exaltacione sancte crucis · ¶ De sancto matheo apl̄o ¶ De sanctis mauricio et socijs suis · ¶ De beato luca ¶ De symone a iuda · ¶ De festo oīm sanctorum · ¶ De officio mortuorum · ¶ De sanctis quatuor coronatis · ¶ De sancto martino · ¶ De sancto andrea ¶ De sancto nicolao · ¶ De venerabili beda presbitero · ¶ De sancto thoma apl̄o ¶ De festis scōr̄ stephani · iohannis euāgeliste · ¶ De innocentibus ¶ De apostolis · ¶ De euāgelistis · ¶ De martiribus · ¶ De confessoribus · ¶ De virginibus · ¶ De officio festi dedicacōnis ecclesie ·

De fabiano a sebastiano sanctis

In festo beatorum fabiani et sebastiani · duplex collecta in quibusdaz eccīis in missa dicit̄ · et in solito more vtraq; vno · p dñm nostrum terminatur · Tum quia ipo vnico dei filio ihesu cristo mediāte ambo ad palmam martirij puenerunt · Tum eciam quia licet diuersis passi fuerūt temporibus · eccia tñ ꝓter ingencia vtriusq; merita vtriq; pit̄ er a p̄ncipaliter solennisat et vtrāq; collectam vno eodemq; fine concludit

De festo sancte agnetis

Festum beate agnetis caret octauis scilicet institucōis habet tñ octauā alterius negocij significacōis vt iā dictū est in ꝓhemio · Quod ergo dicit̄ in calendario agnetis sc̄do · non dicit̄ ꝓter hoc q̄ illud sit festum octauaruz eiusdem · nec mecia pnunciat̄ nec in calendario scribit̄ octaua sed est alia solēnitas de eadem repetita · ꝓter miraculū quodam · quod octaua die post ei9 obitum contigit ad tumuluz illius · parentibus suis plorantibus · Intelligit̄ ergo · agnetis sc̄do sez festo · ¶ Vnde melius diceretur secundo agnetis · De hoc eciā dictuz est sub quarta parte sub symbolo · Quia

vero prefecti filius eam adamauit·ideo recte in eius festo cantatur introitus·Me expectauerunt peccatores et cetera·

De conuersione sancti pauli·

Conuersio sancti pauli apostoli·facta est eodem anno·quo xpc passus est et stephanus lapidatus·anno quidē nō naturali sed emergenti·Nam cristus passus est·octaua kalendē aprilis·Stephanus eodē anno·tercio die augusti lapidatus est·Paulus vero·viij·kalendē februarij conuersus ē·Eius autem conuersio pocius q̄ aliorū sanctorū celebratur triplici racione·Primo ꝓpter exemplum ne quisq̄ q̄ntūcunq̄ peccator desperet de venia quando tantū in culpa conspicit postmodū talē fuisse in gracia·Secūdo ꝓpter gaudiū·sicut enī ecclesia magnā habuit tristiciā in eius psecucione·ita maximā habuit leticiā de eius cōuersione Tercio ꝓpter miraculū quod dominus in eo ostēdit·dum de seuissimo psecutore fecit fidelissimū predicatorē·In hoc festo dicit̄ eplā·Paulus adhuc·que est act̄·ix·c·Et euangeliū·Dixit symon petrus ad ihēm quod est mathei·xix·c·Dicitur et ad horas capitū·Erat quidā discipulus act̄·ix·c·

Vlianus iste cuius festū fit·v·kalendē februarij fuit eps cenomenē·qui symō ille fuisse dicit̄·quem dominus a lepra mundauit et qui deū ad conuiuiū inuitauit·hic eciā dicit̄ esse ille iulianus qui ab itinerantibus p inueniendo bono hospicio inuocatur eo q̄ in domo eius fuit dominus hospitatus·Alij dicunt·q̄ est ille qui patrē et matrez occidit·de quo sequit̄·Fuit quoq̄ et alius iulianus de alemania·qui desiderio martirij se vltro psequentibz offerebat·Vñ crispinus consularis iussit eum occidi·q̄ ipse iulianus audiens statim foras psilijt et querente sponte intrepidus se opponens·ꝓtinus ictum feriētis excepit·Fuit insup alius iulianus frater beati iuliani·qui templa idolorū permissu theodosij impatoris vna cum fratre destruebat·ad cuius verbum homo viuus sup plaustrū mortuum se fingens mortuus est·Fuit eciā quartus iulianus·qui vtrunq̄ pentem nesciens occidit sed post multā penitenciā sub specie mendici leprosi recepit in domo sua angelū·a quo audire meruit·q̄ dominus suā penitenciam acceptasset·Fuit eciā quintus iulianus·nō sanctus·sed apostata sceleratissimus·Primo enī monachus fuit deinde impator romanus·vt dicē sub festo inuencionis sancte crucis·

De sancta agata·

Sata agata post multa tormēta in carcere mortua est·ad cuius caput in tumulo posita est visibiliter tabula per angeli misteriū in qua scriptum erat Mentem sanctā spontaneam·honorē deo·et patrie liberacionē·ideoq̄ cōsuetudo inoleuit·cum tabula eius ymaginem obtinente fieri ꝓcessionē·

De purificacione beate marie virginis·

ꝓter cunctos sanctos gloriosa dei genitrix virgo semp maria primatū obtinet·vtpute que est sanctis dignior·et excellencior vniuersis in cuius honorem ecclesia in quatuor anni temporibus·quatuor solemnes celebrat festiuitates videlicz Annunciacionem·Assumpcionem·Natiuitatem·et Purificacionem·Omni enī tempe ipsam in memoria habere debemus que omni tempe ad filiū suum pro nobis peccatoribus intercedit·quaꝫ due sunt sibi·et domino nostro cōmunes scz purificacio et annunciacio·Hee autē quatuor festiuitates fiunt secundū quatuor benedictiōes·que in ipius virginis salutacione continentē·Prima est·Aue maria gracia plena·que prime festiuitati cōpetit scz annunciacioni·quando vicz eam angelus salutauit·et de spū sancto concepit facta gracia plena·Secūda est·Dominus tecum·que competit assumpcioni·quādo vicz assumpta est in celū·quia tunc fuit cum dño suo idest filio·vt est dominus·ante enī non viderat eum dominuz ita manifeste in se·Tercia benedictio est·Benedicta tu in mulieribz·que cōpetit natiuitati·qz tunc nata est mulier in vtero sanctificata·Nulla enī alia mulier fuit in vtero sanctificata·et ideo dicta est castꝫ ꝓpter singularitatez quia nunq̄ demones castꝫ illud fregerūt·Quarta benedictio est·Benedictus fructus ventris tui·que congruit quarte festiuitati·scz purificacōni qz tunc obtulit illū benedictum fructum in templo·Quidam eciam faciunt quintū festum·scz de concepcione beate marie dicētes·q̄ sicut celebratur de morte sanctorū·non ꝓpter mortem·sed qz tunc recepti sunt in nupcijs eternis·similiter pōt celebrari festum de cōcepcione·non qz sit cōcepta quia [illegible] cōcepta·sed quia mater dñi est concepta·asserentes hoc fuisse reuelatū·cuidam abbati in naufragio constituto quod tñ non est autenticū·vnde non est approbandū·[illegible] cepta [illegible]·scz per concubitū maris et femine·Veruntamē licet fuerit ocepta in peccato·dimissum est ei illud originale peccatum·et sanctificata fuerit in vtero·sicut et hieremias·et sanctus iohēs baptista·quare merito natiuitas eius et beati iohānis bap·celebrant̄·natiuitas dico ex vtero·quādo vicz in lucem seu in mundū prodierūt·Sed natiuitas eorū in vtero·scz quādo infuse sunt anime in corporibus eorū non celebratur·vt p̄missum est·Sextum eciam festū est festiuitas parietis·scz festum natalis·Sed quoniam tunc est eciā simul festum filij·quod plenū exigit officium·ideo non solemnizat̄ de illa vsq̄ in octauas·tunc vero solemnizat̄ sic vt iam dictū est in ꝓlœmio·Septimum quoq̄ festum est beate marie ad martires·de quo sub festo omniū sanctorum dicetur·Nunc vero festum purificacionis secundū huius septime ptis diuisionē·in ordine temporis·alia festa virginis p̄cedit·idcirco hic de illo dicamus·Est autē hodie duplex festū·Primum quo ad partū quod dicit festum ypapanti·i·obuiacio·qz in illa solemnitate anna ꝓphetissa

et ſymeon obuiauerūt beate marie venienti filiū
ſuum xp̄m in templum offerre· ¶ ypapantos enim
grece· diciē obuiacio latine· ab ypo quod eſt ire
et anti quod eſt contra· quia aduentus domini in
templum· ſignificat aduentū eius in eccleſiā· et
in mentē cuiuſlibet fidelis anime que eſt templū
ſpirituale· ¶ Hunc aduēctum predixit dominus per
malachiam ꝓphetam· iij· ¶ Ecce ego mitto angelū
ante faciem tuam· qui ꝓparabit viam ante faciē
meam· et ſtatim veniet ad templū ſanctum ſuum
cē· ¶ Vel dicitur ypapanti· id eſt p̄ſentacio· ex eo
q̄ xp̄c in templum eſt p̄ſentatus· ¶ Secundū quo
ad parientem· et diciē feſtū purificacionis· quia
beata virgo licet purificacio ē nō indigeret· nec
legi purificacionis obnoxia tenereē· quia nullo
modo immunda fuit nec peperit cōcepto ſemine
tamen voluit facere ſecūdum preceptum legis·
Dicitur em̄ leuitici· xij· ¶ Mulier ſi ſuſcepto ſemine
peperit maſculū immunda erit ſeptē diebus· im-
munda quidem erat a conſorcio hominū· et ab in-
greſſu tēpli· expletis vero ſeptē diebus munda
efficiebaē quo ad conſorciū hominū· ad huc ta-
men vſq̄ ad diem triceſimumtertiū· quo ad tem
pli ingreſſum immūda erat· donec purgareē· iuxē
ritum menſtrui fluxi· ¶ Sed cōpletis quadragin
ta diebz die quadrageſima templū intrabat· et
puerum cum muneribz offerebat· ¶ Si aūt feminā
peperiſſet tempus duplicabaē et quo ad conſor
cium· et quo ad ingreſſum· ſicut et duplicaē quo
ad corpis formacionē· ¶ Nam in quadraginta die
bus corpi maſculi organizaē et perficitur· et in
quadraginta anima infundiē· vt ſepius· ¶ Corpi
vero femine in octoginta diebz pficiē· et in octo
geſima anima inſpiraē vt ſepius· ¶ Sic ergo ſi ma
ſculum peperat quadraginta· ſi feminā octogin
ta diebz a die natiuitatis ptus· a templi arceba-
tur ingreſſu· hodie tamē ſtatim ingredi nō ꝓhi
betur· ne ſibi pena in culpā vertaē· Veruntamē
mulier dum ſentit ſibi imminere dolores partus·
non intret eccleſiā· vel ſaltem caueat ne polluat
illam· ¶ Sacerdos autē mulierem vicinā ptui ſepe
moneat· q̄ cōfiteaē· ita q̄ cum dolor ptus vrge
bit eam· ſit parata accipe eukariſtiā· ¶ Nam inho-
neſtum eſt· q̄ tempe partus p̄ſpiter dni cum ea
moretur· ¶ Eſt autem triplex racio· quare p̄cepit
dominus die quadrageſimo puerū in templū of
ferri· ¶ Primo ad notandū· q̄ ſicut die quadrage
ſimo in materiale templū duciē· ſic in quadrage
ſimo die a concepcione· vt ſepius anima infundiē
in corpi· tanq̄ in ſuum templū· ꝓut in hiſtoria
ſcolaſtica diciē· quāuis phiſici dicant· q̄ in qua-
drageſimo ſexto die corpus pficitur· Secūdo vt
anima que in die quadrageſima corpi infuſa· ab
ipſo corpe maculaē· in die q̄drageſima templū
ingrediēs per hoſtias expieē· ¶ Tercio ad infinu
andum q̄ illi merentur celeſte templū ingredi·
qui decem p̄cepta decalogi cum fide q̄tuor euan
geliſtarum obſeruauerint· ¶ Tranſactis ergo pu-
rificacionis diebus piens ingrediebaē templum
offerens filium vel filiam· et munera ꝓ ſe ſcz pro
peccato pullum columbe ſiue turturez· pro filio
vero· vel filia offerebat agnū agniculū in holo
cauſtum· que agnuz habere nequibat· offerebat
duos turtures· aut duos pullos columbarū· alte-
rum in holocauſtū pro ptu· alterū vero ꝓ ſe ſcz
pro peccato ſuo· ¶ Unde in euangelio dicitur· ¶ Vt
offerent par turturū cē· ſecundū legis conſuetu
dinem id eſt ſicut lex exigere videbaē· ¶ Mulieres
igiē in hoc beatam virginē imitanē· cum in qui-
busdam locis· poſt partuz tranſactis q̄drageſima
diebus eccleſiam ingrediūtur ſignificantes· q̄ ſi
virginē ipſam fuerint imitate· poſt vitam p̄ſen-
tem ingredienē cum ea eternam· ¶ Celebraē ergo
hoc feſtū die quadrageſima a natiuitate domini
quia beata virgo die quadrageſima a natiuitate
xp̄i· ad templum veniens· ipſū ſecundū legē pre
ſentauit ¶ Iterum hoc feſtum ſequiē poſt feſtiui
tates natalis dni· circumciſionis· et epphie rōne
miſterij· ſicut et racione miſterij voluit dominus
in templuz p̄ſentari· ¶ Et hoc dupliciter· ¶ Primum
miſterium eſt· naſciē enim primo deus per fidem
in homine· et ſequiē circūciſio· quia quādo fides
eſt in homine purificaē homo· ¶ Unde in actibus·
Fide purificās corda eorū· ¶ Qui vero habēt bonā
fidem relinquūt omnia mala opa· et tūc apparet
deus ſed tunc facienda eſt penitēcia· vt in nobis
maneat ſicut in templo ſuo et tūc fit ibi oblacio
et offerē ei par turturū· id eſt mundicia mentis
et corpis· quod nō poteſt fieri· niſi in vigi luctu
ſicut turtur gemit ꝓ cantu· et duos pullos co-
lumbarum id eſt gemmā ſimplicitatē· ¶ Secundū
miſteriū· quia in templū venit in hac die· vt no-
tetur aduentus eius· in mentem cuiuſlibet fidelis
anime· ſiue in eccleſiā· in quam ſemp paratus eſt
intrare· ¶ Unde in introitu diciē· ¶ Suſcepimus deus
miſericordiam tuā in medio templi tui· quia xp̄c
eſt lignū vite in medio paradiſi paratus equalit
omnibus ſubuenire· et bona ſua largiri· ſecundū
nomen tuū deus· ita et laus tua deus cē· q· d· ¶ Si
cut creaſti omnes et recreaſti· ita et laudandus
es per totum mūdum· ¶ Hoc etiam expoſitū eſt in
ſexta pte· ſub octaua dnica poſt penth· Vt autē
veniat in mētem noſtram· hortaē eccleſia filios
ſuos· vt occurrant· ¶ Unde dicit in pncipio matu-
tinalis officij· ſcz in inuitatorio· ¶ Ecce aduenit ad
templum ſanctū ſuum· dominator dns· gaude et
letare ſyon occurrens deo tuo· ſcz ꝓ fidē et bona
opera· ¶ Et ꝓpter hoc· feſtū iſtud diciē ypapanti·
id eſt obuiacio· qz ſi volumus q̄ ille veniat in mē
tem noſtram· accipiamus in mentē noſtram eius
ſimilitudinez· ¶ Unde dicit in reſponſorio primo·
Adorna thalamū tuum ſyon ſcz virtutibz purifi
cate· et ſuſcipe ſcz virtutes et ſic veniet in te·
¶ Epla vero eſt· ¶ Ecce ego mitto angelum· que eſt
machab· c· vlt· ¶ Et euangelium· ¶ Poſtq̄ impleti
ſūt dies· luc· ij· c· ¶ Et poſt cōmunio· ¶ Reſponſū ac
cepit ſymeon· luc· ij· c· ¶ Et nota· q̄ tpe iuſtiniani
imperatoris fuit magna mortalitas apud conſtan
tinopolim· et ideo tunc conſtituta eſt ſolemnitas
purificacōis marie in reuerencia eius ob cauſas

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

p̄missas. Solet autē quer̄i. cum adhuc pollulēt
infinite hereses. quomodo sit verū. quod in nono
responsorio dicit̄. sez. Beata virgo omnes here
ses interemit. Ad quod dicim9 q̄ hoc fecit quan
tum in se fuit. qz ipsa ostendit eum visibilez qui
invisibil' fuit. Primo eēn non poterat inuenir̄i qn̄
quidam ipsum querebant in delicijs carnis qui
dam in diuicijs. quidam in libris philosophorum q non
erat ibi. Vnde in canticis. Quesiui et non inueni
eum. Modo vero nō potest aliquis errare in via
nisi velit. Vnde manifeste habet̄ in ysa. Hec erit
recta via. vt eciā stultus nō erret p eam. et que
erit illa via. Ecce dabo in sion salut̄. et in hieru
salem gloriā meā. Dicit̄ hodie ca. Ecce ego mitto
malach. iij. c. Et illud. Eradicaui. Ecc̄. xxiiij. ca.
Et illud. Quasi cedrus. quod est ibid̄. Fit autem
hac die pcessio generalis que significat pcessio
nem illam quā beata virgo et ioseph ad templū
fecerūt qui in pcessione ante cancellos cantāt.
Responsum accepit nc̄. significat ꝓlixitas. natiui
tatem domini et misericordiā pronunciantes.
Melodia respondenciū est gaudiū hanc dei mise
ricordiam suscipienciū. Tenētes igit̄ candelas
in manibus dicamus. Suscepim9 deus misericor
diam tuā nc̄. Quod vero cantat̄ in ipsa pcessio
ne. et in euāgelio. Accepit eum symeon in vlnas
suas. ostendit q. debem9 eum non tm̄ corde. sed
eciā in brachijs portare. Vnde in cāticis. Pone
me vt signaculū sup brachium tuū. et vt sigillū
sup cor tuū. Et ad corinth. Empti estis eēn p̄cio
magno. glorificate et portate deum in corpore
vestro. Debem9 ergo quid̄ portare. non tantū
deitatem vel humanitat̄. sed vtrunqz sicut fecit
simeon. quod significat̄ p candelam quā ferimus
in pcessione. Per ceram eēn p apes opere virgi
nali cum melle pducta. Nulla eēn libidine resol
uuntur. humanitas siue caro xp̄i ex virgine sūp
ta. Per lumen deitas. quia deus noster igns cō
sumens est. deutro. iiij. Per lichinen in cera aia
candidissima vel deitas in carne latēs vel secundū
alios moralitas intelligit̄. Vel per lumē pater
per ceram filius p lichinen spūssanctus. Rur
sus candela in manu accensa. est fides cum bona
opacione. Nam sicut candela sine lumine mortua
dicit̄. et lumen p se absqz candela non lucet. sed
mortuū esse videt̄ sic et opacio sine fide. et fides
sine opacione mortua esse dicitur. Lichinus sub
cera occultatus. recta intencio est. Vnde greg.
Sic fiat op9 in publico. vt tamē intencio mane
at in occulto. Candele autē benedicūtur vt eas
digne ferant oēs. Sunt eēn multi habētes int9
tenebras. licet extra lucere videant̄. Digne ferē
tes sūt. qui sicut extra lucent per lumen. qd̄ ipsi
ferunt in manibus ita lucent interi9 per veram
fidem. et in hoc est festiuitas et gaudiū magnuz
Portant̄ itaqz in pcessione cerei ardētes. ꝓter
sex causas. Primo vt vnusquisqz se illuminet. et
opa sua lumine patefacta alijs insinuet. Secūdo
vt ritū gentiliū in melius cōmutet religio xp̄ia
na. Romani nanqz de quito in quitū annū in kal'
februarij. ad honorez februe mātis martis qui vt
putabant erat deus belli. lustrabāt vrbem tota
nocte cum cereis et facibus accensis vt filius ei9
eis victoriam de hostibus cōcederet cui9 matrē
tam solemniter honorabant q festum aburbale
dicebatur. Ipsi eciā in mēse februario sacrifica
bant februo idest plutoni cum ceteris dijs infer
nalibus. p animabus antecessorū suorū. vt ꝓpi
ciarent̄ ipsorū eis solemnes hostias offerētes et
tota nocte eorū laudibus cum cereis facibz accen
sis vigilātes. Mulieres quoqz romanorū his die
bus festum luminū exercebant. gentiles nanqz p
eo quod dicit̄ pluto deus infernalis. cō cupiscēs
pserpinaz speciosissimā eam in principio huius
mēsis rapuit. deamqz fecit quā ceres eius mater
et parentes facibus accensis. per siluas denocte
in ethna. mōte cecilie multo tempore quesierūt
put poetarū fabule fingunt. Idcirco et ipse in
principio mensis februarij in memoriā huius rei
denocte vrbem lustrabant ambiendo ipsā cum fa
cibus ardētibus. Idolatre eēn sicut legit̄ in libro
sapiencie. obscura sacrificia faciebāt. Hos igit̄
lustrandi mores. Sergius papa mutās in melius
statuit festum purificacionis in honorez matris
domini in eodem mense. et tunc pcessiones fieri
vt plebs vniuersa portās cereos ardētes in ma
nibus p ecclesias pcederet. in memoriā celestis
regni. quando omnes electi lucentibus bonorū ac
tuum lampadibus. obuiā sponso venientes. mox
cum eo ad nupcias supne ciuitatis int̄bunt. Ter
cio vt p hoc prudētes virgines imitemur quarū
beata virgo est caput. vt accēsa in nobis lampa
de castitatis. et bonorū opum cum eis in templū
glorie ad verū sponsū ingredi mereamur. Quar
to quia lumen qd̄ est ad reuelacionē geneciū sicut
dixit symeon. hac die p nobis est presentatum.
Hec ergo pcessio significat illā symeonis. Quin
to ad notandū duinitatem. et humanitatē cristi
vt premissum est. Sexto ad ostendendū virgis
puritatem. ne quis audiens eius purificacionem
credere possit eam purificacione indiguisse. Por
tamus ergo candelas accēsas quasi ipso facto di
cat ecclesia virgo beata purificacione non indi
get. sed tota rutilans tota splendens et ꝓter
causas p̄dictas candelaria nuncupant̄. Hoc fe
stum caret octauis. quoniam licet xp̄c legaliter
fuerit p̄sentatus in templo. nullus tamen doctor
nos coartat q infātes die quadragesima natiui
tatis eorū presentent̄ in templo. Vnd̄ sicut p̄sen
tacio puerorū ad templū secūdum veterem ritū
defecit quia hodie fit in baptismo. ita et octaua
ypapantis. In octauis eēn sicut per primū diem
recolimus. quod factū est ita per octauā rem p
qua factū est de festis ānunciacionis. assumpcō
nis. et natiuitatis in suis locis dicet̄.

De cathedra sancti petri.

De cathedra sancti petri ecclesia solem
nizat. quando vicz apud antiochiā ca
thedrali honore sublimatus esse phi
betur. q̄ sublimacionē dicunt quidaz

facta esse a theophilo principe anthiocēo. cui⁹ filium defunctū post annos quatuordecī petrus suscitauit. et ipsū et populū ciuitatis conuertit. ꝓter qd ibi ecclesiā ostruxerunt in cui⁹ medio excelsam cathedrā collocauerūt et petrus vt ab omnibus audiri et videri posset exaltauerūt. in qua sedit septē annis. De hac igitē honore solenizat ecclesia quia tunc prelati ecclesie ceperūt loco pstare. et honore sublimari. Tunc enī completum est illud psalmiste. Exaltent eū in ecclia plebis ꝛc. Et nota q̄ exaltat⁹ est tripliciter et ideo triplex festū celebratē. Primo exaltatus est in ecclesia militanciū eidem pfidendo. et eam in fide et moribus laudabiliter regendo. Ad qd pertinet hodierna festiuitas. vt pmissum est. Secdo in ecclesia malignāciūm. ipsam scz dissipando et ad fidem conuertendo. ad qd ptinet sedm festum quod dicitē vincula. Tunc enī ecclesiam malignāciūm dissipauit. et plures ad fidē conuertit. Tercio in ecclesia triumphanciū. in eam scz introeundo feliciter. ad qd ptinet tercium festū quod est passionis eius. Rursus fit ei festū triplex ꝓter alias quinq̄ raciones. Primo ꝓter priuilegiuz. Fuit enī pre alijs priuilegiat⁹. et ideo magis honoratus in autoritate. Nam fuit princeps apostolorꝫ. et claues regni celorꝫ accepit. Fuit eciā feruencior in xpi amore. Et efficacior in virtute. Nam ad eius vmbrā sanabanē infirmi. Secundo ꝓter officium. Ipse enī officium placionis super vniuersā ecclesiā habuit. que in tres ptes mūdi scz asyam. affricā. et europā. diffusa est. et ideo ecclesia ter in anno p eo solēnizat. Tercio ꝓter beneficiū. quia ipse qui potestatem ligandi atq̄ soluendi habuit. liberat nos a tribus generibus peccatorꝫ scz cogitacionis. locucionis. et operacionis. Vel quia in deū in ꝓximum et in nos peccam⁹. Vel hoc bñficiuz potest esse triplex bonū qd virtute clauiū peccator in ecclesia consequitē. Primū est absolucionis a reatu ostensio. Secdum est pene purgatorij in tpalem cōmutacio. Tercium pene tpalis super partē relaxacio. Quarto ꝓter debitū. quia scz tripliciter pauit et pascit nos. scz verbo exemplo et tpali subsidio. Quito ꝓter exemplū. vt scz nullus desperet. eciā si tercio xpm negauerit sicut ille. si tamē velit cum eo deum corde. ore et ope ofiteri. Hec est pternitenduz. quia hoc festū de cathedracione sancti petri. olim festū beati petri epulaꝫ dicebatur. Fuit enī mos gentiliū sedum magistꝫ iosbem de belech. annis singulis in mense februarij hac die vinū et epulas deo offerre supra sepulchra parentum moti forte ꝓter illud tho bie. iij. Panem tuū et vinum tuū super sepulturā iusti cōstitue quas denocte demones osumebant. ipsi tamē ab animabus circa sepulchra oberrantibz quas vmbras vocabant vastari putabāt. qd sāti patres extirpare volentes. festū de in cathedracioē sancti petri. tā de illa que rome quā eciā de illa que antiochie fuit facta. statuerunt fieri illo die quo talia a gētilibus fiebant. Vnde ab illis epulis hoc festum ostenuit appellari festum beati petri epularum. Hac tamē die non dicitē in quibusdā ecclesijs nisi vna collecta. et de illa incathedracione que fuit antiochie facta. Dicitē autem eplā. Petrus apls̄ seruus que est. i. petri. i. et euangelium. Venit ihs̄ in ptes. math. xvj. c. Tractus est. Tu es petr⁹. math. xvj. c. Ad horas dicitur caplm. Petr⁹ apls̄ prima petri. i. c. In festo beati mathei apli. diciē eplā. Exurgens petr⁹ in medio actuū. i. c. et euangeliū. Confiteor tibi pē math. xj. c.

De annunciacione beate marie virginis.

Festum annūciacionis beate marie est. quomā angelus ei bonos rumores nūciauit. et ipsa saluatorē concepit. Tūc autē implete sūt ꝓphecie. Vnde ecclia legit et cantat de ꝓphetis quare introitus est. Rorate celi desup et nubes idest pdicatores pluant idest annunciāt iustum. i. xpm qui ant homasice diciē iust⁹ xpc. aperiatē terra idest beata virgo. Aperiatē in quā per osensum et germinet idest cōcipiat saluatorē. i. xpm. de hoc dictū est sub prima pte dñica de aduētu. Eplā. est. Egredietur virga. ysa. xj. c. Alie tamē ecclesie dicunt Locutus est dñs ad achaz que est eiusdē. viij. c. Euangelium est. Missus est gabriel. luce. i. c. et quod ibi diciē. Et hic mensis ꝛc. sic exponiē hic mensis scz martius in quo beata virgo concepit. est sext⁹ illi. i. a concepcione illi⁹. scz elizabet que vocatē sterilis. quia illa concepit. iob. bap. viij. kalend. octobris. Dicitē eciam p horas caplm. In diebus illis notum faciet deus. hiere. xxx. c. Contigit autez hoc festum tempori veris. Nam tpi veris deus factus est homo et omia facta sūt noua. Hoc aūt festum est de dominio et de beata maria. quare eadem prefacio diciē in natali et in annūciacione domini. De ānunciacioē dñi consueuit opponi q̄ gloria in excelsis et ite missa est et te deū laudam⁹ in ea cantari non debēt. de quo dictum est in ꝓlemio huius pris. Si hoc festū fuerit in dominica passionis vel oliuaꝫ. ad secūdam feriam transmutabiē. Hoc enī generale est in priuilegiatis dominicis diebus. Si autē in triduo ante pasca occurrerit in sabbato ante palmas sedm quosdā anticipabiē. Quidā vero illud transferūt ad octauas. Similiter si fuerit in die pasce non congrue poterit infra ebdomadā celebrari in quo historia de aduentu cōpilata cantatur. Vnde melius est si ad secundā feriam post octauas transferatur. In hac die vt dicitur per diuersa temporum curricula deus multa operatus est. Hue quidā sic egregijs versibz pstrinxit. Salue festa dies que vulnera nostra coherces. Angel⁹ est missus est passus et in cruce xpc. Est adam fact⁹. et eodem tempe lapsus. Ob meritū decime cadit abel fratris ab ense. Offert melchisedech. ysaac suꝫ ornitur aris. Est decollat⁹ xpi baptista beatus. Est petrus erectus iacobus sub herode pemptus. Corpora sanctorꝫ cum cristo multa resurgunt. Latro per cristū tam dulce sua

scipit amen.

De sanctis philippo et iacobo apl'orum.

PAscale tempus sicut sepe dictū est octauam significat etatē vbi bonum qd erit singulorū indispari caritate erit omniū. quia vnusquisq; de bonis alterius gaudebit vt de suo. et bonū omniū erit singulorum. Vt ergo temp9 pascale decordaret solemnitatib; que infra illud euenāt. p̄sertim cū apl'i in ecclesia primitiua non haberent pticulares solēnitates. statutū fuit vt in kalende maij celebrareē solemnitas ad honorē omniū apl'or vt dies varij nō viderenē diuidere quos vna dignitas et apl'atus in celesti gloria fecit esse sublimes quod festū greci celebrare dicūtur in festo apl'orum petri et pauli. Hac eciaz die festum est apostolorz philippi et iacobi. quia forte die ista passi sunt. Sane iacobus iste dictus est minor ad differenciā iacobi cō postelle siue zebedei qui dictus est maior. non etate sed vocacione sicut contingit in ep̄is qui loco apostolorz sunt. quoniaz qui primo desecratus est. alios quantūlibet maiores antecedit. Primo eēm a domino vocatus est. et primo ei adhesit et sibi magis fuit familiaris. In secretis eēm illū vocabat. scz qū transfiguratus est et qū suscitauit mortuū in domo. Dictus est eciā iste iacobus alphei qui fuit filius alphei. Dictus est eciā frater domini secūm carnē. quia diciē fuisse cōsimilis ei facie. vel quia erat filius alphei frīs ioseph viri beate marie. et marie sororis eius. Qui eēm ex vtraq; pte sanguinis coniungebātur. apud iudeos fratres vocabanē. Ihe fils enim putabaē filius ioseph. vel diciē frater domini. i. consobrinus. quia filius sororis beate marie. quez morem tusci seruant. Sed et ioseph diciē cognatus domini. vel quia pater putatius vel qz cognatus domini ex pte matris. scz beate marie. Ad clariorem autē p̄missorum euidenciā notandū est q̄ ioachim pater beate marie accepit vxorem noie annam que habuit sororez noie ymeriā. Hec aūt ymeria genuit elizabet et eliud. Elizabet genuit iohem bapti. De eliud natus est emineud. De emineud natus est sanctus seruaci9 cuius corpus est in opido traiecti. super fluuiuz mosai in ep̄atu leodicen. Anna autem tres viros diciē habuisse scz ioachim. cleophā frem ioseph et salome. De primo habuit filiam scz mariā matrem domini quā dedit ioseph nuptui que xp̄um genuit. Generacio ip̄ius ioseph et marie posita est in. vj. pte sub festo natal' domini. Primo aūt viro defuncto. de secūo similiter genuit aliā filiā nomine mariā quā alphēo postmodū in ꝓnugem dedit. Hec aūt maria genuit ex alphēo quatuor filios. scz iacobū minorē ioseph iustū qui et barsabas dictus est. symonē et iudā. Ex tercio vero secūo mortuo. genuit aliam sororem filiam noie mariā et zebedeo in conuge tradidit. ex quo duos filios habuit. scz iacobū maiorem et iohem euangelistam. Porro iacobus iste merito siue ꝓfessiōis cognominat9 est iustus. Ex vtero eēm diciē sanctus fuisse. Ipse eēm a petro et iacobo et iohe apostolis ordinatus est prim9 hierosolimitanorum eps. Ipse eciā vna cum basilio ep̄o cesarieē. addidit nobis ī scriptis misse celebracionē. Ipse q̄ tradiē primus celebrasse missaz post pasca dni in hierusalē. et petrus primus in antiochia. Iste vinū vel siceram nō bibit. nullam carnē commedit nunq̄ tonsus. nunquaz vnctus. nunq̄ balneo vsus est. et intātum genubus terre defixis orabat vt eius camelorz excedere duriciā crederentur. Iste precipitatus est a iudeis de pinnaculo templi cum nomen xp̄i p̄dicaret. et cum ptitis fullonū interfect9. Fullo eēm est qui lineos pannos candificat. Quidam eēm dixerunt ꝓter peccatum interfectōis ei9. iudeos destructos fuisse per titum et vespesianū. et ita non attribuūt destructionem illam morti xp̄i. In hoc festo dicunt quedam ecclesie introitū. Exclamauerūt necmie. ix. c. Eplā stabunt iusti. que est sapie. v. c. Euangelium. Non turbeē cor vestrum. qd est ioh. xiiij. Et postcōmunionem. Tanto tempe ioh. xiiij. c. Dicitur eciā ad horas capl'um. Stabunt iusti. sapiencie. v. c. Et illud. Nos insensati. qd est ibidē. Et illud non esurient. apoc. vij. c.

De inuencione sancte crucis.

IN sācta cruce domini sola spes haberē. Sicut eēm beata virgo portauit dominū. ita et sancta crux suo modo. et sicut dat dnim9 aquis baptismalibus sanctificare. et alijs sacramētis ita p tactum dominice carnis sanctificatū fuit illud lignū vt nos suo modo sanctificare possit. et quia ita crux saluat ꝓter talem effectum quē habet. ideo de eo cantaē. O crux splēdidior cūē. que sola fuisti digna. fuisti. scz digitate tibi data. portare talentū mundi cūē. et qz finis crucis est gloria. ideo in fine pluriū antiphanarz de cruce diciē alla. Diciē autē per horas capl'um. Michi autē absit gaudere. Fit autē duplex festum de cruce vicz exaltacionis. de quo suo loco diceē. et inuencōis. quia inuenta fuit crux tempore eusebij pape. a beata helena matre constantini mediante iuda. qui tūc iudeus erat. Vnde in canone ip̄ius eusebij ita legitur crux domini nostri ihū xp̄i. que nup nobis gubernacula sancte romane ecclesie tenentibus. quinto non. maij. inuēta est in p̄dicto kalen. die inuencionis. festū vobis solēmter celebrare mādamus. Est autē manus hoc festū q̄ exaltacionis ꝓut ibi diceē. Legitur autez de predicto iuda. q̄ cōuersus ad fidem factus est postmodū ep̄us hierosolimitanus. et mutato nomīe vocatus est quiriacus. De quo diciē dyabol9 sic ꝓphetizasse iudas xp̄m morti ēdidit. Sed iste iudas illū mortuum exaltauit. et artes magicas detexit. sed iulianus familiaris et amicus me9 cito rex erit. qui me de isto vindicabit quod factū est. Nam iulianus monach9 ab ordine apostatās acquisiuit p nephas consolatū romanum. et deinde fact9 imperator. et xp̄ianorum p̄secutor. illum diuersis penis afflixit. et interfici iussit. Legitur quoq;

q̃ quidam miles nomine quiriacus hunc iulianũ
postea iterfecit. De isto iuliano legit̃. q̃ adhuc
apud constantinopolim de tumba sua vetor m=
tollerabilis p̃gredit̃. Si quera̅t̃ quare sit festũ
de cruce in qua xp̃c fuit debo nestat9 et flagella
tus. et non de azima in q̃ fuit valde honorat9 nec
ecia̅ de alijs que ip̃e tetigit. Ꝓnderi po̅t q̃ laus
et honor sup azimam impensius. ẽnsitorius et mũ
danus fuit. nec inde sal9 nostra p̃dijt de quo cu
randum nõ est. Preterea p̃ alia que ip̃e tetigit
non legũtur miracula. et sanitates fieri. nec per
illa redempti sumus. Debo nestacio vero in cruce
facta nostra redempcio fuit. Dicit̃ hodie in troi=
tus sc̃os aũt. gal'. vlt̃. c. Et legit̃ epl̃a. Confido
de vobis in domino gal'. v. c. peo q̃ ibi dicitur.
Mihi autẽ absit gloriari. nisi in cruce dñi nostri
ihu xp̃i. Alie ecclesie dicũt hoc sentite ad phil'.
ij. Euangeliũ est. Simile est regnum celorũ the=
sauro abscõdito in agro a̅c̃. quia crux domini ad
literam inuenta est in agro vel aliter in agro ec
clesie inuenitur crux domini que dicit̃ thesaurus
quia emptũ est per eam nobis regnum celorũ.
qui videt hunc thesaurũ in ecclesia vadit et ven=
dit omnia que habet. i. omnes transitorias delec
tacio es et emit agrum istũ vt fit de ecclesia. Alij
dicunt erat homo ex phariseis. io. iij. c. Et est no
tandum. q̃ festum crucis fit semp cum festo mar
tiruz. q̃ crux significat martiriũ. et ideo in festi
uitatibz sancte crucis legunt̃ in quibusdã eccle
sijs. vj. lectiones de martiribz. et officia cõmisce̅
tur. De signo crucis dictũ est in prohemio quin=
te partis.

De reuelacione sancti michaelis.

Ecclesia facit festum de angelis. dupli
ci racione. Prima est. quia nobis mini
strant. omes em̃ sunt administratorij
spũs. idest in ministerium missi p̃ter
eos qui hereditatẽ capiũt salutis. sicut habet̃ in
epl̃a ad hebre. Secunda racio est. quia pugnant
p̃ nobis cõtra angelos malos nec p̃mittunt nos
temtari supra id quod possum9. De hac pugna
dicit̃ apoc̃. Factum est prelium in celo. hoc bellũ
erit maxime tempore ante xp̃i. et in morte marti
rum fuit. et ecia̅ semper est. et eiectus est draco.
idest diabolus. de celo. i. de celestibus hominibz
et deiectus in corda malorum hominũ. hui9 aũt
belli p̃ncepS. est beatissimus michael. et ideo fit
ei festũ licet fit de vltima hierachia de inferiori
sc̃z ordine. Sunt em̃ nouem ordines angelorum.
put tactuz est in quarta pte sub ti. de p̃facione
qui quãuis omnes mittant̃ quoniam vt p̃missuz
est. sũt administratorij spũs. et in psa. vj. habet̃
q̃ missus est ad eum vn9 de seraphin. raro tam̃
mittũtur. Vnde daniel. Miliamiliũ ministrabãt
ei. et decies cẽtenamilia assistebãt ei. Eorũ vero
qui mittunt̃ princeps est michael. qui fuit prin
ceps ecclesie iudeorũ vt habet̃ in daniele. Modo
vero est princeps ecclie xp̃ianorũ. In iudeis fuit
enim aliq̃n ecclesia que nunc est in xp̃ianis. Hoc
aũt festũ. quod est cõmemoracio victorie sancti
michaelis inde originẽ sumpsit. q̃ cum barbari
depopulerent̃. apuliam. xp̃iam triduano ieiunio
indicto. sancti michaelis auxiliũ implorauerunt.
per cui9 visibile patrocinũ fuge terga dederũt
et xp̃iani victoriam habuerũt. Vocatur ecia̅ fe=
stum reuelacionis quia in monte gargano reue
latus est vt sequit̃. Sane michael gabriel et ra
phael noia p̃sonalia sunt angelorũ. Alia vero
sunt ordinũ. vt dictum est in quarta pte sub ti.
de prefacione. Sed cum hoc festũ sit cõmune om
nium angelorũ. quare specialiter denominat̃ fe=
stum sancti michael'. et nõ gabrielis. vel rapha
elis. Respondeo. michael est qui missus in egip
tum fecit illas famosas plagas. qui diuisit mare
rubruz. qui eduxit populũ per desertũ. et duxit
in terram p̃missionis. ipse est p̃positus paradisi.
et custos et est susceptor animarũ et p̃ncepS ec=
clesie. et ideo magis eũ venerari debem9. Secun
da racõ est quia ipsemet fundauit ecclesiã et cõ
secrauit altare. Vnde dicit̃. Stetit angel9 iuxta
aram templi a̅c̃. hoc fuit in monte gargano. po
stea vero reuelauit hoc hominibus per epm regio
nis illus. Tercia racio est. vt homines vener an
tes angelos puenant ad consorciũ angelorũ et
e a decausa in diebus dñicis. et festiuis solẽnita=
tibus nouẽ psalmi nouem lectiones et responso=
ria cantantur. vt per cantũ istorũ. ad consorciũ
peruenianus nouem ordinũ angelorũ. quorum
p̃ncipium est deo cãtare. Congaudendo aũt ange
lis dicit ecclesia in introitu. Benedicite dominũ
omnes angeli eius. quia angeli laudant. et nos si
mili ter deum laudare debemus. Vnde versus se
quitur. Benedic anima mea dominũ. Epl̃a vero
de apoc̃. i. c. sumitur. significauit deus que opor
tet fieri cito a̅c̃. Sequit̃ ibi. iob. viij. ecclis. per
septem ecclesias. vel per septem spũs. quantum
ad intelligencia̅. que ad hanc diem p̃tinet. vni=
uersitas angelorũ intelligit̃. p̃ septem em̃ dies
currit vita patris. Sequit̃ responsoriũ. Benedi
cite. et versus benedic. racione qua sup̃ Alleluia
est. In conspectu angelorũ psallã tibi. hoc autẽ
ideo dicit ecclesia quia parati sũt angeli deferre
deo oracio es nostras. Semper em̃ nobis astant
et aspiciũt nos et auscultãt. Vnde in cant̃. Qui
habitas in ortis. amici idest angeli ascultant te
Bene istos sc̃z bonos o passio illos sc̃z malos pas
sio. sc̃z inuidie cogit. vt in nos semper aspiciant.
Sequit̃ euangeliũ. Accesserunt a̅c̃. math. xviij.
capl̃o. in quo p̃cipitur vitari scandalũ paruulo=
rum. q̃ ibi fit mencio de angelis. Amen dico vo
bis. quia angeli eorũ in celis semp vident faciem
patris mei qui est in celis. Quod vero pati sunt
deferre oraciões nostras in offertorio ostendit̃
Stetit angelus iuxta aram templi a̅c̃. apoc̃. viij.
c. et data sũt ei incensa multa idest orõnes incen
se igne caritatis. et ascendit fum9 aromatum. i.
oracio in aspectu dei de manu angeli. Inpost=
cõmuniõe vero placuit ecclesie sicut pri9 bene
dicere. Vnde dicit̃ in quibusdam ecclesijs. Bene
dicite angeli dño a̅c̃. Sane q̃ michael legit̃ cum

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

dracone pugnasse·intelligit allegorice ·michael idest xpc·historice vero ·quia michael' et angelorum maior eiꝰ ministerio dyabolꝰ describit in ecclesia ꝓpter laicos esse depulsos· In hoc festo dicitur caplm·Significauit·Et illud· Beatus qui legit·Et illud io·vij·que sunt apoc·j·c·

De sanctis geruasio et ꝓthasio·

In festo sanctorꝫ·geruasij et ꝓthasij cantatur ex institucione gregorij mtroitus· Loquet dominꝰ pacem in populo suo ex eo q̃ tali die pax int' romanum impatorem ·et agisulphũ regem longebardorũ extitit reformata·quẽ regem celdoma eius vxor xpiamissima·cui gregorius libꝫ dyalogorum scripsit·ad fidem cõuertit officia nanq̃ sanctorꝫ partim conueniunt ipsis sanctis partim his euentibus que in ipsorꝫ euenere diebus·

De sancto iohe baptista·

Quia inter natos mulierꝫ non surrexit maior iohe bap·merito ecclesia celebrat festũ de illo·et facit ei festũ duplex·scz natiuitatis·et decollacionis· Natiuitatis ꝓpter quatuor·Primo ꝓpter historiam·quomã dicit dominꝰ de eo ꝑ angelũ·sicut in euangelio habetur·et multi in natiuitate eiꝰ gaudebunt·quod eciã ꝓpter sarracenos dictum est·qui hoc festũ celebrare dicunt·Secꝯo ꝓpter allegoriam·et misteriũ quia per iohem figuratus est ortus gracie·quã nobis attulit xpc·Ipsũ em iohes pcessit in annunciacione in natiuitate in predicacione·in passione·et in ad inferos descensione·Tercio quia sicut beata virgo sanctificata fuit in vtero matris·ita et ipse·Quarto qꝛ ipse primꝰ annũciauit gaudia eterna·et ideo dicitur lucifer·et turtur·Vnde in cant·vox turturis audita est in terra nra·et iob·xxxviij·c·Nunquid duces luciferꝫ in tempore suo·et eius natiuitas fuit ꝑ gabrielem nũciata·ideo autẽ iohes dictꝰ est lucifer·qꝛ obtulit nouum tpus·et inde est·q̃ in quibusdã ecclijs habet missam in mane quia natiuitas fuit quasi aurora·Natiuitas vo xpi fuit quasi ortꝰ solis·Vel ideo dicit missa in ortu diei quia legit in euãgelio luce·q̃ ipe fuit sanctificatꝰ·et spũ sancto repletus·in vtero matris· quare merito laudandus est eius creator in exordio diei·qui illum dignatus est honorare in vtero matris·Habet eciam aliam ꝓpriam missam sicut et alij sãcti que dicit circa terciã·vel prima missa est de vigilia euangeliste·vel alia dicit·qꝛ ipse fuit martir et precursor·Vnde illa missa est vmꝰ martiris·et est mtroitꝰ· Iustus vt palma florebit·De ipso nanq̃ ꝓphetizauerunt ysaias et hiere·Hieremias ipo vite actu·qꝛ fuit ei similis Ysaias vt in epla habet hodierna·Audite insule et attẽdite populi delonge·ysa·xlix·c· Ibi eciã sequit·Vnde sumit introitꝰ· De ventre ꝛc·Sequitur eciã ibi·Posuit os meũ vt gladiũ acutum Gladius acutus est lingua pdicatoris·quoniam abscindit supflua·Sequit posuit me quasi sagittam electam·Sagitta electa·est predicator qui facit quod vocet·Sagitta acuta fuit iohes cum dixit·Genimina viperarꝫ quis docebit vos fugere ab ira ventura·Responsoriũ est·Priusq̃ te formarem ꝛc·hiere·i·c·et est de natiuitate eius Alleluia est·Tu puer·luc·i·c·Et illud· Inter natos ꝛc·mathe·xj·c· Euangeliũ est·Elizabet impletum·luc·i·c·Dicitur aũt hac die caplm·Audite insule·ysa·xlix·c·Et illd· Priusq̃ te formarem·hiere·i·c·Et illud reges videbunt·ysa·xlix capl'·Porro in vigilia beati iohis·bap·ieunamus·quasi ꝑpacientes ei qui in deserto ieiunauit et asperam vitã duxit·et vigilia ipsa plenũ habuit officium·quia post iohis decollacionẽ·xps crucifixꝰ fuit et agnũ commedit·Fuit em iohes quasi lapis angularis idest vetus et nouũ testamentum comungẽs·Vnde tunc magis solemnizamus ꝓpter misteriũ quam ꝓpter psonam ipsam et quomã ipse fuit medius inter vtrunq̃ testa·quia fuit fins veteris et iniciꝫ noui testa·Nam et lex et ꝓphe vsq̃ ad iohem·vicz inclusiue·Hic est q̃ huius diei officium ptim de veteri·et partim ẽ de nouo testa·In hac autẽ die iohes euangelista obiit·sed eius festum translatũ est ꝓut sub eius festo dicet·Festum autẽ decollacionis· non ita solemnizat ecclesia·sicut istud·ꝓut ibi dicetur·Fuit ergo vt pmissum est in vtero sanctificatꝰ sicut et hieremias·Vnde et de hiere·legit hac die·quod ꝓbatur per illud qd dicit in euangelio·Et repleta est spũsancto elizabet·et exultauit in gaudio infans in vtero meo·Sed quo genere sanctificacionis nõ legimus·Dicunt tamẽ quidam q̃ ab omni peccato mundatus est·Sed ĩ glosa sup illo loco·Tu vis a me baptizari·ego a te debeo baptizari·idest ab originali peccato mundari·dicit·q̃ in psona generalis hominis loquebatur·Fuit tamẽ in peccato originali cõceptus· [illegible] ·de quo et quare eius natiuitas celebret·sub purificacione dictũ est·Paulus historiographus romane ecclie diaconus cassien·monachus·quadaꝫ die cum vellet pascalem cereũ ꝯsecrare rauce facte sunt fauces eius·cum priꝰ wcales essent·vt ergo vox sibi restitueretur·cõpo fuit in honorem beati iohannis ymnũ·Vt queant laxis·in cuius pncipio petit wcis restitucionez quã obtinuit sicut et merito sancti iohis restaurata est zacharie·In hoc festo non cantat frequenter alla·sicut in festiuitatibus petri et pauli et aliorꝫ·in quorꝫ vltimis nocturnis psonatur·Racio est·qꝛ ipse figurat legem·et quia natale huius fuit ante xpi resurrectionem·et ante gaudiũ·Quidam tamẽ faciunt officium sine alla·in inicio noctis·ꝓpter figuraꝫ legis et postea iterant officiũ cum alla in medio noctis ternimãtes illud in principio lucis·in memoriam antique obseruacõnis·De qua·et quare in hoc festo nocturni cantantur·in inicio noctis dictũ est in quinta pte sub titulo de nocturnis· Nota q̃ antiquitꝰ solebat vna quadragesima celebrari ante hoc festũ et alia ante natale dominí Sed postea ꝓpter fragilitatẽ hominũ redactũ

fuit ad tres septimanas ãte natale · et tres ante hoc festum · Vnde prohibitum est in decretis · ne in illis tribus septimanis nupcie fiant · ¶ Sed et hoc abolitum est · prout dictum est in prima parte sub titulo de sacramentis · ¶ Fiunt autem tria specialia in hoc festo · Invigilia nanq; in quibusdam partibus · ex antiqua obseruacione colligũt hoies et pueri ossa et quedã alia immunda · et in simul cremant vt exinde fumus in aerem ꝓducat̃ Ferunt eciã brandes siue faces · et cum illis circueunt arua · Tertiũ est · qꝛ rotam voluunt · qui immunda cremant · et fumũ in altũ ꝓduci faciũt habet hoc a gentilib3 · Antiquitus cũ dracones hoc tempore ad libidinẽ ꝓpter calorem excitati volando per aerẽ frequẽter in puteos et fontes spermatizabant ex quo inficiebanẽ aque · et tunc erat annus letalis ex aeris et aquaꝝ corrupcione · quia quicunq; inde bibebant mori ebãtur · aut grauem morbũ paciebanẽ · qꝰ attendentes prohibuerũt ignem frequent̃ et passim circa puteos et fontes fieri · et ĩmunda · et quecunq; immundũ redderẽt fumũ ibi cremari · Tanq; p talem fumũ sciebãt posse fugari dracones · et quia talia hoc tempore maxime fiebant ideo hoc adhuc ab aliquibus obseruat̃ · Sunt enim dracones animalia Vnde in ps̃ · Laudate dominũ de terra dracones non trachones · i · meatus terre · ꝓut quidã dixerunt · animalia in aere volant in aquis natant p terram ambulant · nil immundũ sustinent et fugiunt ꝓpter fumum olifex sicut elephantes ꝓpter grimitũ suum · Est eciã alia racio quare ossa animaliũ comburunt̃ · vicz in memoriã · q ossa iohĩ bap · a gentilibus in ciuitate sebaste obusta fuerunt · Vel potest hoc referri ad nouũ testamentum · Abiciunt eñ pueri vetera · et oburunt · ad significandũ q aduemente noua lege vetus testamentũ debet cessare · Dictum est eñ · Vetustissima veterum ne comedetis · et nouis supuenientib3 vetera ꝓiicietis · Ferunt quoq; brandes seu faces ardentes · et fiunt ignes qui significãt sanctum iohem qui fuit lumen et lucerna ardẽs · precedens et p̃cursor vere lucis · que illuminat omnem hominẽ venientem in hũc mundũ · Vnde dicitur · Est lucerna ardens · et lucẽs ante dominũ qui viam dño ꝓparauit in heremo · Rota in quibusdam locis voluit̃ · ad significandũ q sicut sol ad altiora sui circuli pueniet · nec altius põt progredi sed tunc sol descẽdit in circulo · sic et fama iohis q̃ putabat̃ xp̃c descendit · scõm qꝰ ipse testimonium phibet dicens · Me oportet minui · illuz autẽ crescere · quod dicunt quidã dictum esse · eo q tunc dies incipiant minui · et in natiuitate xp̃i crescere · Sed quia ante festũ sancti iohis decrescunt · et ante natale domini crescũt · intelligendũ est de natiuitate in matre · quando scz conceptus est vterq; · quoniã iohĩ · conceptus fuit de crescẽtibus diebus vt in septembri · et xp̃c in crescentib3 vt in aprili · vel de morte vtriusq; · Nam corpus xp̃i exaltatum est in cruce · corpus iohãnis capite minoratum ·

De sanctis petro et paulo apl̃orum ·

De petro et paulo · questio est · Vtrum eadem die passi sint · Nam heinricꝰ solitarius velle videt̃ · q eadez die anno reuoluto paulus passus sit · Sed pelagius · et nicolaꝰ pape · et ambrosius · et alij sancti patres volunt q eadem die · et eadẽ eciã hora · sub nerone impatore vicz anno · xiiij · imperij eiꝰ alioquin false essent historie de illis scripte · sed tamen in diuersis locis · licet in vrbe et diuersas penas passi sunt · quia petrus in vrbe crucifixus est · Paulus vero quia sicut legit̃ in actibus apostolorꝫ · ciuis romanus erat · quãuis nacione tarsensis · esset extẽ muros vrbis decollatus · que pena honestior videbat̃ · et de ipso lac pro sanguine legitur profluxisse · Verum ꝓcedẽte tempore · cum ostantinus impator in honorẽ vtriusq; ecclesias construxisset et romanus pontifex vellet eorꝫ corpa seperare · et dubitaret̃ que cuiꝰ ossa forent diuinitus responsuz est · maiora ossa sint p̃dicatoris · minora piscatoris et sic ab inuicem seperata sũt in ꝓprijs ecclesijs collocata · Postmodum vero siluester papa volens ecclesias ipas cõsecrare · tam parua quam magna ossa equa lance cum summa reuerencia ponderauit · et vnam medietatem in vna ecclesia et aliam in alia collocauit · Vnde quidã faciunt festum de hac diuisione ossium · in nonis vel · viij · ꝑdus iulij · quia die tali facta fuit · Alij illꝰ faciũt · xv · vel · xvj · die eiusꝰ mẽsis · Alij vero dicũt q festũ diuisiõis petri et pauli · quod celebrat̃ die illa · fit ꝓpter illã diuisionẽ · que facta est in hierusalẽ · post duodecim annos · quãdo seperati sunt ad p̃dicandum gentibus in quo festo cantant illã magnam sequenciã Celi enarrant gl̃iam · Et euangeliũ ascensionis · Recumbentibus aĩ̃ · incipientes ibi in fine · Dñis quidem ibus postquã aĩ̃ · Licet autẽ eorꝫ festa eadem die celebranda cõcurrant · Beatus tamen gregoriꝰ instituit · vt tantũ officium beti petri ipso die celebraretur · Tum quia tali die ecclesia beati petri fuit dedicata · Tum quia ipse prior fuit conuersiõe · Tum quia fuit maior dignitate quomã romane ecclesie tenuerat primatũ · Et dicitur in missa introitus · Nunc scio · actuum · xij · c · et Collecta cõmunis vtriq; · Deus qui hodiernã diem · quare non fit omemoracio de beato paulo Epl̃a · Misit herodes · que est ibidez · Allã · Tu es petrus · matĥ · xvj · c · Euangeliũ · Venit ihesus in partes · quod est ibidem vbi dicit̃ · Quem dicunt homines esse filiũ hominis · Sed sc̃ũm hieremiã in hebreo · dicit̃ filium adeo · ¶ Per horas vero dicitur capl̃um · Misit herodes rex manus · act̃ · xij · capl̃o · Et illud angelus domini · Et illud · Et petrus ad se reuersus que sunt ibidem · Sequenti vero die fit festum de beato paulo · Et dicitur in missa introitus · Scio cui · ij · ad thimothĥ · ij · c · et Collecta · Deus qui multitudinẽ · Graduale · Qui operatus est petro · galat̃ · i · c · Versus est · Gracia dei · i · corinthe · xv · c · Epl̃a · Notum vobis facio · galat̃ · i · c · Allã · Tu es vas · act̃ · ix · c · Euangelium ·

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Dixit symon petrꝰ math·xix·c· In alijs ecclesijs dicitur· Hoc est p̄ceptum·iohis·xv·c· Communio· Amen dico vobis math·xix·c· Item in nocturnali officio beati pauli quidaz verficuli p̄mittuntur anthiphonis laudū vt dictū est in sexta pte sub trinitate· Et dicitur capl̄um ·Bonū certamen·ij·ad thimo·iiij·c· In octauis vero apostolorum dicit̄ illud·Confitebor tibi domine rex ecc̄·vlt̄· Verum in vigilia dicit̄ introitus· Dicit domīus·iohꝫ·vlt̄·c· Et epl̄a· Petrus et iohes act̄ iij·c· Euangelū· Dixit ihus symoni petro·iohis vltimo·c· Habet aūt hoc festum·tria·scz ieunīū solemnitat̄·et octauam· Ieunīū quia si velimꝰ conregnare oportet nos et cōpati· In die festi· de eorꝫ glorificacione gaudemus· In octaua de eorum futura beatitudine in corpe et anima iam certi letamur· et eterne glorificaciōis meritum expectamus· De hac octaua dictū est in fine ꝓhemij huius ptis· Et nota·q̄ leo papa sc̄ds orans pro neopolitanis ciuibz in mari cum sarracenis pugnantibz fecit illā collectā· Deus cuiꝰ dextra beatum petruz ac̄· Perfectis vero p̄ eum muris ciuitatis·leo mane imponens seras portis orans fecit illam collectā· Deus qui beato petro collatis clauibus·ac̄·

De maria magdalena·

In festo magdalene dicit̄ epistola· Mulier̄ fortem quis inueniet ·que est in pabolis·vltimo·c· et Euangelū rogabat ihēsū·luce·vij·c·

De septem fratribus·

Circa festum fratrū notandū est tres fuisse matres·quarum quelibet septez fratres habuit filios ·et post passiones eorꝫ passe sūt·vicz mater machabeorum cuius nomē ignoratur et felicitas mater istorꝫ septem fratrum·et symphoriana sapiens mulier que sancta fuit·

De festo sancti iacobi·apl̄i·

Iacobus maior filius zebedei· frater iohis euangeliste missus est ad p̄dicanduz hyspanis sed cū non posset nisi vnum principē ibi conuertere·redijt hierosolimis sed tandē ab herode decollatꝰ et in hyspaniā reportatus ·quos vnus conuertere nequiuit· mortuꝰ diuino miraculo cōuertit Fit autem eius festū·viij·kalende·augꝰ· ꝓeo·q̄ tali die fuit apud cōpostellam translatus·nō q̄ tunc obierit· quia occisꝰ est ab herode in diebus azimorum ·vicz·viij· kalende aprilis·in annunciaciōe domini scz circa pasca·vt legitur in epl̄a huiꝰ diei·Misit herodes ac̄·et ita tunc propter dies ipsos festū non habuit· In kalende vero ianuarij fuit sepultus ·quia ab augusto vsqz tunc sepulchri eius fabrica fuit ꝓtelata· Vel ideo fit viij·kalende augusti·hoc festum quoniā hac die dedicata est sibi ecclesia in compostella · Quare dictus sit maior·dictū est sub festo apl̄orꝫ philippi et iacobi· Hoc autem festū non habet vigiliam vel ieunīū ·put dictum est in sexta pte sub quarta feria tercie ebdomade aduentus· Hac die dicunt quedā ecclesie epl̄am· Iam nō estis epl̄ij·c· Alia· Benedictꝰ deūs et pater·epl̄·primo Et euangelū· Accessit ad ihm mathei·xx·c·

De septem dormientibus·

Nunc de festo septē dormienciū dicendum est· Sex eorꝫ potentes fuerunt in ephēso tpe quo decius cesar persecutus est ecclesiam dei ·qui quamcito audierunt p̄secucionē fugierunt in montē et latuerunt in spelunca quadā· et secum magnā pecuniam portauerūt· sed parum cibi·quorꝫ noia sunt maximianus·marcus·marcimianꝰ·dionisius iohānes serapion et constantinꝰ· Hij cum essent in spelūca·prima die cōmederunt quicq̄d habuerunt cōmestioni aptum·et dixerunt seruienti suo Cras emas nobis cibos ·quia parū hodie cōmedimus·et postea dormierunt· Tandem decius quesiuit eos·nam audiuit eos esse xp̄ianos·sed dictū est sibi eos aufugisse in alias regiōes·vel in mōte latuisse·quod audiēs fecit ostia spelunce lapidibus obstrui· post multū vero tpis·vicz circit̄ trecentos annos ·quidam voluit stabulū contra spelunca facere· et fecit magnū ignē·in quo soluti sūt lapides qui erāt in ostio spelunce·et statim in spelunca refulsit splendor ignis et euigilati sunt septem dormientes·et sex qui potentes erant dixerūt septimo qui erat seruus eorꝫ Dies est vade nobis emere cibos· Putabant em̄ se per vnam noctem tantū dormiuisse Iuit ergo ille ad ciuitatem·et venit ad macellā·miratus vltra modum·quia cruces videbat p̄ vicos et in triuijs et in q̄driuijs· Cumq̄ carnes emens·obtulisset monetam quā habebat· non cognouerūt eum carnifices et dixerūt·Vnde habes istos nummos·qui ait ex meo ꝓprio labore· Et illi· Vnde es tu·qui ait de patria ista· Tunc illi qui sunt parētes tui ille ait isti et isti·et non cognouerunt carnifices aliquos eorꝫ· quos ip̄e nominabat· A longo em̄ tpe eorum nomina cum alijs erant sepulta·Itez illi dixerūt· sub q̄ impatore fuit illa moneta·ait ille·sub decio· Tunc illi āmirati sūt· Tum ꝓpter monetā· Tū ꝓpter ea q̄ referebat ·estimātes eū insanū esse·ligauerūt eum·et duxerūt eū ante pōtificē ciuitatis·cui diligenter inquirenti·q̄s ille esset et vnde·et vbi hanc inuenisset monetā ·et de alijs que ip̄e retulerat carnificibus omia ꝓut otigerant reuelauit·tunc ep̄us veniens cum vniuerso populo ciuitatis ad spelunca inuenit eos sex qui ibi remanserant itez dormientes et euigilatos secum in ciuitatē adduxit ·et singula scisitatus ab eis inuentū est eos in spelunca fuisse p̄ annos fere trecētos· Preterea inuente sunt plūres tabule in ip̄a spelunca·quas illi imposuerāt ibi qui mandato decij obcurauerunt os spelunce imperatores erant tunc·honorius et archadius· qui cum prius dubitarent de resurrectione ·hoc viso firmius crediderunt· Fuerunt autē cum ep̄o p̄dicti septem iuuenes p̄ aliquos dies·et postea mortui sunt libera morte ·vnde dicti sunt martires·q̄ tamdiu in spelunca remanserunt·

De festo vincula petri·

Festum beati petri ad vincula · taliter secundū bedam institutū fuit · Theosobia vxor theodosij · ij · imperatoris · hierosolimā ꝓficiscens · vidit in allexandria festum celebrari · in kalende · augusti · ad honorez cesaris augusti · de triumpho habito de cleopatra regina egipti · et marco antonio viro eius · vnde vehemēter doluit · q̄ damnato et gentili tantus honor exhibereē · Veniens aūt hierosolimā · cathenas quibus petrus sub herode fuit alligatus · acquisiuit et romā rediens eas aplico p̄sentauit · qui alias cathenas quibus sub nerone fuerat alligatus · apportari p̄cepit que se tangēntes vsqz adeo sunt miraculose conuuncte · ac si ꝓ fuissent eedē · Theodosius igitē ad honorem beati petri ecclīam edificauit et ibi cathenas imposuit que dedicata est in kalende augusti · vt solemnitas piscatoris obfuscaret solēnitatē impatoris et cathena petri extigueret torquē augusti · Secunda causa institucōnis hui⁹ festi est · propter memoriam liberacionis beati petri per angelum facte a carcere · siue a vinculis · put in eplā legitur hodierna · et sēm hoc videt q̄ deberet vocari hoc festum a vinculis · Tercia causa est · qz cum quirinus tribunus filiā haberet gutturosā · illa ad mandatū sancti allexādri pape · qui sext⁹ fuit a beato petro · quesiuit bogas · siue vincula · quibus beat⁹ petrus fuit inuinculat⁹ · quibus osculatis · liberata est et quirin⁹ cum sua familia baptizatus est · Tunc dictus allexander papa hoc festum in kalende aug̃ · celebrādum instituit · et in honorem beati petri · ecclesiā in vrbe fabricauit · vbi vincula ipsa reposuit · et ad vincula nominauit · in qua festiuitate ꝑplūs illic ipsa vincula hodie osculat̄ · Quarta causa potest esse quia dominus petrum a vinculis miraculose absoluit · et eidem ligandi atq̄ soluendi potestatē dedit · Nos aūt vinculis peccatorū ligati tenemur · et absolui indigemus · ideo igitē in solemnitate ipsa que dicitur a vinculis ipsū honoramus · vt sicut ipse a vinculis absolui ꝓmeruit · et absoluendi potestatem accepit a domino · sic et ipē nos a peccatorū nexibus absolui obtineat · Hac die dicitur eplā · Misit herodes · act̄ · xij · c · Euangelū · Venit ihūs in ꝓtes mathei · xxiij · c ·

De festo machaborū ·

Machabei isti · sunt illi de quibz fuit iudas machabeus · de quibus in · ij · machaborum · Et cum ecclesia occidē talis nullius alteri⁹ sancti veteris testamēti · festū celebret · put dictū est in ꝓhemio hui⁹ partis · istorū tamē et innocenciū festū recolit · Istorū quidem ꝓpter quatuor · Primo quia passi sunt ꝓpter legis obseruacionem · quia videlicet carnes porcinas contra legem cōmedere noluerunt · Secundo ꝓpter martirij p̄rogatiuā · prout legitur in historia scolastica · Quia eēm maudita supplicia sup sanctos veteris testamēti ꝓtulerūt ideo in hoc priuilegiati sunt vt eorū passio celebreē · Tercio quia ipsi fuerunt · septē fratres et numerus septenarius est numerus vniuersitatis Vnde in eis significanē omnes martires veteris tastamenti celebritate digni · et omnibus illis in istis reuerencia exhibet̄ · Quarto · quia ipi ostenduntur in exemplū martiribus noui testamēti vt sicut illi ꝓ legis mosaice obseruacione passi sunt ita et nos maxime si necesse fuerit · parati simus ꝓ euāgelica · et secundū hoc magis celebrat̄ hoc festum ꝓpter significatū · quā ꝓpter significans Quidam vero dixerunt q̄ isti machabei · sunt illi septem fratres qui fuerunt filij felicitatis ·

De inuencione sancti stephani ·

Beati stephani ꝓthomartiris inuencō facta fuit die illa qua celebratur eius passio · Et passus est in die illa qua ei⁹ inuencio celebrat̄ scz in augusto · Sed festa ꝓ ecclesiā quatuor decausis translata sunt Primo quia cum beatus stephanus fuit protho martir · et martiriū sanctorū sit eorum natale in celis · merito statim post natale dñi natale prothomartiris stephani celebratur · Secūdo ꝓpter dignitatez · dignius nanq̄ est festū quod est de morte quā aliud · et ideo cōpetenter tanq̄ dignius statim post natiuitatē collocatuz est · Tercio quia officium passionis eius ocordat officio natalis dñi · Vnde illud · Hodie natus est xp̄c in terris vt hodie stephanus nasceretur in celis · Quarto quia in eius inuencione maxima multitudo hominum venit qui videntes miracula plūma que fecit deus in illius inuencōe maiori cultu diem illū celebrauerunt annuatim · q̄ eciā diem mortis illi⁹ · Statuerunt ergo sancti patres · vt festum passionis eius transferet̄ ad hanc diem inuencionis · et ad festum inuencionis · festū passionis quia festum passionis maiori cultu dignuz est vt ꝓplūs hunc diem qui natale domini sequit̄ · feruenciori cultu celebret · quā diem eiusdez festi in augusto · Alia eciam racio reddet̄ sub ipso festo ·

De transfiguracione domini ·

Sequitur de festo trāsfiguracionis domini · qd̄ est in die festi beati sixti non quia tali die transfiguracio facta sit · sed quia tunc ab aplis qui secum fuerunt in monte · fuit manifestata et publicata et p̄dicata · Preceperat eēm ne alicui dicerēt · donec a mortuis resurrexisset · illi aūt vsqz ad hanc die semp hoc tacuerūt transfiguracionem enim constat factū fuisse circa principiū veris · eo scz die quo dicitur euangelū de transfiguracōe · scz secunda ebdomada quadragesime ¶ Et nota q̄ in quibusdam locis hac die conficit̄ sanguis cristi de nouo vino · si inuenīri possit aut saltē aliquātulum de matura vua in calice eliquat̄ · Benedicuntur eciā racemi · ex quibus ꝓplūs cōmunicat · et est racio hoc · In die enim cene dixit ihūs discipulis · Amen dico vobis · Ammodo non bibam de hoc genimine vitis · donec bibam illud nouum in regno patris mei · qz ergo q̄ dixit nouū · et eciaz trāsfiguracio ptinet ad illā gloriosā innouacionem q̄ xp̄c habuit post resurrectionem et quam

fideles post resurrectionem sunt habituri · ideo in hoc festo sanguis xpi ex nouo vino cōficitur · et ꝓpter hoc etiam hac die noue vue benedicunt · Lucianus papa statuit · vt prime fruges et fabe sup altare benedicant ·

De festo sancti laurencij ·

Beatus laurencius · quia post beatū stephanū inter alios martires primatū obtinet · vigiliam habet · non qz maiorem penam sustinuerit · quaz alij · Nam multi tantam penā sustinuerunt sicut beatꝰ vincencius · et beatꝰ georius · et alij quidā · sed ꝓpter officium p̄dicacionis et ꝓpter martirij locum · qz rome · et ꝓpter bonā āministracionē thezaurozꝫ ecclesie · Vnde incipit introitus in vigilia ipius Dispersit dedit pauperibus · In die vero habet ꝓprium officiū viez · Confessio et pulchritudo cē et hoc ideo dicitur · quia ꝓpter cōfessionem fidei fuit assatus · et exaltatus · et apparuit eius sanctitas cum non timuerit sic tormentari ꝑ xp̄o · Nuia vero ipse in tormentis positus iubilabat · ac dño laudes cantabat ideo sequit̄ versus · Cantate domino canticum nouum · In collecta vero illa · Da nobis quesumꝰ dne cē · orat ecclesia se sic liberari ꝑ dominū ab igne viciozꝫ · et ipsa vicia in se extingui · sicut beatus laurencius fuit liberatus ab igne tormentorum · Vnde ipse dicebat tyranno Disce miser · quāta est virtus dñi · Nam carbones isti non dolorem · sed refrigeriū michi prestant · In epla vero · Qui parce cē · ij · corinth · ix · c · agitur de largitate elemosinazꝫ facienda paupibus qd̄ preceptū strēnue impleuit beatus laurencius qui thezauros ecclesie dedit paupibus · et vt euz in hoc imitem̄ · dicit̄ · Justicia eius manet in seculum seculi · Responsoriū de passione eius est · eo q̄ igne ꝓbatus fuit · sicut auꝫ in fornace ꝓbatur · et hoc est q̄ dicit · Probasti cor meū · et visitasti nocte · quia ad literam de nocte fuit assatus et a domino visibiliter visitatus · et ideo dicebat Mea nox obscurū non habet sed omia in luce clarescunt · Versus est · Igne me examinasti · et nō est inuenta in me iniquitas idest inequalitas · qz semper et perfecte in fide constans fuit · Vel nō fuit inuenta in eo iniquitas sez peccati · Alla · est de nobili ministerio eius · Et quia erat p̄cipuꝰ minister · ideo in virtute dñi p̄cipue operabat̄ · Leuita inquit laurencius bonū opus operatus est · qui per signū crucis cecos illuminauit · Leuita · i · assumptus · vel offerens · quia ad literā assumptus fuit ad ministeriū dominum · Vnde legit̄ ipsū dixisse beato sixto · Quo ꝓgrederis sine filio pat̄ nunquid degenerē me ꝓbasti expire · vtꝫ ydoneum ministrum elegeris · cui cōmisisti dominici sanguinis consecracionez · Item fuit leuita idest seipsum offerens · Vnde ipe in tormentis positꝰ dicebat · Ego me obtuli hostiā deo in odorē suauitatis · et ideo de eo in nocturnali officio cātat ecclesia · Meruit esse hostia beatus laurenciꝰ · quidum assaret̄ · dñm non negauit · et ideo inuentus est sacrificiū laudis · Et quia deus laudandus est de tanta paciēcia ocessa martiri · ideo p̄dicta sub alla cantant̄ · In euangelio vero · Nisi granū frumenti · qd̄ est iob · xij · agit dñs de ministris suis · et d̄ premio ipsozꝫ · dicens primo de ope ipsozꝫ · Qui michi ministrat · me sequat̄ · et post de pmio adiūgit dicens · Et vbi sum ego illic et minister meus erit · Si quis michi ministrauerit honorificabit eum pater meus cē · Cum igit̄ inter ministros p̄cipuus fuit beatus laurencius · ideo istud euangeliū in eius festiuitate cantat̄ · Sed qz priuilegiatum ministeriū est p̄dicacio · et confessio nominis dñi coram regibus et principibz · ideo sequit̄ offertoriū · Confessio et pulchritudo cē · In postcommunione quoqz agit̄ · de ministris et merito ipsozꝫ · Qui michi ministrat cē · Ad horas dicit̄ capitum · Qui parce · ij · corinth · ix · c · Et nota · q̄ iste sanctus ꝓpter tres p̄rogatiuas sup̄ in principio positas in tribus priuilegiatus est · Primo quoniam ipse solus inter martires habz ieiunū institucionis · Secūdo in octauis · quoma iste tantū et beatꝰ stephanus octauas hūt inter martires · sicut beatus martinus inter cōfessores De hac octaua dictū est in fine plenij huiꝰ partis · Tercio in egressibz antiphonazꝫ · In hoc em festo · quidā versiculi p̄mittuntur antiphonis vt dictū est in · vj pte sub dñica de trinitate · Beatus laurencius fuit archidiaconꝰ rome postquā nullus dicit̄ archidiaconus ibi fuisse ·

De assumpcione beate marie virginis ·

Ieronimꝰ dicit · quomodo beata maria assumpta fuerit · siue in corpe siue exē corpus · nescio deus scit · Augustinus vero dicit · q̄ in corpe veritas tam̄ est q̄ p̄mo assumpta est in anima · vtꝫ vero corpus in terra remanserit incertū habetur et melius est pie dubitare · quā aliquid circa hoc temere diffinire · pie tū credendū est eam totali fuisse assumptam · Vezꝫ q̄dam religiosissima mulier elizabet nomine de ptibus saxonie · asseruit sibi reuelatū fuisse · q̄ post quadraginta dies · post assumpcionem anime assumptū fuit corpus · et inde composuit quendā tractatum · qui tamē non est autenticus · Refert ephiriꝰ · q̄ beata virgo · quādo xp̄m concepit erat annozꝫ · xiiij · et in · xv · ipsuz peperit et cum eo mansit annis · xxxiij · et post mortē xp̄i supuixit annis · xxiiij · Et secundū hoc tpe obitus sui · erat annorum · lxxij · Probabiliꝰ vt videtur dicunt alij · quia duodecim annis filio supuixit et sic seragenaria ē assumpta · cum apostoli totidē annis predicauerūt in iudea · et circa ptes illas In hoc festo dicunt̄ quedam que in ecclesiazꝫ de dicacionibz dicunt̄ · quia ad eam ptinent · Cantatur etiam de libro canticozꝫ sez · Osculet̄ me osculo cē · Nūs enim antiphone · et lectiones inde sumuntur · qui liber est de amoribus · quia in carne manens maiorez habuit dilectionē · quam aliqua creatura in carne viuens excepto cristo · et ideo ꝓpter excellentē caritatem quā habuit in terris meruit ascendere super angelos · In carne enim p̄ter carnē viuere · non terrena · sed celestis vita

est. Et competit hoc festum estiuo tpe. quia per calorē ignis caritas ascendit. Rursus legitur et cantatur de cantico amoris. eo q̄ beata virgo figuram tenet ecclesie sicut enim ipsa mater est et virgo et sponsa. sic et ecclesia mater sanctorum nomen tenet virginitatis et sponse. Virginitatis in quā mentis et fidei. que p̄ualet virginitati carnis. sponse quia ipsa est sponsa cristi. Vnde aplus. Desponsi vos vni viro virginem castā exhibere xp̄o. Est autem vt dicunt quidam cantici legēda medietas. vsq̄z ad octauas. Alia vero medietas. vsq̄z ad natiuitatē eiusdēz virginis reseruetur. hinc ergo ogrue accedit. q̄ circa festum istud libri salomonis leganē. Et premittuntur antiphonis quidā versiculi. vt dictū est in sexta pte sub dominica de trinitate. In calcedonen. concilio quod beatus leo papa celebrauit. statutum fuit vt virgo maria. mater dei appellaretur Alij tamen dicunt. q̄ in ephesino iussu celestini pape. primo celebrato. Itē nota. q̄ ille sermo hierom. Cogitis me. o paula et eustochie. quia quibusdaz in ecclia in hoc festo legitē. non debet legi nisi in refectorio. vel capto. quia ad hoc factus fuit. Dicitur autē ad horas captum. In omnibus requiē ecc. xxiiij. c. In vigilia assumciōis dicitur epla. Ab initio. ecc. xxiiij. Alie ecclesie dicunt. Ego quasi. que est ibidē. Euangelium est. Exurgens maria. luce. i. c. Alie ecclesie dicūt. Loquente ihesu. xj. c. Offertoriū. Oracio mea mūda iob. xvj. c. Ceterum in missa diei legitē epla. In omnibus requiē quesiui nē. In omnibus enim quesiuit vitam eternā. et ideo habuit illam. Sequitē Et qui creauit me. requieuit in tabernaclo. idest in vtero meo. Et quia dns in vtero beate virginis requieuit. ideo ipe dedit illi suum tabernaculum idest celum. Et sicut ipsa fecit domino thronum grandem. Vnde ipsa dicit. Magnificat aia mea dominū. et. ipse. regū. x. thronū fecit rex salomon de ebore grandē. ita et fecit dominus thronum grandem in celo. quando exaltauit eam sup angelos. Euangeliū legitur de martha. et de maria scz. intrauit ihesus. luce. x. quod prima facie pertinere non videtur tamen bene pertinens est secundum allegoriam. Intrauit enim ihesus in qdam castellum idest in beatam virginē qua dicitur castellū que est terribilis demonibz et bene se muniuit contra diabolum et vicia. Diminutiue autem dicitur castellum ꝓter humilitatē et dicitur quoddam. ꝓter singularitatē. quia nec prima similis visa est. nec habere sequentē. et martha idest actiua vita recepit eum. diligentissime enim nutriuit puerem suum. et tulit in egiptum et prius se ꝓbauit in actiua vita. eundo ad elizabet et seruiendo ei. Et sicut ipsa fuit martha in actiua vita. ita et fuit maria magdalena in otem platiua. Vnde in alio euangelio habetur. Maria conseruabat omnia verba hec conferēs in corde suo. Hee aūt due sorores significant vitam actiuam. et vitam contemplatiuā. que plene fuerūt in beata virgine. p quas ipsa sublimiter honorabiliter atq̄z delectabiliter in seipsa recepit xp̄m.

Illud aūt notandū est. q̄ ōtuor sunt euangelia de beata maria. Vnū est. Missus est gabriel. qd̄ non debet dici nisi in aduentu domini et in annunciacione eius. Alia tria possunt cantari quociens de ipsa peculiaris missa cantatē tanq̄ communia que sunt ista. Exultans voce quedam mulier nē aliud. Abijt maria in montana nē. Aliud stabat ante crucem nē. Item nota q̄ hoc festum habet ieunium et octauas. quod non habet aliud festū de illa. hoc enim festum maius est omnibus alijs que fiunt de illa. Similiter et de quolibz sancto maius festum est transitus illius quam aliud de illo. quia de miseria transit ad vitam excepto de iohanne baptista. Quare autem herbe colligantur et benedicantē in hoc festo ipsa legenda indicat. quia beata maria comparatur rose et lilio. Vnde sicut spina rosam genuit. ita iudea mariaz Officiū beate marie virginis nō debz quotidie sed in sabbato solenniter dici. ꝓut dictum est in sexta pte sub titulo de tempore aduentus. In quibusdam tamen ecclesijs nō dicitur a quinta feria cene dominiusq̄z ad octauas penthecos. dicentes q̄ tunc in ecclesia omnia breuia esse debēt. Legitur tamen q̄ cum quidā sacerdos aliam forte missam nesciēs omni die missam de beata virgine celebraret. episcop9 eum ab officio suspendit. sed virgo beata ipsi episcopo ex hoc grauissime cōminata est. et ideo ipse suspensionem huius relaxauit.

De sancto bartholomeo.

Beatus bartholomeus primo p̄dicauit vt dixit bīus theodorus abbas in lignonia. postea in india. deinde in albana ciuitate armenie. vbi primo excoriatus et postea decollatus est. deinde translatus dicitur beneuenti. quāuis hodie rome esse dicatur. Quidam autem celebrant festum excoriacionis. et quidam decollacionis. sicut dictū est in sexta parte sub quarta feria tercie ebdomade aduentus. Et nota q̄ inquirentibz beatum bartholomeum demon ipsum ita descripsit dicēs. Capilli eius nigri et crispi. caro candida. oculi grandes. nares coequales et directe. barba ꝓlixa habens paucos canos. statura equalis collobio albo clauato purpura vestitur induitur pallio albo quod per singulos angl̄os habet gemmas purpureas.

De festo decollacionis sancti iohis

Festum decollacionis beati iohannis celebrat ecclesia quia ꝓ veritate mortuus est. sed non sic solenniter sicut festum natiuitatis eius. eo q̄ descendit ad inferos sicut dicit gregorius. super illum locum. Tu es qui venturus es. an alium expectamus. Fuit autē decollatus in tempore paschali per herodem regem anno tricesimo secundo a natiuitate domini. scilicet. anno precedente passionem domini. Et ipse in anno tricesimo cepit predicare. Et ita hoc festum est de decollacione.

Et nota q̃ tres fuerunt herodes quos eorum infamis crudelitas fecit famosos. Primus dictus ē herodes ascalonita sub quo natus est dominus a quo innocētes occisi sūt. Secundus antipas qui iohem decollauit. Tercius agrippa qui iacobum occidit et petrū incarcerauit. Vnde versus. Ascalonita necat pueros. antipa iohem. Agrippa iacobum claudēs in carcere petrū. Sane decollato iohanne discipuli eius corpus sepelierūt in sebaste vrbe palastine. et caput in hierusalē humatum est iuxta herodis habitaculū. et vbi corpus sepultū iacebat. multa deus miracula operabatur Vnde multitudo magna xpianorum illuc cōfluebat. qd videns iulianus apostata iussu eius gentiles ad dedecus sancti iohis confregerūt mausoleum. et ossa eius p agros sparserūt. Sed cum xpiani illuc venirent. et miracula non cessarent. iterū gentiles ossa collegerunt et cōbusserunt. Sed digitus ille quo dnm ad iordanē vementē mōstrauit dicēs. Ecce agnus dei ꝛc. non potuit cōburi. multi tn xpiani monachi. a hierosolimis qui intererant cum gentilibus ossa colligentibus qd occultare poterant reseruauerūt. tuleruntq; ossa ad philippū hierosolimitanū epm. qui misit ea p iulianum diaconū anastasio alexandrie epo que post theophilus vrbis eiusdem episcopus in templo serapis reposuit. et basilicam in honorem eius cōsecrauit. Vnde hoc festum de decollacione et combussione ossium. et sēm magistrum gilbertum. quod celebrat ecclesia. quasi pro iam mortuo. sēm martiriū. quia in suis ossibus quodammodo passus est. Alii dicunt. q̃ beata tecla. digitum beati iohis. qui comburi non potuit de vltra marinis partibus afferens in morianā ibi ad honorē beati iohannis fundauit ecclesiam. et hac die dedicata est ei eccla. qdq; statutum fuit a domino papa vt hec dies ad honorē beati iohis per totū mundū semp celebris haberet. et secundum hoc videt q̃ debet dici festū dedicacionis. Rursus beatus iohes caput suum qd in hierusalē fuerat humatū reuelauit duobus monachis orientalibus qui hierusalem adorare venerant. qui iuxta herodis habitaculū. illud. vi. kalēdas maricij inuenerunt. Sed post ab alijs perlatum est in emissam ciuitatē. et in quodā specu ignobilit reconditū. donec demuo marcello pspitero fuit reuelatum. et p eiusdem vrbis epm quarto kalendas septembris reuelatū ex quo tēpore cepit in eadē vrbe decollacio celebrari ea die vt arbitror quo caput est reuelatū. et ita hoc festum potest dici reuelacionis. Hoc ergo festū potest esse de decollaciōe. vel de collectōe ossiū. vel de dedicacione ecclesie. ad honorē illius. vel de reuelacione. Hac die dicūt quidā eplam. Expectacio proueribiorum. x. c. et euangelū. Audiit herodes. mar. vi. c. et. Alla. Erat lucerna iohis. v. c.

De sanctis felice et audacto.

Siendum est q̃ cum beatus felix traheretur ad mortem p nomine xpi. quidam repente se in medio ꝓtulit dicēs Ego sum xpianus dixerunt carnifices ergo veni es et tu. Cum autē nomen illius ignorarēt vocatus est. Audactus. quasi beato felici audacter associatus. sicut et beatus iohes alexandrinus eps ob eximiā in paupes xpi pietatem. iohis elemosinarius dictus est cuius festū. ix. kalende februa. celebratur.

De natiuitate beate marie virginis.

Festum natiuitatis beate marie. quando vicz in mundo nata est. ideo celebratur. q̃ fuit in vtero sanctificata. iuxta illud psalmiste. Sanctificauit tabernaculum suū altissimus. In hoc festo legitē genealogia saluatoris. imo ipsius beate virginis. q̃ de eadem fuerūt genealogia. Vnde legitē euangelium math. i. c. Liber generacionis. de qua dictum est in sexta pte sub natali. et sub festo apostolorum philippi et iacobi et epla. Ego q̃si. ecc. xxiiij. c. Alie ecclesie dicūt. Dominus possedit me puer. viij. Cantatur etiam historia de laudibus ipius virginis. In quibusdā tamen ecclesijs legunt cantica canticorum. que magis pertinent ad festū assumpcionis. put ibi dictū est. Dicit eciā ad horas capitum. Ego quasi vitis. ecc. xxiiij. c. Sane hoc festū oli nō celebrabat. sed quidā vir religiosus pluribus annis audiuit angelos in hac nocte solemnizantes in celis cui causam querenti reuelatū est angelos gaudere. quādo beata virgo nata fuit in illa nocte. qd apostolicus autenticauerat et festū celebrari ꝓcepit. vt in solemnizando celesti curie ꝓformen. Non aūt habet hoc festum ieunū institucionis. potest tamē habere deuocionis. Olim eciam non habuit octauam. sed innocencius papa. iiij. eam instituit vacante in romana ecclesia per obitū gregorij pape. ix. cardinalibus cōcordare nequeuntibus. Romani post plures eis ēclusis multiplices molestias eis inferebant ꝓpter qd dicti cardinales regine celi vouerunt. qd si eius meritis concordarent. et abire libē possent. octauā fue natiuitatis diu neglectam celebrandā de cetero statuerāt. sicq; i celestinum papam conuenerunt. et liberati sunt. sed quia idem celestinus vixit solū. xviij. diebus non potuit vtū implere. qd postmodū dictus innocencius eius successor impleuit. Et nota. q̃ ecclesia tres natiuitates solemnizat. scz iohis baptiste. beate marie. et xpi. Siquidē io. fuit lucifer. quia sicut lucifer ꝓcedit solem. sic ipse xpm. Primus eū aperte ꝓdicauit. Maria fuit aurora natiuitatis xpi ortus solis. quia in eo splēdor patris apparuit. ꝓdicte aūt tres natiuitates designant tres spūales natiuitates. Nam renascimur cum iohanne in aqua cum maria in penitēcia. et cū xpo in gloria. Cum igitur oporteat q̃ contricio ꝓcedat natiuitatē baptismi in adultis et natiuitatē glorie similit. ideo merito ille die vigilias habent Sed cum penitencia tota fit ꝓ vigilia non oportuit. q̃ ipsa vigiliam haberet. Et ideo hoc festū vigiliam siue ieunium non habet. Et est sciendum q̃ beatus fulbertus eps cardinal. fecit illa tria

responsoria. Stirps iesse. Sole iusticie. et. Chorus noue ierusalem.

De exultacione sancte crucis.

Exaltacio sancte crucis dicit. quia cosstroes rex persarum hierosolimam venit et lignum dominicum inde secum tulit. et facta domo. celo simili. in eade sede sibi fecit. et lignum a dextris posuit loco filij. Gallum vero a sinistris loco spiritussancti. et ipse stans in medio se deum vocari iussit quod audiens. Eraclitus imperator romanus aciem movit contra danubium. qui fluvius est persarum. non hunc qui in sevia nascitur. sed alium eiusdem nomis. inde victo filio Cosdree singulari certamine crucem domini tulit. Et cum a primquam in magna pompa hierusalem porte civitatis per angelum clause sint. ne intraret. qui cum vehementer admirare. audita est vox de celo dicens. Rex regum non sic messe hierusalem phaleratum. quando pro omnibus patiebatur venit. sed humilem et super azinam sedentem. et statim recognoscens elacionem suam de equo descendit et humiliatus est valde. et porte ei sponte aperte sunt. et nudis pedibus civitatem intravit. et in eius introitu. multi diversorum morborum generibus detenti. curati sunt per crucem. et imperator ipse in has devotissimas crucis prorupit laudes dicens. O crux splendidior cunctis astris mundi celebrior hominibus nam. Ille ergo exaltavit et exaltacionis diem in futurum episcopis sibi consenci entibus. in suo impio statuit esse solemnem. Sergius vero papa. longis post tempibus. in sacrario beati petri invenit capsam argenteam. et in ea crucem ex salutifferi ligni magna porcione compositam. lapidibus preciosis adornatam. que posita in basilica saluatoris. adoratur a populo in die exaltacionis. Est autem manus festum inuencionis quam exaltacionis. propter auctoritatem istituentis. Nam illud a papa. scz eusebio. illud ab imperatore statutum est. In hoc festo dicit epla que dicitur in ramis palmarum. quia in ea agitur de exaltacione sancte crucis. Alij legunt illam. Cristus factus est. ad philipenses. ij. c. Legit etiam in quibusdam ecclesijs euangelium. in quo fit mencio de aduentu xpi et fulgore. Sicut fulgor exit nam. qd et dici consueuit tempe aduentus. In alijs vero dicitur euangelium de micho demo. qd quidam dicunt in festo inuencionis sancte crucis. ibi enim dicit. Sicut moyses exaltavit serpentem in heremo. ita exaltari oportet filium hominis. Communiter tamen dicitur. q melius est euangelium. nunc iudicium est mundi. iob. xij. c. in quo dicit. Cum exaltatus fuero a terra omnia traham ad me ipsum. Prefacio vero illa dicit. que ante pasca p quindecim dies seu in quibusdam ecclesijs per quinque dicit. vel vt alij volunt illa. que dicit in tempe pascali. Dicit etiam ad horas capitum. Xpus factus est p nobis ad philipenses. ij. c.

De sancto matheo aplo.

Beatus matheus levita fuit. erat autem hebreus ideo hebraice scripsit hebreis in iudea. sed postea liber eius fuit translatus in grecum. deinde in latinum. Et nota q euangelium. qd ipse primis manibus anno domini quadragesimo scriptum est. cum ossibus beati barnabe reptum est. quod quidem euangelium. beatus barnbas secum ferebat et super egros illud ponens. tam fide barnabe. quam merito beati matthei. continuo liberabat. Matheus vero edidit aquileie euangelium anno domini. xliij. Dicitur hodie epla. vnicuique vestrum. Epla. iiij. c. Alij vero dicunt. Similitudo vultus. Ezech. c. i. Euangelium est. Dum transiret iesus. Mathei. ix. c In vigilia vero est euangelium. Vidit iesus publicanum. luc. v. c. Predicavit autem sub gaio caligula imperatore. qui sic dictus est. quoniam natus est in expedicione. et cooptus est caligis. iohes autem scripsit sub numa Marcus sub nerone. De luca incertum est. quidam tm dicunt q sub nerone

De sancto mauricio et sociorum eius.

Cum galli exercuissent exercitum in romanos. dux egipti collegit exercitum in quo fuit beatus mauricius qui sub se habebat legionem. in qua erant. sexmilia sercenti et sexagintasex. Cum ergo essent in exercitu tyrannus voluit eos cogere adorare ydola qui noluerunt. et propterea decimam partem accepit tyrannus et interfecit. quod videns beatus mauricius. duertit sermonem ad socios orans vt viriliter starent. et sic ab eo confortati passi sunt martirium fuerant autem baptizati. antequam romam venirent Et nota. q dicit de mauricio. et tebea legione. q inuenitur plures tebe. Una in egipto vbi sunt mauri. Altera in grecia vbi sunt thebani. Alia in india. vbi sunt tespite. Isti socij mauricij erant de egipto.

De festo luce euangeliste.

Lucas. sirus fuit nacione et antiocenus patriarcha. et predicavit in thebania vbi suam mortem non martirio finiuit. fuit etiam pictor et medicus. et secundum iero. fuit discipulus apostolorum. et non domini. Venit enim ad fidem post domini resurrectionem vt legit in glosa super exo. licet quidam dicunt. q fuerat de septuagintaduobus discipulis domini. et scripsit euangelium in achaia. Vixit autem octoginta quatuor annis ipse euangelium et actus aplorum composuit. Fuit discipulus beati pauli a quo didicit quod docuit. sicut et beatus marcus a beato petro. In prologo tm euangelij fuit mueminitur. q ipse didicit multa a quibusdam qui in principio cum domino fuerunt. Sed beatus paulus non fuit a principio cum domino. ergo non didicit ab eo quod docuit. Solucio quedam didicit ab eo. et quedam ab alijs sed maxime a beato paulo. Credit tamen q ipse ad beatam virginem tanquam ad arcam testamenti recurrens. ab ea de multis certificatus fuit precipue de hijs que sibi soli constabant. sicut de angelica annunciacione. et xpi natiuitate. et huiusmodi de quibus solus lucas agit.

De festis sanctorum symonis et iude aplorum.

Iacobꝫ frater domini·et symon et iudas et ioseph qui et barsabas·et eciã iustus cognomnatꝰ est·ne ꝓpter iusticiã ab apostolatu fuisse reprobatꝰ credatur fratres fuerũt filij marie cleophe·que alpheo nupta fuit·Symon autem iste dictus est zelotes dictus est et symon cananeꝰ·a cana vico galilee·quod idem est·Cana em̃ zelus interpretatur·habuit em̃ magnum zelũ animaꝝ·Iudas eciam multipliciter cognommatus est·Dictus est em̃ iudas iacobi·sciple frater vt p̃missum est Dictus est eciaꝫ thadeus a trancha·qꝫ est regia vestis·et deus·Vel thadeus interpretaẽ appre hendens principẽ ipse em̃ fuit vestis regia p ornamenta virtutũ p quas apprehendit principeꝫ ꝓpm·Dictus est eciam lebeus·quod sonat cor vel cortulꝰ·i·cordis cultor·Inter p̃missum ioseph et mathiam·sortes iacte sunt et de symone dicit̃ q crucifixus mortuus est·Alij tamen dicunt·q nõ est iste sed symon qui fuit filius cleophe crucifixus est·Iste symon predicauit in egipto·postea vero venit in hierusalẽ·et ibi fuit ep̃us post beatum iacobũ minorem qui dictꝰ est frater domini et ibi crucifixus est·Vixit aũt centum viginti annis et suscitauit antequã moreret̃·xxx·mortuos Vnde in eius legenda inuenit̃ terdenos mortuos mersos fluctibus·humanevite reddidit vsibꝫ Filium em̃ hospitis sui mersũ fluctibus suscitauit Mortuus autẽ est in bothoro·non in postophorio· Postophorium vt quidam volunt·est porticus templi in quo iacebant custodes templi·Iudas autem p̃dicauit apud psas et medos·et mortuus est apud armenos·

De festo omniũ sanctorum·

Qvm singula ydola romanorum·rome templũ habere non possent·Romani vnum templum in honorem·Sceleles matris deoꝝ·et omnium deoꝝ ipsorum fecerũt·quod dictũ est panthion·a pan qꝫ est totum·et theos deus·Successu vero temporum·Bonifacius papa pecit a pocha cesare imperatore constantinopolitano·qui p̃erat romanis templum illud sibi dari·quo obtẽto abiectis inde ydolis·dedicauit illud·in·ydus maij·ad honorẽ beate marie virginis·et omniũ martirũ·et dictum est festuꝫ illud beate marie ad martires·nondum em̃ fiebant festa de ofessoribꝫ·sed solũ de martiribꝫ·Vnde tunc institutũ fuit festũ beati iohis ante portã latinam occasione martirij·quod quantum in se fuit sustinuit·Statuit ergo idem papa·vt singulis annis illa die celebrareẽ festũ de martiribus·sicut in kalende eiusdẽ mensis celebrabaẽ festum aplorum·et in honore beate marie·et omniũ martirum·cantauit ibi·Terribilis est locus iste qẽ·quod tantũ in dedicacione ecclesie solet dici·Ver gregorius·iij·hoc festum martiꝝ transtulit ad kalend·nouẽbris vt tunc collectis terre frugibꝫ·ouenienter ad hoc festũ possent copiosius victualia inuenire·instituens tũc fieri festũ non solum aplorum et martirum·sed eciã trinitatis et angeloꝝ et confessorum·et generaliter omniũ sanctoꝝ et sanctarũ et eciã electorum vt patet in ymno·et illius officium ordinauit·Institutum autꝫ fuit hoc festũ quatuor de causis·Primo ꝓpter p̃missam templi dedicacionem·Secundo ꝓter omissoꝝ festorum supplecionem·Non em̃ ꝓpter ipsarum multitudinem·de omnibus specialiter festare valeamus·Tercio ꝓpter negligenciarum in festis que celebramus cõmissarum expiacionẽ·et hec racio tangitur in sermone·que hac die in ecclesia recitaẽ vbi ita dicit̃·decretũ est vt die ista oim̃ sanctoꝝ memoria habeaẽ vt quicquid humana fragilitas per ignorancia aut negligenciam·vel per occupacionem rei secularis·in solemnitatibus sanctorum minus pegisset in hac sancta obseruacione persoluaẽ·Quarto ꝓpter faciliorem oracionum nostraꝝ impetracionem·Facilius em̃ quod petimus obtinebimus si simul omnes intercedant ꝓ nobis·quia impossibile est multitudinẽ non exaudiri·Vnde in oracione hodierna dicit̃·multiplicatis inter lar·Quare autẽ festa sanctorum celebrentur·dictũ est in ꝓhemio huius ptis·Hoc festum habet ieiuniũ institucionis·nec debet quis cõmedere illa die vsqꝫ ad vesperas·nec ieiunium debet mutari·vt quidam faciunt·ꝓter sanctum quintinũ·quia vero hoc festum omniũ sanctorum est generale ideo variaẽ illius officiũ·ꝓut habetur varietas omniũ sanctoꝝ·Prima enim antiphona et prima lectio·et primũ responsoriũ·de trinitate cantaẽ·quia festũ est trinitatis·Secũdo loco cantanẽ de beata maria Tercio de angelis Quarto de ꝓhetis·Quinto de aplis·Sexto de martiribus·Septimo de ofessoribus Octauo de virginibus·Sono de illis omnibus simul·Auctoritas autem illius officij obseruaẽ in lectionibus sam in quibusdam ecclesijs in hoc festo maior in ecclesia·eciam ep̃s si presens fuerit·lectionem legit de trinitate·scꝫ primã·vel decanus·vel saltem sacerdos·et sic fit desc̃ensus per psoras in legendo vsqꝫ ad pueros·Octauam nanqꝫ lectionem de virginibꝫ legit·vnus ex pueris·Sam semper nonam lectionẽ maioris est legere·Octauũ eciã responsoriũ dicunt de virginibus scꝫ·Audiui vocem·quod cãtatur a quinqꝫ pueris coram altari beate marie virgis·si fuerint ibi candelas in manibus tenẽtibus ad rep̃sentacionem quinqꝫ prudentum virginũ lampades ornatas·accẽsas habencium·Dicit̃ eciam caplm̃·Vidi turbã·apoc·vij·c·Ad missam vero dicit̃ epla·Ecce ego iohs que est apoc·vj·c·Alla·O quã gloriosum apoc·vij·c·Euangeliũ·Videns ihs turbas·math·v capl̃o·In vigilia vero dicit̃ epla Ecce ego iohs apoc·v·Euangeliũ Descendens ihs·luce·vj·c·

Officium mortuoꝝ·

Hoc loco de officio mortuoꝝ dicẽdum est·et quãdoqꝫ vocaẽ agenda·ab ago agis·quia inter ceteras sui significaciones agere idem est·q celebrare·sũ ergo officiũ ordinatum ad celebrẽ defunctorum

memoriam·agenda vocatur·quandoq; eciam vocatur exequie·ab exequor exequeris quia inter alias sui significaciones exequi·idem est q extra alia sequi·¶ Officium ergo seu obsequium in sepulturis mortuorum exequie vocantur·quia celebrat dum mortui extra vmos sepeliendi ferun tur·vel quia extra horas canonicas speciales et singulares habet obseruancias· Hane hoc officium continuat festo omnium sanctorum et sunt tres dies continui·tribus misteriis deputati·Nam vigilia omnium sanctorum dies est afflictionis·solemnitas dies est exultacionis· hodie vero dies est oracionis·¶ In primo nos ieunando affligimus presentis vite miseria recolentes·¶ In secundo beatitudini sanctorum congaudemus graciarum actiones domino referentes·¶ In tercio p hiis que in purgatorio detinent oramus·eis modo penam minorem modo plenam absolucionem oracionibus impetrantes· Siquidem commemoracio omnium fidelium defunctorum instituta est fieri ab ecclesia tali die·vt generalibus beneficiis adiuuent·quia specialia habere non valent·sicut et de festo omnium sanctorum pmissum est· Sicut enim petrus damianus ait·Sanctus edilbo coperiens q apud vulcanum cicilie·crebre voces et vlulatus demonum audiebantur plagencium p eo q anime defunctorum p elemosinas et oraciones de eorum manibus eripiebantur·ordinauit in suis monasteriis·vt post festum omnium sanctorum· fieret commemoracio defunctorum·quod fuit postmodum a tota ecclesia approbatum·¶ Primo ergo videamus a quibus institutum fuit officium mortuorum·Secdo vbi habuit inicium·¶ Tercio de modo celebrandi illud·¶ Quarto de modo sepeliendi· Fuit autem primo institutum ab apls·sed non ab origine vt testatur ysidorus in libro de ecclesiasticis officiis fuit adauctum et ex maxima parte ordinatum· Vnde ipsum commendat beatus augus in euchiridio dicens eum fuisse secundum in ecclesiasticis officiis post apls·Hoc officium inicium habuit in veteri lege·Nam sicut ait ambro· mortuo iacob· ioseph et alii fratres sui cum multis egipciis attulerunt eum in ebron·sed prius fleuerunt·xl·diebus in egipto·et postea fleuerunt eum vij·diebus in zab gen·l·capo·Item legitur in deutro·vlt·c·q mortuo moyse fleuit populus israhel triginta diebus·et similiter fecerunt de aaron et de maria·¶ Item salomon· luctus filii sapientis mortui·vij·diebus·luctus stulti filii sempiternus·ideo quia in eternum punient·¶ Nota autem q quidam faciunt memoriam pro defunctis die tercia seu p tres dies·representantes triduanam domini sepulturam·seu respectum habentes ad resurrectionem xpi qui die tercia resurrexit·resurrectionem cum xpo mortuis peroptantes·seu ad trinitatem vel vt q viuentes triplicit peccauerunt·vicz cogitacione·verbo et ope·remittatur eisdem·Alii vero faciunt missam celebrari·septem diebus seu p septem dies et vtrunq ostendit in libro numeri·xliiij·c·vbi dicitur q qui tetigerit cadauer mortui hominis immundus erit·septem diebus vnde aspergat a qua tribus diebus et·viij et sic mundabit·Hane immundus pter cadauer mortui hominis significat polluta animam pter mortua opa·Celebratur ergo per septem dies· Primo vt defunctus ad sabbatum eterne quietis cicius valeat peuenire·Secundo vt ei remittanem omnia peccata que commisit in vita sua·que p·vij dies ducitur· Tercio pter septenarium anime et corpis· Anima enim tres habet vires·scz racionabilitatem concupiscibilitatem et irascibilitatem· Corpus vero ostat ex quatuor elementis·vt ergo peccata que homo p hoc septenarium siue in hac vita que p septem dies ducit commisit deleatur septenarium mortuis celebrat·¶ Quarto sicut filii iacob defuncti fleuerunt per septem dies vt premissum est ita ei ecclia p suis defunctis celebrat officium septem diebus·¶ Quidam autem faciunt nouendiale·idest officium nouem dierum·vt per hoc officium mortuorum·anime a penis liberate nouem angelorum ordinibus associent·hoc tamen a quibusdam non approbat·ne gentiles imitari videamur·a quibus hoc sumptum esse videtur· qui nouem diebus lugebant mortuos suos·et in nono die cineres eorum piramidibus vel in bustis recondebant·Alii vero celebrari faciunt p defunctis triginta dies vel tricesimo die· Primo quia filii israhel tot diebus fleuerunt moysen et aaron vt pmissum est·Secundo ideo quia ter decem faciunt triginta·per ter enim trinitatem·per decem decalogum intelligimus·¶ Tercenarium g mortuis facimus vt quod in obseruacione decalogi seu pceptorum xpi et contra trinitatem peccauerunt eis dei misericordia condonet·¶ Tercio q numerus lune triginta diebus pficitur·ideo tricesima die vel triginta diebus fit mortuis officium vt opera eorum coram deo plena esse intelligant·¶ Quidam quoq quaterdecies celebrant siue qdragenarium faciunt·vt quod illi in doctrina quatuor euangeliorum et in decem pceptis legis peccauerit sibi condonet·¶ Rursus qui diem quadragesimum seruant repsentant dominicam sepulturam· optates mortuis gloriam habere cum xpo·qui qdraginta horis iacuit in sepulchro·computata hora in qua emisit spiritum·et vltima hora noctis dominice·in qua resurrexit sdm augustinum·¶ Repsentat eciam quia vt pmissum est·mortuo iacob·filii eius luxerunt quadraginta diebus·¶ Alii qnquagenarium faciunt·quoma sicut beda et greg·dicit in glo· super locum illum·vbi habet·q abraham quesiuit a domino volente subuertere sodoma·si quinquaginta fuerint ibi nunq destrues eos·et respodit dominus no·¶ Quinquagenarius numerus pfect est·et significat annum iubileum idest octauam etatem in qua erit remissio et plena libertas·vt ergo anime defunctorum plenariam libertatem·et peccatorum suorum remissionem adipiscantur quinquaginta diebus p illis celebrant officium·¶ Nonnulli eciam celebrant centesimum diem·vt mortui transeant a leua in dextram a malicia in triumphum a terra in celum·a miseria in gloriam·a morte in vitam

Optant eñ illis eternam beatitudinē qui p centenarium vltra quē non est numerus designatur
Quidam vero anniuersariū obseruant triplici de causa. Primo vt defuncti de ām̃s calamitatis p=
uenīāt ad annos eternitatis siue ad vitā eternaz que fine fine est. et quasi annus m se reuoluiē vel quia ibi est ydemptitas et nulla reperiē varie=
tas. Secundo quia sicut sanctorz anniuersarium ad ipsorum honorē et nostram vtilitatē celebra=
mus put dictum est in ꝓlemio huius ptis. sic et āniuersariū defunctorz ad ipsorz vtilitatē et no
stram deuocionē. Tercio dies anniuersarij pro defunctis ideo repetiē. quoniā sēdm augustinū qualiter fit eis in alia vita nescimus. et meliꝰ vt eis supfit beneficiū nostrum. quā desit. Anniuer
sarium autē si contigerit in die dominica. vel in aliqua celebrari solēnitate non debet mutari ad sequentem diem. put fit in festis sanctorum. sed fiat in die p̄cedenti. vt cicius occurraē penis de
functorz quas in purgatorio sustinent. Defunc
ti enim nostro indigent auxilio et beneficio. sed non sancti. Die quidē festiuo anniuersariū non debet celebrari. nec missa ꝓ defūctis dici nisi cor
pus presens fuerit. tunc fic. quia omn tempore potest missa ꝓ defūctis celebrari. cadauere pre=
sente. nisi in pasceue. Tunc eñ non debet corpꝰ intumulari. nec missa ꝓ eo cantari. quia tunc cor
pus xp̄i imolari. nō debet. sed vsqz in crastinum reseruetur. et tūc sez in sabbato potest missa ꝓ illo cantari et corpus sepeliri. Similiter si quis in die paschē moriaē corpus eiꝰ vsqz in crastinū reserueē super terram et tunc cum celebracione
misse sepeliatur. Non enim debet corpus sepeliri absqz missa. quamuis contrarium fiat in plerisqz locis. Licet autē sēdm gabilonēn conciliū. quot
tidie fit ꝓ defunctis orandū et sacrificandum. in premissis tamen diebus. hoc specialiter agiē ab amicis. Siquidē aliqui omni tempe festiuis die
bus dumtarat exceptis. generaliter orant ꝓ de
functis in officio vespertinali et matutīali. Alij missam quottidie ꝓ eis celebrant. Alij in mensis inicio. nouem ps̄. et nouē lectiones. et nouem re
sponsoria cantant. Et quidem sancta et salubris est cogitacio ꝓ defunctis exorare vt a peccatis soluanē. In quibusdaz locis non dicitē in ecclesia officium mortuorum a quinta feria cene dñi. vsqz ad octauas penth. dicentes q̄ omia officia illius temporis debent esse breuia nec in dominicis die
bus. Legitur aūt q̄ quidam abbas ꝓhibuit mo
nachos suos celebrare dñicis diebus pro defunc
tis. sed mortui ꝓpter hoc durissimis verberibz eū afflixerunt. et ideo ꝓhibicionem huiōi reuoca=
uit. Et nota q̄ suffragia que fiunt in ecclesijs ꝓ defunctis valde bonis actiones sunt graciarum. Ille eñ anime que sunt pfecte bone. statim cum egrediuntur a corporibus euolant ad celos nec subsidijs nostris egēt. Pro valde malis fiūt qua lescunqz consolaciones vnorz. eis enim subsidia nostra non ꝓsunt quoniā anime illorz statim de scendūt ad infernū. Pro mediocriter bonis. qui sez fiunt in purgatorio fiunt expiaciōes. Pro me
diocriter malis. qui sez fiunt in inferno fiunt ꝓpi=
ciaciones siue penarz mitigaciones. Nam sēdm augustinū quibus ꝓ fiunt aut ꝓfiunt vt fit plena remissio aut certe. vt tollerabilior fit damnacio
Quidā tamen ꝓ eodem sumunt mediocriē bonos et mediocriter malos. quos vocant nonvalde bo
nos. qui vicz narrant purgatoriū. qui viuentes iniunctā penitenciā non pfeceruntquibus pro=
sunt elemosine. oraciōes. ieiunia et sacrificia que ꝓ eis fiunt. Nam vt dicunt. eis qui sunt in infer
no. nichil ꝓsunt. Illud eciam nota. q̄ sēdm hie=
ronimum cum ꝓ cunctis animabus ps̄. vel missa dicitur. non minus quā si ꝓ quolibet diceretē ac=
cipitur. Circa hoc tamē dici potest. q̄ si suffra=
gia fiunt in speciali magis ꝓsunt illis. ꝓ quibus specialiter fiunt. q̄ alijs si fiunt in genere seu in cōmuni magis ꝓsunt illis qui plus meruerunt in hac vita. vt sibi prodessent si in equali vel maio
ri necessitate existūt. Licet igitē sēdm augustinū non ꝓsunt omnibus ꝓ quibus fiunt. quia tamen nescimus quibz prosint vel non pro omnibz faci
enda sunt. ne aliquis p̄termittaē. Melius nanqz superunt eis quibz nec obsunt nec ꝓsunt quā de
sint eis quibus prosunt. et ideo dies anniuersarij fit. vt p̄missum est. Sed nunquid suffragia eis qui ꝓpter mortale peccatum in caritate non est ꝓsunt ei qui in caritate recessit. Respondeo opa sacramētalia. vt missa officium mortuorz. collec
te et similia. ꝓ talem facta bene valent. sed et de
functo ꝓsunt. tum quia illa a deo non ab opante efficaciam habent. Tum qz ille non ꝓprio nomīe sed quasi sindicus omniū vicz tocius ecclesie noīe hoc agit sēdm ea. que dicta sunt in ꝓlemio q̄rte ptis. Si vero tanq̄ priuata ꝓsona alia sufragia facit. aut hoc agit alio nomine aut suo ꝓprio. Si alieno. vt quia defūcti seu alteriꝰ in caritate exi
stentis iussu de illius bonis elemosinā tanquam minister. ꝓ eo facit. tunc quidem illi ꝓdest. quo
niam is intelligiē facere cuius mandato facit. vt qui mandat solui. ipse soluere videē. Hinc est q̄ pegrinacionis votum ab vno emissum. alter eiꝰ iussu exequi potest. Idemqz est. si duo. quorz alē in caritate est. alter non. ꝓ defuncto psalteriū legunt. et si elemosina daē iusto. vt oret pro de=
functo. Horis etem̄ casibus ꝓdest defuncto rō ne caritatis bonis iusti adiūcti. Si aūt suo priuato nomine. et de ꝓprio quis ꝓ illo elemosinam dat vel orat. vel ieunat. vel alē se affligit. quasi cō
muniter dicunt theologi. q̄ talia in nullo ꝓsunt ei. Nam legiē iob. ix. Scimus quia pcōtores deus non exaudit sed illud ceci. et non euāgelistē fuit verbū. et ysa. primo. Cum multiplicaueritis ora
ciones non exaudiam. manꝰ eñ vestre sanguine idest peccatis plene sūt ymo sēdm augustinum. Dum is qui displicet ad intercedendū mittitur irati iudicis animus ad deteriora ꝓuocaē. Deus enim iniquorz bona non respicit. et iustorz solus oraciōes exaudit. Item dñs per amon ꝓhetam vota pinguiū terre idest peccatorz non recipiā

Verum cum pauci sine crimine viuant · talis sen-
tencia · q̃ misericordiaꝫ et tot suffragia defūctis
adimit et viuorꝫ caritatem ad illos refrigescere
facit nimis dura · et ideo non sequenda videtur ·
Si enim omniū quos conscienciā culpe arguit suf-
fragia odemnamus illi paucorꝫ suffragijs iuua-
buntur · dicēdum est · videt̃ q̃ quanq̃ suffragia
eius qui et si non in caritate in fide tamē est · illi
qui in caritate decessit non ꝓsunt exmerito vite
agentis quia tamē illa fiunt sc̄dm doctrinā eccle
sie · et ꝓ eum qui in fide est · et ꝓ eo qui talia reci
pere meruit beneficia · vbi deficit caritas agen-
tis suplet meritū fidei · et caritas ecclesie · talia
dictantis · ac defuncti capacis suscipientis necnō
et liberalitas dei miserentis · qui secundū ambro-
sium beneficia non reuocat ymo cumulos liberali
tatis amplificat et sua liberalitate opus ab alio
factum ꝓinde reputat · ac si per illū ꝓ quo fit ·
Factum esset · Nam secundū iura aliquo alienū de
bitum exoluente · ipse debitor liberat̃ · et si seruo
legata sit libertas · Si ticio decem p̄stiterit · quo
cunq̃ illa die decem p̄stante · liber est · sed et per
eum qui capax non est alteri legatū et hereditas
acquiri potest · Et his qui ob crimen ꝓ alijs po-
stulare ꝓhibetur · ꝓ se et pro his quorꝫ curam
gerit admittit̃ · Et sc̄dm augustinū quanq̃ in la-
pideo canali nil generet̃ · tamen aqua inde tran
siens terrā fecundat · Et hieroni · Si quādo vide
ris mē multa opa peccatorꝫ · quenq̃ facere aliq̃
que iusta fūt non est tam iniustus deus vt ꝓter
multa mala paucorꝫ bonorum obliuiscat̃ · Hanc
defuncti sciunt suffragia que ꝓ eius fiunt tribus
modis sc̄dm augustinū · Primo ꝓ diuinam reuela
cionem · quando sc̄z deus eis reuelat · Secundo ꝓ
bonorꝫ angelorum manifestacionē · Angeli enim
qui hic semp nobiscum sunt · et omnes actus no-
stros ꝓsiderant · quasi in instanti possunt ad eos
descendē · et eis ꝓtinꝰ nunciare · Tercio ꝓ anima
rum hinc exeunciū intimacionē · Quarto ꝓ expe
rienciam · cum vicz se a penis senciunt releuari ·
Sciendum autez · q̃ defuncti valde mali nesciunt
quid a viuis agit̃ · nisi quatenus eis scire ꝓmittit̃
similiter nec mediocrit̃ boni · adhuc in igne pur-
gatorij constituti · qui nondū dei visione fruunt̃
nisi quatenus per aliquē de p̄missis modis ꝓmit-
titur eis scire · Sed valde boni qui iam ea fruunt̃
bene sciunt quid hic agit̃ · iuxta illud greg · Quid
est q̄ nesciant qui videntem omnia vident · Alij
tamē dicunt eos scire omnia que eis necessaria sūt
et non alia · Vnde ysa · ex persona ꝓpli afflicti ait
abraham pater vester nesciuit de hoc · Et vtrum
mortuis cura sit de viuis · Augustinus late ꝓse-
quitur in libro de cura ꝓ mortuis habenda · Ad-
huc sic̄ aug⁹ · ait multi aliquos ex mortuis vel in
sōpnijs vl̄ alio q̄cunq̃ modo viuis apparē credūt
Et vbi eorum inhumata laterent corpa · atq̃ vt
eis sepulchra fierēt et alia huiōi innumera sepe
admonuisse · et illa vera reptum esse in dyalogo
gregorij · et in alijs plerisq̃ in scriptis autēticis
repitur · Veruntamen vt idem aug⁹ · in premisso
libro ait · Quamuis mortui talia in somnis iudica
re vel petere videant̃ · non ideo putandū est eos
ista sentire · Nam et viuentes plerunq̃ apparent
in somnis dormientibz dum ipi se nesciunt appa-
rere · et ab eis qui hoc somniauerūt audisse dicen
tibus · q̃ eos in somnis agētes aliquid vl̄ loquē
tes viderunt · Vnde vt dicit credendū est q̃ hec
sunt angelice opaciones ꝓ dispensacionē ꝓuidē
cie dei ad qualecūq̃ solacium viuorꝫ · Concilium
eciam antiquitatis · ait · q̃ plerq̃ demonum illu
sionibus et fantasmatibus sepe seducuntur · Offi
cium mortuorꝫ imitatur omnino triduanā cristi
sepulturā · Sicut enim in illo triduo ita et in hoc
officio omnia laudis cantica subticem⁹ · et solem
nitates quaslibet subtrahimus · Nam in missa be-
nedictiones ab ep̄o non petimus · nec in agenda
dicim⁹ · Domine labia mea aperies · nec · Deus in
adiutorū meū · nec benedicam⁹ · nec inuitatorū
nisi corp⁹ presens sit · et eciā in vigilijs · nec glo
ria patri · ad responsoria vel in fine psalmorum ·
nec ad lectiones benedictionē petimus vl̄ damus
nec dicim⁹ · Tu aūt vel deo gracias · Nec in missa
alla nec gloria in excelsis · nec · Ite missa est · Nam
in veteri lege ꝓhibitū fuit oleū leticie et thus
suauitatis pro peccato offerri · Mors enim est
vindicta peccati · Vnde vbi peccatū · ibi tenebre
Nec debet esse leticia · nec canticorꝫ leticie decan
tacio · vbi est luctus et cōtristacio mentis ac exe-
quie pro mortuis celebrant̃ cum luctu · Rursus
laudes suppimimus · quia quo mortui transeunt
ignorantes nescimus · vnde laudare dominū de-
beamus de iusticia vel de misericordia · Quadum
reprimimus quia tristes in hunc mundū intrau
mus · et tristiores exim⁹ · Non ergo sequencia de
bet dici que est canticū exultacionis · Adhuc licz
in missa ꝓ viuis debeāt omnes thurificari ad de
signandum q̃ illorꝫ oraciones ad celestia dirigū
tur · In missa tamen ꝓ defunctis non debet thus
per chorꝫ portari nec offerri · idest altare thu-
rificari · sed circa corpus tantū · quia hoc in lege
ꝓhibitum fuit vt iam p̄missum est · Nullus ergo
in hoc officio thurificat̃ · ad notandum q̃ mortui
nil amādo suis valent orōib: ꝓmereri · vnde ps̄ ·
Non mortui laudabunt te domine · Ipse autē de-
functorum corpa thurificant̃ · et aqua benedicta
aspergunt̃ · non vt eorꝫ peccata tollātur · que
tunc per talia tolli nequeūt · sed vt omnis inmun
dorum spirituum · p̄sencia arceatur · et fiunt eciā
in signum societatis · et cōmunionis sacramēto-
rum quam no biscū dum vixerunt habuerūt · Vñ
et diaconus tradit · q̃ antiquitus viui mortuos
osculabantur · in signū vnitatis · quam cum ipsis
habuerunt · Prosunt eciam hec et similia in quan
tum per talia ipsi deo reuerēcia exhibet̃ · Quare
autem duplex vel fus ponit̃ in introitu ꝓ defūc
tis sc̄z · Te decet · et exaudi oracionem meam ad̄-
dictū est in sexta pte sub sabbato · iij · ebdomade
quadragesime · Item in missa pro defunctis nō
debet intermisceri oracio ꝓ viuis · prout dictum
est in quarta pte sub titulo de oraciōe · Pax eciā

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

non datur triplici racione. Primo quia hoc officium. vt iam dictuz est. triduanam xpi sepulturā vestigio sequitur. vbi pax nō datur. ꝓter nude osculum detestandū. Secundo quia non cōmunicamus mortuis. quia nō nobis respondent. Nos sumus enim in sexta etate. illi in septima. Inde est q̄ corpus nunquā debet esse in ecclesia. quamdiu missa de die celebrat̄. ymo si pri9 esset ibi. debet asportari extra ecclīam in vestibulo ecclesie. quā tacunq̄ autoritate viuēs fulgeret. et postea admissam de mortuis reportari. Tercio quoniā sicē ex multis granis simul collectis vnus panis conficitur et ex multis racemis vinum elicatur. sic ex multis fidelibus. quoꝝ quidam boni. quidā mali sunt. vna ecclesia ostruitur et coadunatur. Quia ergo de mortuo homine nescimus adhuc vtꝝ sit ipse de cōformitate ecclesie et pacē habeat cum suo creatore et reconciliacōnem. ideo pacem admissam non damus. nec aliquas laudes ꝓ mortuis referimus. quia non est vnde agēdum sit. Non enim adhuc apparet coꝝ requies. Quarta eciam racio posita est in quarta pte. vbi agit̄ de osculo pacis. Illud quoq̄ notādum est. q̄ officium mortuorum incipit a vespis. postea secūtur vigilie. quaꝝ tria sunt genera. In quibusdam ecclesijs legunt̄ nouem lectiōes de iob. et incipiūt Parce michi domine ꝛc̄. In alijs legūt de libro sapiencie. et incipiūt. Melius est ire ꝛc̄. In alijs vero de quodā sermone aug̅. Sed vnde cunq̄ fiunt absolute fine iube domine benedicere. et fine tu autem. Vel alibi incipiūt et finiunt̄ ꝓut in exequijs. quas in dicto triduo ꝓ xpo celebramus seruatur. Verum tamen in quibusdam ecclesijs loco tu autē domine terminātur. Beati mortui qui in dño moriūtur. que verba sūt de apoc̄. xiiij. c. Frequentat̄ autem in hoc officio ps̄. Te decet. quoniā ibi agitur de reditu filioꝝ israhel a captiuitate in terrā ꝓmissionis. sic et defuncti de captiuitatis miseria ad vitā ꝓficiscunt̄ eternam. Dicitur eciaz ps̄. Domine ne in furore tuo. qui cum sit sextus in ordine psalterij. tamen pro octaua intitulatur. quasi in sex etatibus per hūc psalmū deum rogantes vt septime etatis possumus tormenta euadere. et ad octauā glorie peruenire. Officium mortuoꝝ non habet sēdas vesperas vt dictū est in vj. pte sub ti. de vespis. In ocilio tholetan statutum est. q̄ sacerdos missam defunctoꝝ celebrans vt eius mimic9 mortē incurrat deponat̄. et tam ipse quā eum ad hoc inducens exilio ꝓpetuo puniatur. Nunc videndū est qualiter corp9 sepeliendum sit. et quidē quādo homo videret̄ agere in extremis. debet poni ad terram supra cineres vel admin9 sup paleas. ꝓ quod muit̄ q̄ cinis est. et in cinerem reuertet̄. et fit hoc exēplo beati martini. qui vt in se alijs daret exemplum in cinere iacēs. vitam finiuit. et si moriens literat9 sit. legi debet passio domini vel saltem ps illius ante eum. vt sic ad maiorē compunctionē moueat̄. Et debet esse crux erecta ad pedes. vt moriens eam cernens magis conterat̄ et ouertatur. Debet eciam supinus iacere. vt sp erecta facie respiciat celū exemplo beati martini et prius q̄z expiret. eius anima domino commendet̄. Postq̄ vero expirauerit. campane debent pulsari. ꝓut dictum est in prima pte vbi agit̄ de campanis. Deinde corpus nisi viuēs nouiter iunct9 fuerit. debet lauari. ad significand̄ q̄ si anima ꝓ confessionem et otricionem a culpa mundata sit vtrunq̄ scz anima et corp9. eternā glorificacionem et claritatē in die iudicij osequetur. quodq̄ illi secūdum io. vere in domino moriunt̄. et beati sunt qui nullam secum portāt maculā. sed in hoc mundo per penitencia derelinquūt. Sed cum de hac locione. neq̄ in veteri testa. scz leuitici. x. c. neq̄ in nouo. s. act̄. v. c. mi agat̄ si omitere t̄ non multū vt aunt quidā curādū esset. Et aug̅. dicit in libro de cura ꝓ mortuis agenda. corpi humano quod post mortem impeditur. non est salutis presidium sed humanitatis officiū. Veruntamen cum maria magdalena vnxerit dñm ante passionem. math. xxvj. c. fecit enim moriturō q̄d non posset facere mortuo. marci. xiiij. c. Preuenit iquit vngere corpus meum in sepulturā. ex hoc ꝓbari potest corpa defunctoꝝ lauanda esse. Nam sicut hieronimus ait in origmali sup illud math. vj. c. Vnge caput tuū in illis ptibus vngentis ꝓ balneis vtebant̄. Canon tholetan̄. concilij statuit q̄ qui diuina vocacione ab hac vita recedunt cum psalmis tantūmodo et psallenciū vocibus ad sepulchrum deferant̄. Debet autē defunctus portari a consimilibus sue ꝓfessionis. vt si fuerit diaconus a diacombus. si sacerdos a sacerdotibus si sint ibi aliter. nō est vis. quia necessitas legi nō subiacet. clericus a cleris. catholicus a catholicis Si vero fuerit de aliqua fraternitate deportet̄ ab illis qui sunt eiusdez fraternitatis. Mulieribz vero non licet corpa ferre. nec cogant̄ corpora sua lasciuiā incitancia denudare. q̄d facile contingere posset. Dum autē de domo ad ecclesiā seu sepulturā portatur sēdm quorundā locoꝝ morem ter in via pausat̄. Primo ad significandum. q̄ ipse in hac vita existēs. vt posset digne domino ꝓsentari. et cum alijs sanctis ꝓpetua quiete perfrui in tribus specialiter seipsū excitauit vicz in dilectiōe dei. in caritate ꝓximi. et in custodia sui siue q̄ in fide sancte trinitatis vixit atq̄ vitā finiuit. Secundo ad representandū q̄ dominus in triduo in ventre ere pausauit. Tercio tres pause fiūt in via. vt per tres dietas psalmodie que tunc dicitur. trina fiet ei absolucio a delictis. tribus modis. scz cogitacione. verbo. et ope cōmissis. exodo tercio. Viam trium diez ibimus in solitudine. deinde ponit̄ in spelunca. in qua in quibusdam locis ponitur aqua benedicta. et prune cum thure. Aqua benedicta. ne demones qui multum eam timēt ad corpus accedāt Solent nanq̄z deseuire in corpora mortuoꝝ vt quod nequiuerunt in vita saltem post mortem agant. Thus vero ibi ponitur. ꝓter fetorem corporis remouendū. seu vt defūctus creatori suo acceptabilē

bonorum operum odorem intelligatur obtulisse.
Seu ad ostendendum. q defunctis ꝓsit auxilium
orationis. Carbones in testimonium q terra illa
ad communes vsus amplius redigi non potest.
Plus enim durat carbo sub terra quã aliud. Hede
ra quoq; vel laurus et huiusmodi que semper
seruãt virorem in sarcophago corpori subster
nuntur. ad significandum. q qui moriunt̃ in xpo
viuere non desinent. nam licet mundo moriantur
secundũ corpus. tamen secũdum animam viuunt
et reuuiscunt deo. Alia tamen consideraciõe ha
bebant in funeribus antiqui cipressos. quia vicz
sicut cipressus cesa non iterum surculescit. sed to
ta moritur. ita homo mortuus non reuuiscit. Fiũt
etiam hec non quia cadaueribus insit sẽsus. sed in
figuram videlicez vel ad resurrectionem speran
dam. vel ad dei misericordiam seu beniuolenciam
prouocandam cui talia pietatis officia placent.
Debet autẽ quis sic sepeliri. vt caput ad occiden
tem posito. pedes dirigat ad orientẽ. in quo qua
si ipsa posicione orat. et inuit. q ꝓmptus est vt
de occasu festinet ad ortum de mundo ad seculũ.
Et in quocunq; loco extra cimiterium cristianus
sepeliatur. semp crux capiti illius apponi debet.
ad notandũ illum xpianum fuisse quia hoc signũ
diabolus valde vereẽ et timet accedere ad locum
crucis. signaculo insignitũ. Debent quoq; fide
les xpiani sepeliri induti sudarijs. put prouin
ciales obseruant qd sumunt ex euangelio. in quo
legiẽ de sudario et sindone xpi. Quidam vero cili
cio insuunt̃. vt hac veste insignia penitencie re
presentent. Nam cinis et cilicium arma sunt peni
tencium. Nec debẽt indui vestibus communibus
put in yta lia fit. et vt quidam dicũt debent ha
bere caligas circa tibias. et subtalares in pedibz
vt per hoc ipos esse paratos ad iudicium repre
sentetur. Clerici vero si sunt ordinati illis indu
mentis induti sint que requirunt ordines quos
habet. Si vero nõ habent ordines sacros more
laicorum sepelianẽ. Veruntamen licet in alijs or
dinibz ꝓpter paupertatẽ hoc sepius omittatur
In sacerdote tamẽ et episcopo nullomodo ꝑter
mittẽdum est. Vestes eñ sacerdotales virtutes
significant. cum quibus pre ceteris sunt domino
ꝑsentandi. Eutician9 papa statuit. vt nulli9 mar
tires sepeliat sine dalmatica aut collobio purpu
rato. ¶ Circa hoc autẽ considerãdum est vtrum
xpc vestit9 fuerit post resurrectionẽ. et vtrum
celum vestit9 ascenderit. et vtꝝ duobus discipu
lis eũtibus in emaus. et ceteris discipulis et mu
lieribus vestitus apparuit. Siquidẽ angeli legũ
tur vestiti apparuisse. iuxta illud iohis. Vidit an
gelos sedẽtes in albis. et alibi. Ecce duo viri asti
terunt iuxta illũ in vestibus. qui et dixerũt. Hic
ihesus qui assumptus est a vobis in celũ. sic veni
et quoniam vidistis eum euntẽ in celum. Semp e
xpc vestitus ascendit in celũ iuxta illud. Quis est
iste qui venit de edom tinctis vestibus de bosra.
Item angeli dixerunt. quare rubrũ est indumẽ
tum tuum ¶ Queritur etiã vtrum homines erũt
nudi post diem iudicij. an vestiti. Et videẽ q ve
stiti. Nam semp angeli apparere solẽt vestiti. et
xpc etiã post resurrectionem cum veste apparuit
et in transfiguracione vestitus fuit. ¶ Vnde et
apparebant vestimenta eius alba sicut niv. Econ
tra videtur q nudi erunt. quia habet autoritas
q in eadem forma erimus in qua fuit adam. pri
usquã peccaret et etiam in meliori sed tunc fuit
nudus. ergo nudi similiẽ erimus. Soluco nil diffe
rimus de veste. sed hoc solum dicimus. q ibi non
erit deformitas. nec vlla aduersitas vel infirmi
tas et erimus vestiti et ornati vestimẽtis virtu
tum. Cuis autem et in quo loco sepeliri debet et
vtrum locus sepulture aliquid conferat. dictũ
est in prima ꝑte vbi de cimiterio agitur. ¶ Illud
aũt nota. quod qz scriptũ est leuitici. xxj. c. Pon
tifex ad omnẽ mortuũ. etiam patrem vel matrez
non ingredietur. neqz egredieẽ de sanctis. Hinc
est q romanus pontifex ad nullius defuncti do
mum accedit. Item quia ibidem dicit̃. Sacerdo
tes nõ radent caput. non barbam. nec in crimib
suis faciẽt inscissuram ideo qz de carorum morte
tristant̃. Barbam nutriunt nec crines ꝑcindunt
et etiam nigris vestibus ornant̃. vt per nigredi
nem et dolorem cõsepulti mortuo videant̃. Hic
etiam queri potest vtrũ voces mortuorꝝ loquã
tur. Et videtur q sic. iuxta illud ꝓlxte. Exulta
ciões dei in gutture eorꝝ. Dormisda papa dicit
q Illi quibz cum falsa misericordia indulserim9
ante tribunal xpi contra nos faciẽt questionem
Et augustinus dicit. q defuncti qui nesciunt que
hic fiunt. dum hic agunt̃ postea audiunt ab his
qui moriendo hinc recedunt. Sed aliis contra
dicere videtur dicens. q tunc lingue cessabunt.
et psalmista. Non mortui laudabunt te. Et nota
secundũ augustinũ. q tempus quod inter homi
nis mortem. et vltimam resurrectionẽ interposi
tum est aĩmas abditis idest nobis occultis recep
taculis continet. Postremo nota secundũ magi
strum iohem de beleth. q antiqui solebãt dicere
q quãdo in humanis sunt corporibus vocantur
anime. in inferis manes. quando vero celos ascen
debant spiritus. Quando autẽ recens erat sepul
tura. siue quando spũs circa sepulturas errabat
vmbrã vocabant. Vnde ꝑ psalmista. Nam et si am
lauero in medio vmbre mortis cõ. Et ideo tunc
panem et vinum ponebãt super sepulchra mor
tuorum vt dictum est sub festo cathedra petri.
In missa pro mortuis dicitur quãdoq; epistola.
Vir fortissim9 iudas. math. xij. capto. quandoq;
Nolumus vos ignorare de dormientibus. tessalo
icens. iiij. capto. quandoq;. Audiui voce de tro
no dicentẽ. apoc. xiij. capto. quandoq;. Ecce mi
sterium vobis dico. prima corim th. xv. Dicitur
etiam quandoq; euangeliũ. Amen amen dico vo
bis quia venit. iob. v. c. quãdoq;. Dixit martha
iob. xj. quandoq;. Sicut eñ pater suscitat io. v
capto quandoq;. Omne qd dat michi pater iob.
vj. c. quandoq;. Ego sum panis. qd est ibidem.

De quatuor coronatis.

De quatuor coronatis hic notabiliter reperitur·q̃ quandoq̃ fuerunt qui venerant ad construendum templuz dyocleciani·cognito q̃ essent cristiani martirio sunt coronati·quorum nomina·qz nõ fuerunt idcirco in collecta ponunt̃ ¶ Post duos veros annos alij quatuor martirium susceperunt quorum corpora sepulta sunt iuxta corpora predictorum quinq̃ quorum nomina fuerunt ignota ideo statuit melchiades papa vt dies eorum sub nominibus predictorum qn̄q̃ celebris haberetur·et sic vocatum est festuz quatuor coronatorum· Postea vero fuerũt cuidam religioso eorum nomina reuelata scz·Seueri Seuerini carpophori·et victorini nomen tamen festi ꝓpterea mutatum non est nec eciã dies in calendario·

De beato martino·

De beato martino sciendum est q̃ dicit̃ par apostolis non propter suscitacionem mortuorum·quorum vt quidam putant cum idem multi alij fecerunt martires et confessores·vel propter multitudinem miraculoꝝ·sed specialiter propter vnũ miraculũ· Cuz enim esset turonũ archiep̃s·venit ad eum quidam pauper et inops tunicã ab eo petens et ipse concessit·iussit ergo procuratori suo vt emeret· Ille vero iuit ad forum· et tardius redit tunicam vilem portans· que fere penula quasi pene nulla poterat dici vir sanctꝰ sibi monstrari fecit· Erat autem breuis forte vsq̃ ad genua· manice vsq̃ ad cubitum· extrahens ergo suam pauperi dedit· et ipse pauperis tunicam induit· Nec multo post preparat se ad celebrandum missam·et stans ante altare sicut mos est in prefacione leuauit manus ad dominum manicis laxis retro labentibus licet nec grossa eius brachia·nec multum carnosa essent et cum prefata penula non nisi vsq̃ ad cubituz protenderetur remanserunt eadem brachia nuda tunc venerunt miraculose aurei torques ipsaq̃ decenter operuerunt· et globus igneus apparuit super capud eius per quod demõstratum est spiritum sanctum super eum descendisse ad robur· sicut super apostolos in penthe· ¶ Vnde propter hoc non immerito dictꝰ ẽ par apostolis est eciam par eis in officio· ¶ Considerandum autem est q̃ ipse solus inter confessores institucionis habet octauas·sicut beatus laurencius inter martires· Ille enim dixit· Igne me examinasti·et non est inuenta in me iniquitas·et martinꝰ in agone mortis·dixit demonstantibus· Nil inuenies in me cruenta bestia· ecce quomodo concordant ille prepollens martir quare pre omnibus alijs octauas et vigiliam habet iste confessor excellens· quare pre omnibus alijs octauam habet· ¶ Cappam eius reges francorum consueuerunt portare in preliis vt dictum est in secunda parte vbi agitur de sacerdote·fortunatus poeta·vir vita egregius· et ingenio preclarus de ytalia turonõ· veniens gesta beati martini conscripsit tempore iohannis·pape·iij·

De sancto andrea apostolo·

Beatus andreas nigri fuit colore barba plixa stature mediocris·hoc ideo dicimus·vt sciatur·qualis in ecclesia debet depingi· quod de vnoquoq̃ apostolorum·q̃ aliorum multorum sanctorum sciendum esset· predicauit autem in achia·et at̃henis·et circa partes illas· ¶ Excellentis fuit valde meriti·nec sine causa beatus gregorius adeo fuit sibi deuotus·quod sibi fecit proprium officium·et monasterium condidit·et ibidem monachus extitit·vigiliam ex institucione non habet quia est in tempore ieuniorum·quare non fuit necesse institui ei vigiliam et idem est de beato thoma apostolo· ¶ Sane ossa eius ac beate lucis euangeliste tempore constantini·ij· imperatoris translata sunt apud constantinopolim·Hac die dicitur epistola· Corde creditur ad iusticiam·roma·x·capitulo et euangelium· Ambulans ihesus iuxta mare· mathei quarto capitulo· ¶ Postcommunio· Venite ad me· que est ibidem· In vigilia vero est introitus· Dominus secus mare·mathei quarto· et euãgelium· Stabat iohannes et ex discipulis·iohãnis primo capitulo· Postcommunio· Dixit andreas iohannis·i·capitulo·

De sancto nicolao episcopo·

Legitur q̃ cum in quadaz ecclesia que dicitur crux subiecta monasterio sancte marie de caritate·nõdũ hystoria beati nicolai cantaretur·fratres eiꝰdem loci priorem suum·vt eam sibi cantare liceret instanter rogauerunt· Ille vero hoc precise negauit dicens incongruum fore pristinuz morem nouitatibus immutare· Illis vero instantibus indignatꝰ respondit·Recedite a me quia noua cantica ymo ioculatoria· quedam in mea ecclesia non cantabuntur· Aduemente autem eiusdem sancti festiuitate fratres cum quadam animi tristicia matutinarum vigilias peregerunt· Cumq̃ omnes in lectis se recepissent· ecce beatus nicolaus priori visibiliter terribilis apparuit quem a lecto extrahens per capillos dormitorij pauimento allisit et incipiens· O pastor eterne· per singulas vocum differencias·virgis quas in manu tenebat·grauissimos ictus super dorsum illius ingeminans per ordinem morose cantando antiphonam ipsam ad finem perduxit·Omnibus ergo illius clamoribꝰ excitatis semiuiuus ad lectum deportatur·quitandem ad se rediens dixit· Ite et hystoriam nouam sancti nicolai decantate·Tempore henrici quarti imperatoris ossa sancti nicolai apud vrbem bareñ·translata sunt·

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

De venerabili beda presbitero.

Beda venerabilis pater et monach9 egregi9 expositor claruit in anglia circa annum domini dc. lxxxvij. qui licet in sanctorum cathologo computatur. non tamen ab ecclesia sanctus sed venerabilis appellatur duplici racione. ¶ Primo q̃ cum pre nimia senectute eius oculi caligarent faciebat se duci per villas et castra vbiq̃ verbum domini predicando. cumq̃ quadam vice per quandam vallem magnis lapidibus plenam transiret. quidam ex ductoribus deriso die dixit ei q̃ ibi erat magnus populus congregatus expectans eius predicacionem auide et silenter. et tunc ille incepit predicare feruenter et cum in fine conclusisset. per omnia secula seculorum. mox omnes lapides alta voce clamasse dicuntur. amen venerabilis pater. et ideo venerabilis pater appellatur. Alij. vero asserunt q̃ angeli responderunt. bene dixisti venerabilis pater. Secunda causa est. quia post eius mortem clericus sibi quidam deuotus quendam versum edere cupiebat. quam in illius tumulo sculpi facere intendebat incipiens sic. Hac sunt in fossa. bede venerabilis ossa. Cum autem corpus apud ianuam deuocione congrua dicitur coli.

De sancto thoma apostolo.

Historia seu legenda de sancto thoma apostolo. et si quid ex ea in responsorijs vel antiphonis sumptum reperitur inter apocrifa deputatur. In ipso autem festo legitur ad missam euangelium. Thomas vnus ex. xij. iohannis. xx. ca.

De sanctis infra natiuitatis domini.

Post domini natiuitatem. sequẽti die fit festum de obitu beati stephani p̃ thomartiris et tamen ipse fuit passus in augusto. quare hoc festum fiat sub festo inuencionis eius dictum est. ¶ Queritur quare hec tria festa videlicet sanctorum. stephani iohannis. et innocentium. immediate post festum natiuitatis domini ordinantur. ¶ Respondeo primo. vt cristo capiti et sponso. omnes sui comites adiungantur. natus enim cristus sponsus ecclesie in hunc mundum tres sibi comites adiunxit de quibus dicitur. in canticis. Dilectus meus candidus et rubicundus. electus ex milibus. Candidus quantum ad iohannem euangelistam. preciosum virginem et confessorem. Rubicundus quantum ad stephanum protomartirem. Electus ex milibus quantum ad magnam turbam innocentũ. Secundo vt sic ecclesia omnium martirum genera quorum quidem martirij cristi natiuitas causa fuit insimil adunaret. Triplex est enim martirium. primum voluntate et opere. tale fuit martirium beati stephani. et hoc est dignissimum in genere. Si autem dicimus. quia aliqua circumstancia facere posset. q̃ aliquis confessor aliquo martire dignior esset. et ideo festum eius precedit alia et continuatur festo dominice natiuitatis. Vnde in ipso festo legitur. mortem quam saluator dignatus est pro omnibus pati. hanc ille primus pro omnibus reddidit saluatori. et iterum cristus heri natus est in terris. vt hodie stephanus nasceretur in celis. ¶ In festo beati stephani introitus est. Etenim sederunt principes. et aduersum me loquebantur. in quo ostendunt insidie principum iudeorum beato stephano insidiancium. Epistola est actuum. vj. capitulo. Stephanus plenus gracia et fortitudine. que sicut dicit augustinus in sermone huius diei. cum plurimum habeat ammiracionis in ipsa specie non minus continet in misterio dignitatis. in qua narratur tam passio ipsius. quam passionis causa. et meritum seu remuneracio et hec eciam insinuãtur et representantur in responsorio quod est. Sederunt principes. et in alleluia quod est. video celos apertos actuũ octauo capitulo. et in offertorio et in poste communione. Video celos actuum. vij. Et in nocturnali eciam officio idem repetitur. vt ostendatur. q̃ sepe et sepius consiliati sunt principes sacerdotum in mortem eius. ¶ Euangelium est Ecce ego mitto ad vos mathei. x. capitulo. et sequitur. Hierusalem hierusalem que occidis p̃phetas et lapidas eos et cetera. Stephanus enim fuit lapidatus. Dicitur eciam ibi a sanguine abel iusti. Sicut enim ille fuit protomartir in veteri testamento sic ille in nouo. ¶ Historiam sancti stephani composuit alcuinus karoli magister et capellanus nocturnales antiphonas. de psalmis. quibus articulantur accepit. cetera de actibus apostolorum. Antiphonis eciam laudum quidam versus premittuntur. p̃ ut dictum est in sexta parte sub dominica de trinitate. ¶ Frequentatur autem in versiculis alleluia. vel propter solemnitatem dominice natiuitatis. vel propter gaudium de consorcio stephani angelice conciõis. Dicitur eciam illud capitulum. Stephanus plenus gracia. et illud Surrexerunt quidam que sunt actuum. vj. capitulo. et illud. Cum esset stephanus actuum. vij. capitulo. Secundum martirium est voluntate et non opere quale fuit martirium beati iohannis euangeliste. qui martir fuit sicut patet in illa antiphona. In feruentis olei dolium missus iohannes apostolus diuina se protegente

gracia illesus exuit · vt sicut nō senserat carnis
estum quia virgo fuit mente ⁊ corpore · sic nec
estum ferventis olei sensit · In natali autem eiꝰ
canitur in quibusdam locis vna missa in exor=
dio lucis · ad notandum q̄ ipse accepto lumine
huius mundi · sacrificium virginitatis semper
obtulit deo · quia enim non poterat habere vi=
giliam propter festum beati stephani · statu=
tum fuit · vt duas missas haberet ¶ In missa de
beato iohanne epistola · Qui timet deum eccle
siasticī · xv · capitulo · ¶ Euangelium est · Dixit
ihesus petro · iohannis vltimo capitulo · ⁊ can
tatur alleluia · Valde et cetera · ⁊ quod ibi dici
tur · Qui supra pectus domini et cetera · sumi=
tur iohannis vltimo capitulo ¶ Introitus est ·
In medio ecclesie · ecclesiasticī · xv · capitulo ¶
Et responsorium · Erit sermo et cetera iohan=
nis · vltimo capitulo · Item alleluia · Hic est di=
scipulus · iohannis vltimo capitulo · ¶ Com=
munio · Erit sermo · que est ibidem · Dicitur eci
am ad horas capitulum · Cibauit · ecclesiasticī ·
xv · capitulo et illud · Benedictus deꝰ et pater
ephese · i · capitulo et illud · Qui timet dominū
ecclesiasticī · xv · capitulo · ¶ Et nota q̄ beatus
iohannes euangelista · in festo beati iohannis
baptiste obijt · Sed quia non poterat tunc eiꝰ
festum fieri · translatum est ad tercium diē nata
lis domini · et omnes comites suos haberet spō
sus · vt premissum est · et festum beati iohannis
baptiste in suo die remansit · nec mirum quia di
es illa ab angelo gaudio natiuitatis precurso
ris autenticata fuit · ¶ Nec est dogmatizan=
dum · quod euangelista baptiste tamquam ma=
iori cesserit pro eo quod legitur · Inter natos
mulierum non surrexit maior iohanne baptiste
Nam non debet esse de ipsorum maioritate di=
sputandum · diuinitus est ostensum · Cum enim
duo magistri quorum vnus baptistam alter p=
ferebat euangelistaz solemnē ad hoc indixissent
disputacionem · et quilibet valde sollicite inue=
stigasset auctoritates et raciones efficaces · q̄
bus suum iohannem preferre posset · tandez die
disputacionis aduenente quilibet sanctorum
emulatori suo apparuit dicens · Bene cōcordes
sumus in celis de nobis non disputetis in terris
Tunc illi sibi adinuicem et omni populo visio=
nem publicauerunt · et dominum benedixerunt ·
Vel ideo fuit ad tercium diem post domini na
tiuitatem translatum quia forte illa die dedica
ta · est ei basilica · vel quia forte ea die redijt de
pathmos in sula vel insulatus est · fuit enim pa
triarcha ephesinus · Aiunt quidam · quod beatꝰ
iohannes cum post celebratam missam descen/
disset in tumulum euanuit ab oculis circumstan
cium · ⁊ cum terra ibi statuerat de profundo ad
dunt eum viuere · et terram eius anhelitu scatu
rire · Alij in celum translatum · ¶ Igitur par=
tim ex euangelio · partim ex eius tribulacione
ho dierna copulat̄ historia in cuiꝰ vltio respō
sorio scz ¶ In medio ecclesie quod sumt̄ ⁊ libro

sapiencie · in quo agitur de spiritu intellectus
neuma iubilatur · quia per spiritum intellectus
fuit de ineffabili verbo scilicet de deo vero lo=
cutus · Tercium martirium est opere et non vo
luntate · quale fuit martiriū innocentum quod
sicut tercium locum optinet in dignitate · ita ⁊
inter festa martirum · ¶ Sed quare festum in
nocentum celebratur ante festum stelle id est
epphie · cum mortui fuerunt pꝰ apparicionē stel
le · quando scilicet herodes vidit q̄ illusus esset
a magis · Respondetur quo herodes auditis ru
moribus de cristo nato · turbatus est valde · ti=
mens omittere regnum vnde cogitauit facere
interfici omnes pueros · et sic cristus non euade
ret · sed fuit impeditus tunc · quoniam augustꝰ
cesar mandauit ei · quod ad eum veniret · aristo
bolo et allexandro filijs ipsius herodis respon
furus coram eo · Et quia non fuit ausus non ire
iuit · postmodum vero reuersus anno reuoluto
quarto die post natale domini fecit omnes pu
eros interfici · a bimato id est biennio et infra ·
Bimatus enim grece dicitur latine biennium ·
¶ Queritur quare in festiuitate innocentum in
missa · Gloria in excelsis deo et alleluia et alia
cantica leticie non cantantur · Dicunt magistri
ideo quia mortui sunt ante domini passionem ⁊
sic ad inferos descenderunt · Sed pari racione
et in festo beati iohannis baptiste subticeri de
berent · dicendum est · q̄ hoc ideo contingit qz
auctor officij noluit nos coniungi in hac festi=
uitate animas deuotarum mulierum de morte
innocentum plangencium et dolencium · vnde
causa tristicie earum illa dimittimus · et ideo le
gitur prophecia · hiere · xxxi · capitulo de inno
centibus · Vox in rama audita est · que ad literā
de beniamitis exponitur · qui interfecti sunt p
pter vxorem leui · quam oppresserant · et rahel
fuit mater beniamin · vel per rachel que inter
pretatur ouis · vel videns intelligitur ecclesia
que plorat filios suos scilicet triplices · Primi
sunt martires considerans eos esse sibi subtrac
tos et non vult consolari in presenti · sed om=
nē consolacionem transfert in futurum · quia
non sunt scilicet presentes · ¶ Secundos filios
luget ecclesia · quia fere ad partum veniunt in
quibus patitur abortum · Tercij vero sunt · qui
iam renati in baptismo erant · sed per peccata
retrocedunt · hos et illos luget eciam quia non
sunt · id est quia damnati sunt · ⁊ ideo quia luqz
ecclesia cantica leticie subticentur · ¶ Potest
esse et alia racio · nā cantica leticie proprie pꝰ
victoriam cantari debent · Vnde ezechie dictuz
est · Disponе domui tue · et cetera · quia post vic
toriam habitam · non cecinit cantica leticie · sed
innocentes non habuerunt victoriam · non enim
victoria vbi pugna non est · Media racio est ·
quidam tamen pro alleluia cantant in missa ·
Laus tibi alij · Cantemus eya · ¶ Et dicitur epi
stola · Vidi supra montem · apocalipsi · decimo
quarto · ¶ Et euangelium · Angelus domini

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

apparuit mathei·xij·c ¶ Si autem festum illud in dominica contingat·nullum canticum leticie subticetur·propter gaudium resurrectionis· In octauis quoqz eorum cantica leticie cantantur·pro significacione gaudij·quod accepturi sunt in octaua id est in resurrectione·quia licet ad inferos descenderunt resurgent tamē nobiscum in gloria·Octaue enim festuitatum celebrantur in memoriam generalis resurrectionis quam significant ¶ Rursus quia hac die tristiciam mulierum representamus in multis ecclesijs dyaconi non vtuntur dalmaticis·nec subdyaconi subtilibus id est tunicellis·ad notādum·q̄ innocentes statim in morte primaz stolam non receperunt·sed ad infernum descenderunt·De hoc in tercia parte dictum est sub ti·de coloribus· ¶ In hoc festo dicitur capitulum illud·vidi supra montē apocalipsi·decimo quarto capitulo·Et illud·Hij sunt qui cum mulieribus·et illud·Hij empti sunt·que sunt ibidem· ¶ Et aduerte·q̄ antiphone nocturnales de psalmis sumūtur·cetera de epistola vel euāgelio· ¶ Quod autem dicuntur·centumquadragintaquatuormilia finitum ponitur pro infinito·quod etiam dicitur·Vidi super altare dei animas interfectorum·sic est accipiendum·qd̄ iohannes vidit animas interfectorum sub altare id est humiliatos capiti suo·vel in absconso·quia nemo percipit hic quomodo ibi sint· ¶ Sed quare solemnisat ecclesia de morte innocentum·qui non habuerunt voluntatē paciēdi Videtur q̄ eadem racione·si aliquis tirannus interficeret tot pueros deberet ecclesia similiter·solemnizare pro illis·quod verum non est Responderi potest q̄ hoc festum propter tria celebrandum est·licet voluntatem non habuerunt paciendi ¶ Primo quia cristus in eis querebatur et occidebatur· Secundo quia cristus in eis celabatur dyabolo et herodi·Tercio qz nomen domini non loquendo sed moriendo confessi sunt·quia pro cristo et vice cristi occisi sūt Erant autem innocentes·quia circumcisi nam circumcisio erat tunc remedium contra originale peccatum·licet ita non sufficiēs sicut nūc baptismus est ¶ Illud autem sciēdū ē est q̄ in quibusdam ecclesijs in die natalis domini·Dyaconi vesperis finitis in honorem beati stephani·qui eximius dyaconus fuit in tripudio conuenientes cantant antiphonam·de sancto stephano·et sacerdos dicit collectam·Nocturnos autem et officium crastinum celebrant etiam benedictiones super lectiones dant·quod tamen facere non deberent·Et eodem modo faciunt sacerdotes in festo beati stephani in vesperis in honorem sancti iohannis·quia ipse sacerdos fuit·Et pueri in festo sancti iohannis in honorem innocentum ¶ Subdyaconi vero faciunt festum in quibusdam ecclesijs in festo circumcisionis·vt ibi dictū ē· In alijs in epiphania·eciā in alijs·in octauis epiphanie·quod vocant festum stultorum·quia enim ordō ille antiquitus incertus erat·Naz in canonibus antiquis quā doqz vocatur sacer·et quandoqz non ideo subdyaconi certam ad festandum non habent diez et eorum festum officio celebratur confuso·

De apostolis·Rubrica·

Apostolus grece interpretatur missus latine·inde apostoli dicti sunt quia a cristo missi fuerunt euangelizare per vniuersum orbem ¶ Sane ecclesia in communi de apostolis solemnizat et canit in matutinis·Ecce ego mitto vos et cetera·quia omnes electi sunt simul a domino post sermonem ad eos factum in monte·sicut habetur in matheo·et in marco·q̄ videlicet electi sunt duodecim ¶ De quibusdam tamen facit ecclesia officium proprium·sicut de beato petro·propter priuilegium dignitatis·de beato paulo·quamuis non sit de duodecim·propter priuilegium predicacionis·De beato iohāne propter priuilegium amoris siue virginitatis·et de beato andrea·propter priuilegium crucis quam ita ardenter predicauit·concupiuit·et habuit Per horas capitulum illud·Iā non estis epheseis·capitulo·et illud·Non vos me elegistis·qd̄ est ibidem et illud Beatus vir qui suffer·ia·i·capitulo·et illud·Magnificauit eum in timore inimicorum ecclesiastici·xlv·capitulo et illud·Statuit illi dominus testamentum sempiternum ibidem et illud·In fide et lenitate ipsius sanctum fecit illum·ibidem·et illud·Ibant apostoli gaudentes actuum·v·et illud·Nam quos presciuit et predestinauit conformes·ro·octauo capitulo·a illud·Corpora sanctorum in pace·ecclesiastici·xliiij·capitulo·et illud·Non esurient neqz sicient amplius·apocalipsi·vij·capitulo et illud·Nos insensati vitam illorum·sapiencie·v·et illud·Ipso summo angulari lapide cristo ihesu epheseis·ij·capitulo ¶ Habent autez vigilias et octauas·quia si compatimur et conregnabimus·De hoc dictum est in quarta parte sub quarta feria tercie ferie aduentus·Instācia tamen est de beato iohanne euangelista quo ad ieiunium quod contingit Tuz quia vt dicūt quidam non fuit martir nisi animo·Tum propter festum beati stephani quod est in vigilia festi eius·In vigiliis apostolorum dicitur epistola·Benedictio domini super caput·prouerbiorum·xv·et ecclesiastici·xlv·capitulo Item illa Per manus autem·actuum·v·capitulo et euāgelium·Ego sum vitis·iohannis·quindecimo In festis vero apostolorum dicitur epistola Iam non estis hospites et adue·epheseis·v·capitulo·Item illa·Hij sunt viri ecclesiastici·xliiij·capitulo·Item illa·Scimus quoniam diligentibz deum·ro·octauo capitulo·Item illa·Benedictus deus·et pater domini nostri epheseis·primo·Itē illa·Spectaculum facti sumus ad corinthios·iiij·

capitulo·Item illa· Vnicuiq; vestrum ad epl̃e
se· quarto· Item alleluia· Ego vos elegi iohā
nis·xv· Item illud· Venite ad me omnes· qui
laboratis·mathei·xi·capitulo· Euangelium ve
ro dicitur·Hoc est preceptum· iohannis ·xv·
capitulo· Illud·Hoc mādo vobis· quod est ibi
dem· Item illud·Ecce ego mitto vos·mathei
decimo·c·Itē illud Facta est contencio·luce·xx=
ij·ca· illud· Designauit dominus·luce·xv·capi
tulo·et illud·Ego sum vitis vera·iohānis·xv·
capitulo· Item illud· Dixit symon petrus·ma=
thei·xix·capitulo · Postcommunio est · Amen
dico vobis·q; vos qui re· mathei·xix· capitulo
Item illa· Vos qui secu· que est ibidem· Et
nota q; tres apostoli leguntur tantum viui fu
isse rome scilicet petrus paulus et iohannes ⁊
tres euangeliste·scilicet iohannes marcus ⁊ lu
cas· Notandum est eciam apostolos siue cri
sti discipulos· non ideo tantum fuisse passos ·
q uia predicabant de cristo·sed quia ipsum dei
ficatum aiebant sine romanorum auctoritate ·
quod ipsi prohibuerant· Ecclesia olim statuit
fieri communiter festum de omnibus apostolis
incalend· maij·vt dictum est· in ·vj· parte sub
festo apostolorum philipi et iacobi·

De euangelistarum·Rubrica·

Post apostolos ecclesia venerat̃ eciaz
euangelistas qui non tantum predi
cauerunt·sed eciam euangelia scrip=
serunt·Legitur enim gen̄·tercio ca=
pitulo q; fluuius egrediebatur de loco voluptatis · ad irrigandum paradisum · qui diui=
ditur in quatuor capita·scilicet physon· geon
tigrim·et eufraten· Sane allegorice · fluuius
ille euangelica predicacio est que a cristo pro
cedit·a quo generaliter omnis voluptas ema=
nat·Venite inquit ad me omnes qui laboratis
et onerati estis·et ego reficiam vos·et inuenie
tis requiem animabus vestris iugum enim me
um suaue est et onus meum leue·gustate et vi=
dete · quoniam suauis est dominus beatus vir
qui sperat in eo · Recte autem hec predicacio
fluuio comparatur Tum quia reficit abluit
et fecundat·Tum quia fluui9 dicitur aqua flu
ens·et vt salomon ait·Aqua profunda verba
ex ore viri et torrens mundans est fons sapien
cie·qui tam longe lateq; diffluxit· vt mundum
repleuerit vniuersum· Iuxta illud Euntes in
vniuersum mundum et ceter · Qua propter in
omnem terram exiuit sonus eorum et in fi· or ·
te·verba eorum· Hoc irrigat paradisum id est
fecundat ecclesiam iuxta quod dicit apostolus·
Ego plantaui apollo rigauit de9 autem incre
mentum dedit·Hic est enim fons ortorum pu=
teus aquarum viuencium·que fluunt impetu de
libano· Fluuius autem iste in quatuor capita
diuiditur·quia predicacio ihesu cristi· in qua=
tuor euangelia deriuatur· Nam licet scripserit
multi euangelia·quia luca testante multi cona=
ti sunt ordinare narracionem rerum·que in no=
bis completa sūt·tamē non nisi quatuor recep
te sunt ab ecclesia videlicet·Mathei·marci·lu=
ce·et iohannis·quod vtiq; factum est quadru=
plici racione· Primo ad ostendendum duorum
testorum concordiam·Sicut enim in veteri te
stamento vn9 fuit legislator·scilicet moyses ⁊
quatuor maiores prophete scilicet ysaias hie=
remias·ezechias·et daniel·⁊ duodecim mino=
res prophete·⁊ multi sapientes·vt iob· dauid
salomon·⁊ ihesus syrach Ita et in nouo test ·
vnus fuit legislator·scilicet cristus ⁊ quatuor
euangeliste ⁊ duodecim apostoli et alij multi
doctores vt hiero·aug9·ambrosius· et grego
rius·vt per hoc ostendatur q; rota continetur
in medio rote · et duo cherubin sese respiciunt
versis vultibus in propiciatorium· Secūdo p
ministerio quadrige aminadab·de qua sponsa
dicit in canticis·Anima mea turbata est prop
ter q̄drigas aminadab·Aminadab enim inter=
pretatur spontaneus domini· Hic est cristus ·
qui factus homo oblat9 est·quia ipse voluit·
Huius quadriga est euangelica doctrina per
quam eius fama per mundum vehitur vniuer=
sum·cui9 quatuor rote sunt dicti quatuor euan
geliste·propter hanc quadrigam· sponsa id ē
ecclesia·salubri dolore turbatur ad penitenciā
Tercio ad designandum liberacionem generis
humani·a morte quadrifica id est a transgressi
one quadruplici· Prima transgressio fuit man=
dati in paradiso · Secunda legis naturalis·
Tercia legis scripte· Quarta euangelij · Vel
poci9 peccatum fragilitatis per impotenciam
simplicitatis per ignorancam·securitatis per
negligenciam·⁊ malignitatis per inuidiam·Dis
enim quatuor modis peccandi anima moritur ⁊
seperatur a deo·Quarto pro ministerio forme
q̄drige· Sicut enim inter ceteras formas q̄dra
tum·sic inter ceteras doctrinas euangelium so
lidi9 ⁊ stabili9 perseuerat· Nam illud vndiq;
stat·⁊ ideo legitur apoca·xxi·capitulo q; ciui=
tas in quadro posita est·⁊ illud propter sta bi
litatem appellatur eternum·per cuius graciaz
homo quadratur in moribus · et in virtutibus
solidatur Ceterum istorum pocius quam
aliorum euangelia recepta sunt·Tum quia ip
si diligencius et aperci9 historiam euangeli=
cam descripserunt Tum quia licet aliquan=
do varia seu diuersa·nunquam tamen contra=
ria seu aduersa scripserunt·Tum quia isti qua/
tuor animalium figuras in visione iohannis et
ezechielis prefigurati fuerunt· ezechielis ·i·
capitulo·Mathe9 per hominem·eo q; eius intē
cio precipue circa scribendam cristi humanita=
tem versatur·Vnde eius liber ab humana cristi
natuitate sumit exordiū· Liber inquit genera
cionis ihesu cristi et cetera·Marcus per leonē
in deserto rugientem·eo q; eius intencio preci
pue circa describendā eius resurrectionē ostitit

Vnde eius euangelium antonomastice in die re=
surrectionis legitur. Dicitur enim q leo rugi=
tu maximo tercio die suos excitat catulos. ita
deus pater. immensa potencia sua filium suum
tercia die suscitauit. Vnde et marcus ab exclama
cione incipit scilicet a predicacione iohannis
in deserto clamantis et dicentis. Vox claman=
tis in deserto. Et scias. q marcus fuit longo na
so subducto supercilio. pulcer oculis. calvus bar
ba prolixa habitudinis optime. etatis medie.
canos aspersus. Lucas per vitulum eo q preci
pue circa describendam cristi passionem eius in
tencio versatur. in qua cristus se obtulit hosti
am deo patri. idem ipse sacerdos et hostia. vi=
tulus enim erat hostia sacerdotalis. vnde a sa=
cerdocio incipit dicens. Fuit in diebus herodis
regis iudee sacerdos quidem et cetera. Iohan
nes per aquilam. quia ceteris cum domino gra=
dientibus ipse in celum ad describendam cristi
diuinitatem volauit dicens. In principio erat
verbum. De hoc dictum est in prima parte sub
titulo. de picturis. Hee siquidez quatuor prin
cipales intenciones designate sunt. per figuras
illorum quatuor animalium quorum quodlibz
secundum visionez ezechielis quatuor habet fa
cies quoniam omnes de singulis agunt. licet q
dem principaliq de quibusdam. presertim cum
omnes agant de cristo. cui quatuor ille figure
conueniunt. Fuit namqz homo nascendo. vitulq
moriendo. leo resurgendo. aquila ascendendo.
Hue vt melius intelligas ymagina aliquod a=
animal habens caput quadratum. et in qualibz
superficie. ymagina vnam faciem. videlicet a
parte anteriori. faciem hominis a dextris faci
em leonis. a sinistris faciem vituli. a parte po=
steriori faciem aquile. Quia vero facies aquile
super alias eminebat propter longi colli pro
ductionem. ideo dicitur q erat de super. Quod
libet eciaz horum habebat quatuor alas. Finge
enim quodlibet animal quasi quadratuz. in qua
dratu sunt quatuor anguli. a in quolibet angu
lo erat vna ala. Porro hij quatuor significati
sunt per predicta quatuor flumina. Per phi=
son. iohannes. Per geon. mathe9. Per tigrim
marcus. Per eufraten. lucas. sicut enim clare
probat innocenciq tercio de euangelistis in s=
mone. Sunt eciã significati per ãtuor anulos
arce. qui aurei et rotundi erant. in auro clari=
tas. in rotunditate que inicio caret et fine. de=
signatur eternitas. Ipsi enim eternam cristi
claritatem. et claram eternitatem describunt.
Per duos anulos a sinistris due euangeliste sci
licet mathe9. et iohannes. qui ab ipso cristo fu
erunt edocti significantur. Quidam tamen per
duos anulos a sinistris. matheum et iohannem
qui adhuc passibili et mortali adheserunt acci=
piunt. Per duos a dextris. marcum et lucaz qui
post ascensionem ei iam facto immortali et im=
passibili adheserunt accipiunt. Per sinistram e
nim mortalitas. per dextrum immortalitas de=
signatur. Secundum illud. Leua eius sub capi=
te meo. et dextra eius amplexabitur me. Et p=
pter hanc causam in picturis ecclesiarum Pau
lus ad dextram. et petrus ad sinistram statuun
tur saluatoris. et in bulla papali caput pauli a
dextris crucis. et caput petri a sinistris. ¶ Sa
ne in q̃busd̃ ecclesijs antiphona ad magnificat
in eorum officio est. Ecce ego iohannes vidi o
stium apertuz in celo et cetera. apocalipsi quar
to. Per horas autem dicitur capitulum. In me=
dio ecclesie aperuit os eius. ecclesiastici. xv. et
illud. Cibauit illum dominus pane vite et intel
lectus. ibidem. et illud. Jocunditatem et exulta
cionem thezauri. quod est ibidem. ¶ Omnia re
sponsoria sumpta sunt de ezech̃. Primum est d̃
visione dei scilicet. Vidi conuinctos et cetera.
In laudibus vero habetur de ministerio predi
cacionis eorum dilecti deo et hominibus et ce=
tera ecclesiastici. xlv. capitulo. Introitus mis=
se proprie est. Os iusti meditabitur sapienciam
Tamen iohannes euangelista habet introituz
proprium propter priuilegiũ amoris et digni
tatis videlicet. In medio ecclesie aperuit os eiq
et cetera. quia ipse non tantum fuit euangeli=
sta. sed eciam prophceta. quod patet in princi=
pio libri apoca. vbi dicitur. Beatus qui legit
et qui audit verba prophecie huius. et seruat
ea que in ea scripta sunt et cetera. Notandum
tamen est q̃ iste introitus propter priuilegiuz
predicacionis secundario competit augustino.
gregorio et alijs expositoribus. Epistola in q̃=
busdam ecclesijs est de figura quatuor animali
um. Ecce ego iohannes. vidi ostium apertum
apoca. quarto capitulo. Alie ecclesie dicunt il
lam ezechielis. i. capitulo. Similitudo vultus
et cetera. ¶ Responsorium est. Beatus vir qui
timet dominum et cetera. Versus est. Potẽs in
terra erit semen eius et cetera. quod intelligi=
tur de semine verbi dei. et bonorum operibus.
Sequitur. Generacio rectorum benedicetur.
quia euangeliste generant filios dei qui benedi
cuntur. ¶ Alleluia in quibusdam ecclesijs est.
Ad spon dicet. ecce assum. et hierusalem euãge
listam dabo. ysa. xli. capitulo. ¶ In alijs vero
ecclesijs dicitur alleluia. Beatus vir. Euangeli
um est. Designauit dominus a alios septuagin
taduos discipulos. luce. x. capitulo. a sequitur
Et dicebat illis. Messis quidam multa operarij
vero pauci. ¶ Offertorium est. Posuisti domi
ne super caput et cetera. ¶ Postcommunio est.
Magna est gloria eius in salutari ã̃.

De martiribus. Rubrica.

Martir grece dicit̃ testis latine. Mar=
tires enim testes sunt. q cristus pas=
sus est pro omnibus. et ipsi pro cri=
sto. Sane solus beatus laurencius in
ter martires vigiliam habet et octauam prout
sub festo eius dictum est. Omnes eiũ martires

singulares habent communia officia exceptis
stephano·laurēcio·iohanne baptista·ꝛ alijs q̄
busdam·Et ē introit9 ad missam· Gloria et ho
nore coronasti eum dñe vel· Sapienciam sanc=
torum ecclesiastici·xliij·capitulo vl' iudicabūt
sancti sapiencie tercio capitulo vl'· Sacerdotes
dei·danielis·iij·vel· Letabitur iustus hoc tamē
in paschali tempore habent aliud officium· eo
q̄ in illo tempore oportet q̄ frequenter repe
tatur alleluia ꝓpter gaudiū resurrectiōis · Et
tūc ē introit9· Protexisti me a conuētu malig
nancīū aē·Et q: corona debet eis tāq̄ victori=
bus·iō sepe fit mēcio 8 corona· Vñ stephan9 i
terpretatur coronatus·¶ Epla vero q̄ñq̄ 8r
ꝑ vno martire· Iust9 cor suum·eccli·xxxix·ca·
q̄ñq̄ illa· Beat9 hō qui inuenit sapienciā pro
uer·iij·c·q̄ñq̄·iustorū aīe sapiēcie·iij·c·q̄ñq̄ il
la· Iust9 si morte pōcu·q̄ est ibi8·iiij·c·q̄ñq̄ il
la· Beat9 vir q̄ in sapia·eccli·xiiij·c·et·xv·q̄ñq̄
illa· Bñdict9 de9 ꝛ pat' ad corinth·i·c·q̄ñq̄ il
la· Memor esto·ij·ad thi·ij·c·q̄ñq̄ illa· Seo mi
litans·que est ibi8·q̄ñq̄ illa· Beat9 vir qui in
uent9 ē eccli·xxxi·c·q̄ñq̄ illa· Bñdictio dñi sup
caput·puer·xv·c·q̄ñq̄· Stabūt iusti sapie· v
c·¶ Euāgeliū vo 8r q̄ñq̄· Si q̄s vult p9 meve
nire·math·xvj·c·q̄ñq̄ illud· Si q̄s vent ad me
luce·xiiij·q̄ñq̄ illud· Nisi ḡnum iob·xij·c·q̄ñq̄
illud· Nolite arbitrari math·x·q̄ñq̄ illud· Nic
hil opertū q8 ē ibi8 q̄ñq̄ illud· Si quis vent
ad me et non odit·luce·xiiij·c·¶ Pro pluribus
vero martiribz 8r q̄ñq̄ epla· Lingua sapienci
um·puer·xv·c·q̄ñq̄ illa· Bñdict9 de9 ꝛ pat'
domini nostri ihesu cristi·prima pe·i·c·q̄ñq̄·
Iustorū aīe·sapie·iij·c·q̄ñq̄· Memento rationi
p̄stinos dies·hebreorū·x·q̄ñq̄· Sancti p fidez
heb·xi·c·q̄ñq̄ Expectacio iustorū leticia puer
biorū·xi·q̄ñq̄· Bonij fūt viri·eccli·xliij·ca·q̄ñq̄
absterget de9 apoca·vij·c·q̄ñq̄· Reddet de9
sapie·x·c·q̄ñq̄· Iusti aūt inꝑetuū viuent sa=
piencie·v·q̄ñq̄· Quis nos seperabit a caritate
cristi·ad ro·viij· Alleluia ē bonij fūt due oliue a=
poca·xi·¶ Euāgeliū vero q̄ñq̄ 8r· Cum audi
eritis prelia luce·xxi·q̄ñq̄· Descendens ihesus
de monte luce·vj·c·q̄ñq̄ videns ihesus turbas
mathei·v·quando q̄·Egrediente ihesu de tem=
plo mathei·xiiij·c·quando q̄· Attendite a fer=
mento phariseorum luce·xij·c· quando q̄ illud
Sedente ihesu super montem olivet·mathei·xx
iiij·capitulo quando q̄ illud· Ve vobis qui edi
ficatis·luce·xij·capitulo quando q̄ illud· Qui
vos audit·luce·x·quando q̄ illud· Confitebor
tibi pater·mathei·xi·capitulo·¶ Dicitur post
communio· Amen dico vobis·quod vm·mathei
v·capitulo·quando q̄· Et si coram hominibus ·
sapiencie·iij·c·quando q̄· Quicūq̄ fecerit·ma
thei·xij·c·quando q̄· Dico autem vobis mathei
x·c·q̄ñq̄· Signa autem marci·vltē·c· et q̄ñq̄
Multitudo luce·vj·c·¶ In nocturnali vero of
ficio· Primum responsorium est· Iste sanctus
ꝑ lege dei fuit certauit vsq̄ ad mortem aē· et
est quinti tonī· quia petulancia quinq̄ sensuū
fuit mactata in eis· In tempore vero paschali
primū responsorium est· Beat9 vir qui metuit
dominum·et est octaui toni ꝓpter octauam que
significat gloriam resurrectionis · quia sancti
martires in tollerandis tormentis se habuerūt
constanter· et constancia a solo deo est ideo ils
lud·responsoriū· O veneranda martirum aē·cā
tatur pro eis·et est quinti toni·q: martires q̄ñ
q̄ sensus deo immolauerunt·¶ De martiribus
eciam cantatur illud responsorium·Fulgebunt
iusti et tamquā scintille in arundineto discur=
rent vidi·na·et reg·in eternum aē·sapiencie·
iij·capitulo· Iusti fulgebunt in futuro diuer=
sis beatitudinibus·prius tamē in hoc seculo di
scurrent id est per diuersas mundi partes· cur
sitando diuina verba alijs annunciabunt· et hoc
faciunt more scintillarum discurrencium per a
rundinetum· sicut enim scintille seu fauille ig=
nis arundinetum·id est materiam fragilez arū
dinum atterunt·et annichilant· sic ꝛ sancti sua
predicacione ignita id est diuino igne accensa
vicia que respectu forcium virtutum fragilia
sunt destruent· iudicabunt id est dominabunt
naciones id est illos qui in peccatis suis pman
serunt· et regnabūt in eternum id est in eterni
tate cum deo recipient immortalitatem et im=
passibilitatem·ceteraq̄ virtutes·¶ Rursus i
bijs verbis exprimitur stola carnis quam sanc
ti recipient·que consistit in quatuor scilicet in
claritate subtilitate·agilitate et ipassibilitate
Nam fulgebūt clari et tamq̄ scintille· subtiles
in arūdineto discurrent agiles· et regnabit do
minus eorū impetuū·et ipsi cum dño impassibi
les· Nam absterget deus omnem lacrimam ab o
culis sanctorū aē·ymo exultabunt in gloria·et
de in cubi·suis quod ad stolam spiritus referē
q̄ eciam recipiunt sancti· Et nota arundinetuz
est locus·in quo sunt multe arundines siue can
ne sicut in paludibus· Flante autem austro ex af
fidua confricacione arundinum ignis accendit
scintille vndiq̄ aduolant·et accenditur arundi
netum· quod allegorice contingit in sanctis·
¶ De martiribus eciam cantatur· Circuierunt
in melotis·q·d·impera· Melota·te·est vestis
facta de pilis cuiusdam animalis·quod melota
vocatur siue taxus est enim habitus necessari9
ad exercicia opis· Per horas eciam dicitur ca=
pitulum illud· Beat9 vir qui suffert·iacobi·i·
capitulo et illud· Beatus vir qui inuentus est
sine ecclesiastici·xxxi·capitulo ꝛ illud· Beat9
vir qui in sapiencia morabitur· ecclesiastici·x·
quarto et illud·Iustorum animie sapiencie·v· et
illud·Iusti autem ibidem et illud· Sancti p fidē
hebreorum·xi·capitulo et illud· Potuit enim
transgredi et non est transgressus ecclesiastici
xxxi·c·et illud Corona aurea super caput ei9 ec
clesiastici·xlv·ꝛ illud· Stolam iocunditatis in
duit· ibidem ibi tñ dicit· Stola glorie et illud
Sāti ludibria ꝛ verbera hebreorū·xi·c·ꝛ illud

Tamquam aurum in fornace sapiencie·iij·capitulo et illud·Qui·iij·sunt qui venerunt de tribulacione sapiencie·vij·c·et illud·Non esurient neq; sicient ibid·a illud·Justi tulerunt spolia ipiorum sapiencie·x·c·et illud·In domis iustorū exaltabitur ciuitas puerbiorū·xi·c· Illud eciā sciendum est·q; ecclesia celebrat festum quorūdam martirum ve·testa·put dictum est de festo machab·

De confessoribus·A·

Confessores dicuntur laudatores· licet autem tam martires·quam virgines quam eciam omnes sancti·veri sint cristi confessores·martires tam in irascibili vincunt·transcendunt et suplucrātur speciale gaudium martirum· Et virgines quia vincunt in concupiscibili nomen virginuz et doctores quia alios superant in racionabili doctorum· et hinc est·q; martires et virgines et doctores aureola decorabuntur· Sane confessores distinguuntur in episcopos· et in presbiteros· De episcopis dicitur introitus· Statuit·ecclesiastici·xlv·capitulo·et epistola· Ecce· sacerdos magnus·ecclesiastici·xl·quarto ipsi enim sunt magni sacerdotes et illud de episcopis dicitur· Inuenī dauid seruum meum·oleo sancto meo vnxi eum quia non tantū vncti fuerunt in baptismo et in confirmacione et ordinacione in presbiteros·sed eciam in cōsecracione in episcopos·vt habeant misericordiam superefluentem· et officia illa que incipiunt sacerdotes·proprie competunt episcopis·cetera sūt omnia et plura sunt responsoria octaui toni quia afflixerunt·et crucifixerunt carnem suam vicijs et concupiscencijs propter octauam resurrectionis· Rursus de confessoribus dicitē quandoq; epistola·Dilect9 deo ecclesiastici·xlv capitulo·quinq;· Testificor coram deo· ad timotheū quarto quinq;· Plures facti sunt sacerdotes·ad hebre·capitulo·vij· quandoq;· Dedit dominus confessionem ecclesiastici·xlvij·capitulo·quandoq;·Justus cor suum· que est ecclesiastici·xxxix·capitulo quandoq; Sapiencia laudabit animam·ecclesiast·xxquarto capitulo·quandoq;·Justum deduxit domin9· sapiencie decimo capitulo quandoq; ·Doctrinis varijs· ad hebre·xiij·capitulo quandoq;·Ego enim iā deliboz·Alleluia·Just9 germinabit·psa·xxxv· Euangelium vero dicitur quandoq;· Sint lumbi vestri precincti·luc·xij·quandoq;·Vigilate·mathei·xxquarto quādoq;·Homo peregre mathei·xxv·quandoq;· Videte et vigilate·marci·xiij·quandoq;·Homo quidam nobilis·luce·xix·quandoq; ·Nemo accendit lucernam·luce·xi·quandoq;· Vos estis sal terre·mathei·v·caq̄nq;·Nolite timere pusill9 grex luce·xij·c· Postcōmunio ē·Cum talēta mathei·xxv·a q̄nq;·Fidelis seruus·mathei·xxiiij·c·a luce·xij·ca Per horas ivo dr capl'm illud·Ecce sacerdos·eccī·xliiij·c·a illud·Benedictionez omnium gentiū·quod est ibidez·a illud·Cognouit euz ibidez·et illud·Justum deduxit sapiencie·x·c· et illud·Justus cor suum·ecclesiastici·xxxix·et illud·Magnificauit eum in aspectu regum·ecclesiastici·xlv·a· sed q; hic dicitē magnificauit dr ibi glorificauit·a illud·Labia sacerdotis custodiūt· malach·ij·et illud ·Non est inuentus simil' illi·eccī·xliij·c·et illud·Fungi sacerdocio a habere laudē·eccī·xlv·c·a illud Talis decebat vt esset nobis pontifex ibid·e·et illud· Collaudabunt multi sapienciam ei9· et vsq; in seculum non recedet memoria eius· ecclesiastici xxxix·et illud·Honestauit illum in laboribus· sapiencie·x·b·et illud·Custodiuit illum·ab inimicis· quod est ibidem c· Illud autem notandum est·q; si plura festa in eadem die concurrant illius qui inter eos maioris erit nominis officium celebretur·de hoc dictum est in p hemio huius partis·

De virginibus·A·

Officium matutinale maxima ex parte sumitur de psalmo epytalamito scilicet·Eructauit cor meū·in quo agitē de laudibus sponsi et sponse· Virgines enim sunt sponse cristi·qui sequuntur agnuz quocumq; ierit in corpore a in anima ꝓpter integritatem corporis a anime· Notandū aūt est q; illud responsoriū quod est de sponso scz Audiui vocem de celo ac·qd ī quibusdaz ecclijs dr·ē pmi toni quia vnicus est sponsus anime xpi cristi· et sumitur de math·xxv·Illud vero quod est de contemtu mundi scilicz·Regnuz mundi a omnem ornatum seculi contēsi ac·est quinti toni·quia ibi ostenditur conculcacio quinq; sensuum·De virginibus eciam cantatur illud· Fulcite me floribus·cantico· secūdo ca· quod est expositum in·v·parte sub ti·de sexta In quibusdam ecclesijs dicunt versiculum de virginibus illum·Elegit eam deus·et preelgit eam· Sed alij rectius considerantes·q; sola beata virgo maria preelecta est in honorem eius tantuz dicunt illum·pro alijs virginibus dicunt· Elegit eam deus ·et dilexit eam· Per horas eciam dicitur capitulum illud· Qui Gloriatur prima corinth·secundo·et prima corinth· decimo capitulo·et illud·Emuloz enim prima corinth vndecimo·et illud· Sapiencia vincit sapiencie octauo·et illud·Memorati sunt domine misericordie tue ecclesiastici·li·et illud· Liberasti me a perdicione·ibidem ·et illud·Accinxit fortitudine lumbos suos prouerbiorum tricesimoprimo· In officio misse si sit virgo et martir ꝓ prium officium est ·Loquebar de testimonijs tuis in conspectu regum et cetera·Alia cōmunia sunt·excepto q; de beata agata dr itroitus Gaudeam9 oes i dño ꝓ eo q; ipa excellent' letissima venit ad passiōez·sic de ea scriptū ē· Agata letissima a gl̄ianter ibat in carcerē·iō ei9 leticie nostrā leticiam sociam9 a cum ea in dño

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

congaudemus. ¶ De beata eciam agnete offi=
cium missae est. Ne expectauerunt. Racio quare
potest ex eius legenda haberi. ¶ Et nota q̃ de
virginibus dicitur q̃nq̃ epl̃a. ¶ Confitebor tibi
domine ecclesiastici. li. c. quãdoq̃. Qui gloria
tur. i. ad corinth̃. x. quandoq̃. Domine deus
meus exaltasti. ecclesiastici. ij. quandoq̃ sapiẽ
cia laudabit animam. scilicet sapiencie. xxq̃rto
quandoq̃. Sapiencia vincit maliciam sapien=
cie. octauo quandoq̃ de virginibus p̃ma ad co
rinth̃. vij. quandoq̃. Dominus possedit me. p
uerbiorum. octauo. Alleluia et post communio
Quinq̃ prudentes. mathei. xxv. capitulo. Euã
gelium quandoq̃ dicitur. ¶ Simile est regnũ
celorum thezauro ab. mathei. xxquarto capi=
tulo quandoq̃. Simile est regnum celorum. x.
virginibus. mathei. xxv.

De festo dedicacionis.

Quoniam in parte primia dictuz est q̃
liter ecclesia dedicanda sit restat vt
hic aliqua de officio quod in festo d
dicacionis ecclesiarum dicitur subici
amus. Festum ergo illud solemniter ab ecclesia
celebratur. de quo in iohanne habetur. facta
sunt encenia id est festa dedicacionis in hiero=
solimis. et ihe sus ambulabat in templo. in por
ticu salomonis ad confirmacionem illius festiui
tatis. Et dicitur porticus salomonis. quia sa=
lomon solebat ibi orare. et ibi orauit in die de
dicacionis. ¶ Hoc eciam festum in veteri te=
stamento fiebat. Vnde legitur in primo libro
machabeorum capitulo quarto. Elegit iudas
machabeus sacerdotes sine macula et mundaue
runt sancta. Ecclesia enim militans potest mũ
dari sed non triumphans. Augustinus dicit in o
mel. super predicto verbo. Facta sunt encenia
illum diem quo templum dedicatum est. iudei
solemniter celebrant. Celebrauerunt autem
iudei encenia octo diebus. quare videtur q̃ nos
similiter festum dedicacionis debemus octo die
bus solemnizare. Sed mirũ est. quare octo die
bus celebrauerunt encenia. cum pascha et ceno
phegiam nõ celebrauerint nisi per septem dies
tantum. Ad hoc est responsio quia hec festiui=
tas specialiter significat eternam dedicacionez
in qua ecclesia illa scilicet anima sancta. ita deo
dedicabitur id est copulabitur vt non possit ad
alios vsus transferri. q̃ erit in octaua resurrec
tionis. et in nouo testamento. non habet hoc fe
stũ octauas. ¶ Hec ecclesia construitur in bap
tisma. et in doctrina. et in penitencia. Hic enim
auditur securis et omnis generis ferramentuz
id est omnia genera flagellorum. et disciplina
rum scilicet in hac ecclesia militãte. que per ta
bernaculum moysi significatur. Tabernacula e
nim militancium sunt. Templuz vero illud salo
monis significat ecclesiam triumphantem. in q̃
hec non audiuntur. ¶ In matutinali officio di=
cuntur illi psalmi. in quibus fit mencio de por=
tis que specialiter sunt timor et amor. sicut ha
betur in psalmo illo. Domini est terra ibi. At=
tollite portas principes vestras cõ. Item illi in
quibus fit mencio de altari. sicut in psalmo illo
Iudica me deus et discerne. Item illi in quibz
fit mencio de ciuitate. vt sunt illi. Deus noster
refugium cõ. Magnus dominus noster cõ. Item
illi in quibus fit mẽcio de atrijs et de portis vt
sunt illi. Quam dilecta tabernacula cõ. Funda
menta eius in montibus sanctis cõ. ¶ Sed que
ritur quare tunc dicitur psalm ille. Domine de
us salutis mee cõ. ad quod quidam dixerunt q̃
ideo. quia ibi fit mencio de sepulcris. sed hec ra
cio non valet. quia ibi non fit mencio de talibus
sepulcris. in quibus habitant siue sepeliuntur
corpora fidelium iuxta ecclesiam. sed de sepul=
cris malorum vnde dicimus q̃ ille dicitur p̃s. eo
q̃ est psalmus penitencionalis. et specialiter
ibi de oracione habetur que in ecclesia facienda
est. Vnde ibi dicitur. Intret oracio mea in con
spectu tuo. Dicit autem dominus de ecclesia. do
mus mea domus oracionis vocabitur. Octauus
vero p̃s. est. Qui habitat in adiutorio altissimi
id est in ecclesia quia ibi dicitur. altissimum po/
sisti refugium tuum quia super omnes mon=
tes in vertice montium fundata est ecclesia. ¶
Vltima vero antiphona scilicet ad magnificat
in vesperis est. Pax eterna quia ad hoc celebra
tur dedicacio. vt dedicemur et habeamq̃ illam
pacem eternam. Per horas autem dicitur capi
tulum illud. Vidi ciuitatem apoca. xxi. ca. et il=
lud. Ecce tabernaculum. q̃ est ibidem et illud.
vnusquisq̃ propriam mercedez prima corinth̃
tercio et illud. Fundamentum aliud nemo po=
test ponere. corinth̃. tercio capitulo. ¶ Bene
huic festo competit. q̃ iacob vidit scalã. et an
gelos ascendentes et descendentes id est totaz
ecclesiam vidit vna visione. et erexit lapidez id
est cristum. qui est lapis in summo. et est lapis
angularis et fundamentuz. qui omnia sustinet
Erexit in q̃ in titulum preconialem memoriale
et triumphalem. fundens oleum desuper. Sicq̃
dem iacob id est prelatus. fundit oleum super
lapidem id est cristum ad ostendendũ eiq̃ crisma
ta. Et idem prophetauit iacob dicens. Terribi
lis est locus iste. non est hic aliud. nisi domq̃ dei
et porta celi. vere dominus est in loco isto. et
ego nesciebam. ¶ Terribilis est enim ecclesia
demonibus. propter dei similitudinez quaz ha
bet. et propter hoc ad missam est introitus. ¶
Terribilis est locus. iste. genesis. xx octauo.
Sequitur. Et vocabitur aula dei. hoc apposuit
beatus gregorius. de suo. pro eo q̃ ibi paratq̃
est deus exaudiri sicut dixit dominus salomoni
in. regum. xiij. Exaudiui oracionem tuam cõ. ¶
Quare autem terribilis sit ostenditur in versi=
culo. Dominus regnauit decorez induit scilicet
in membris suis. et ideo terribilis est ecclesia
demonibus. In consecracione vero altaris est

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

introitus. Dicit dominus sermones mei. psa. lix capitulo. et. lvj. c. Epistola vero apoca. xxi. capitulo. vidi ciuitatem sanctam hierusalem ꝛ cetera. Responsorium est. Locus iste scilicet ecclesia materialis sanctus est. quia sanctificata est. ad hoc. vt ibi dominus exaudiat preces. et ideo prestat orantibus sanctitatem. Salomon enim orauit. vt dominus orantes ibi exaudiret et dominus dixit. Exaudita est oracio tua hoc eciam significatur est tercio. Regum octauo capitulo vbi salomon dedicato templo ait. Quicũq; orauerit in loco isto. exaudies in loco tabernaculi tui in celo. et cum exaudieris propicius eris. Alleluia ē in quibusdã ecclesijs. O quã metuendus ē. geñ. xx viij. c. Euangeliũ vero ē Egressus ihesus luce. xix. c. eo q̃ habet̃ hodie salus domui huic facta est in quibusdaz tñ ecclesijs legitur euangeliũ de math. in quo habetur Et non potuerunt subuertere domum illam. Fũdata enim erat supra firmam petram. Sequit̃ offertorium de verbis dauid in palipomenõ. i. vlt. c. Vel secundũ alios fũt verba salomonis. Domine deus in simplicitate cordis mei. letus obtuli vniuersa hæc. Obtulerat enim sacrificia inestimabilia que significant bonas operacões siue cogitaciones et bona desideria. que inestimabilia sunt et numero et precio. Sequit̃ post communio. Domus mea ꝛc. psa. lvj. ꝛ math. vij capitulo. Nota si festum dedicacionis ecclesie ocurrerit in passione domini. fit in sequenti ebdomada. Si vero in festo ascensionis et de ascẽsione fieret officum. et officiũ dedicacionis differetur. Salomon enim dedicauit templũ duodecima die mensis. et decima die mensis occurrebat ceno plegia celebrauit autem dedicacionẽ templi per septem dies. et prorogauit cenoplegiam vsq; post dedicacionem.

Sequitur octaua pars de cõputo et calẽdario et de pertinentib9 ad illa.

Quoniam sicut ait beatus augustinus sacerdotes computum scire tenentur alioquin vix in eis sacerdotis nomen constabit sub quo vbo noticiã cursus temporis lune ac calendarij intelligimus. Quoniaz computus est sciencia certificandi tempus secũdum solis et lune progressum. idcirco ad simpliciuz sacerdotum instructionem in hac octaua et finali parte. de hoc aliqua claro compendio perstringemus. prout ad vsum ecclesie dinoscitur pertinere. Dicitur autem computus a computo. tas quia in ipso computando procedimus nõ quia in ipso computare deceamur. Et est duplex cõputus. scilicet astronomicus seu philosophic9 et vulgaris. seu ecclesiasticus. sed de astronomico nil ad presens Vulgaris computus est sciencia distinguendi temp9 certa racione siue sciencia temporis discretiua secundum ecclesie vsũ Tempus vero prout hic sumitur est secunduz tulium quedam quantitatis anni. mensurni. diurni seu alterius spacij. Vel tempus est mora motus rerum variabilium cuius partes decem esse dicuntur. scilicet ann9. mensis. septimana. dies q̃drans hora. punctũ. momentũ. vncia et athom9. Annus continet. xij. menses et. lij. septimanas. et diem vnam. et trecentos sexaginta quinq; dies et sex horas. mẽsis otinet quatuor septimanas vl' pauloplus. Septimana. vij. dies. Dies quatuor q̃drantes. Quadrans sex horas. Hora quatuor puncta. Punctum decem momenta. Momentum duodecim vncias Vncia. xlviij. athomos. Athomus indiuisibilis est. Nam thomos grece diuisio dicitur. vnde athomos grece indiuisio latine. Anni ergo solaris fere duodecima pars mẽsis est. Septimana vero est fere q̃rta pars mensis. Dies naturalis. septima pars septimane. Quadrãs q̃rta ps diei naturalis. Hora sexta pars q̃drantis. Punctum q̃rta pars hore. Momentum decima pars pũcti. Vncia duodecima par momẽti. Athomos xlviij. pars vncie. Est ꝛ alia tẽporis diuisio. scilicet per euum. per etatem. per seculum. per lustrum per olimpiadem. et per indicionem. de quibus infra dicet̃. Ceterum tria fũt tempora annorum siue triplex est annus scilicet solaris lunaris et magnus. De quibus preuidimus in hac octaua pte tractare. que duas principaliter habet ptes in quarum prima agitur de ãno solari. et de magno. In sda vero de lunari.

De anno solari. A.

In hac prima hui9 operis parte de anno solari tractatur. Que in quatuor subdiuidit̃ particulas. In quarum prima agitur quid sit annus. De inicio anni. De multiplici anno. De duodecim signis. De bisexto. De quatuor anni temporibus. et de ieiunijs illorum. De solsticijs. et de equinoctijs. De magno anno. De era. De olimpiade. De lustro. De etate. De seculo. et de euo. In secunda parte agitur de mense. De calendario. De nonis. De idubus. Vnde et qualiter dies denominentur. De diebus egypciacis et canicularibus. In tercia agitur de septimana. et que sit litera calendarum cuiuslibet mensis. in qua die septimane quilibet mensis incipiat. et ꝸ literis dominicalibz. De regularibus solaribus. De concurrentibus et. De indicione. In quarta agitur de die. de momento. et. De hora.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf